

PATENDIAMET

Raul Kartus

PATENDITAOTLUSE JA PATENTIDE MENETLEMISE JUHISED

**PATENDITAOTLUSE JA PATENTIDE
MENETLEMISE
JUHISED**

Patendiamet
Tallinn 2020

**PATENDITAOTLUSE JA PATENTIDE
MENETLEMISE JUHISED**

ISBN 978-9949-7306-8-1 (pehmed kaaned)

EESSÕNA

Eesti tööstusomandi õiguskaitsse süsteemi ülesehitamise ja Patendiameti taasalustamise alguses 1992. aastal tehti julge ja hästi põhjendatud otsus tugeva patendikaitsse ehk ekspertiisüsteemi rakendamise kasuks. 1994. aastal võeti Riigikogus vastu patendiseadus ja kasuliku mudeli seadus ning kehtestati kõik õiguskaitsesüsteemi toimimiseks vajalikud rakendusaktid. Eelnimetatud seadustest ning rakendusaktidest juhinduti taotluste menetlemisel kõige otsesemal viisil. Eraldi juhendmaterjale kasutada ei olnud.

Siiski olid suureks abiks mitmed metoodilised juhised, mida Patendiamet on alates 2001. aastast koostanud ja välja andnud. Näiteks „Leiutiste kaitsmine“ (autor Raul Kartus), „Leiutis ja patendinõudlus“ (Raul Kartus, Jaak Ostrat), „Patenditaotlus. Valik patenditaotlejale olulisi õigusakte“, „Leiutis ja patendinõudlus“.

Olulise tähendusega olid ka 2005. aastal eestikeelsena välja antud Euroopa Patendiameti juhised „Patenditaotlus. Patenditaotluse sisuline ekspertiis“, mis olid mõeldud abivahendiks patendiekspertidele, aga ka patenditaotluse koostajale.

2020. aasta juuli alguseks olime jõudnud nii kaugele, et pika ja põhjaliku koostamisperioodi järel olid valminud ja ametisisese õigusaktina kehtestatud patenditaotluse ja patentide menetlemise juhised.

Juhised on eelkõige Patendiameti sisedokument ning mõeldud juhtima ja abistama ameti töötajaid kogu patenditaotluse ja kasuliku mudeli taotluse menetlemise protsessi jooksul. Juhiste esmane eesmärk on tagada patenditaotluste ja kasuliku mudeli registreerimise taotluste menetlemisel nende ühtlustatud käsitlemine ekspertide poolt. Teiseks aitavad juhised kaasa patendialaste seaduste, määruste ja rahvusvaheliste kokkulepete sätete õigele kohaldamisele, arvestades samaaegselt otsuste tegemisel Patendiameti ja ekspertide sõltumatust.

Juhiste avaldamisega loodab Patendiamet aidata taotlejal mõista menetluse käiku ning ühtlasi muuta menetlus läbipaistvamaks. See omakorda on eelduseks heale koostööle taotleja ja Patendiameti vahel. Loodan, et juhistest leiavad palju kasulikku nii leiutajad, patendivolinikud kui ettevõtjad.

Siinkohal soovin tänada suure töö eestvedajat ja elluviijat, Patendiameti esimest patendiosakonna juhatajat, nõunik Raul Kartust, kes on juhendi koostamisel rakendanud oma pikaajast kogemust tööstusomandi õiguskaitsse valdkonnas.

Margus Viher
Patendiameti peadirektor

Sisukord

SISSEJUHATUS.....	14
KASUTATAVAD LÜHENDID	16
PATENDIMENETLUSE ÜLDISED PÕHIMÕTTED	19
Patendimenetluse olemus	19
Menetluse etapid.....	20
Menetluse kestus ja seda mõjutavad tegurid	22
A-osa. PATENDITAOTLUSE VASTUVÕTMINE JA EELMENETLUS	24
A.1. Patenditaotluse vastuvõtmine	24
A.1.1. Patenditaotluse saabumine paberil.....	24
A.1.2. Patenditaotluse saabumine elektroonselt	25
A.2. Patenditaotluse esitamise kuupäeva määramine	26
A.2.1. Miinimumnõuete kontrollimine.....	26
A.2.1.1. Sooviavaldus	26
A.2.1.2. Taotleja nimi ja aadress.....	26
A.2.1.3. Leiutiskirjeldus.....	27
A.2.2. Miinimumnõuetele mittevastav taotlus	27
A.2.3. Miinimumnõuetele vastava patenditaotluse menetlusse võtmine	28
A.2.3.1. Esitamise kuupäeva määramine	28
A.2.3.2. Esitamise kuupäeva määramine varasema taotluse järgi	29
A.2.3.3. Patenditaotlusele numbri omistamine	29
A.2.3.4. Patenditaotluse üleandmine eelmenetluseks	30
A.2.4. Euroopa patenditaotluse riigisiseseks patenditaotluseks või kasuliku mudeli taotluseks muutmise	30
A.2.4.1. Euroopa patenditaotluse riigisiseseks patenditaotluseks või kasuliku mudeli taotluseks muutmise tingimused	30
A.2.4.2. Euroopa patenditaotluse riigisiseseks kasuliku mudeli taotluseks muutmise tingimused	30
A.2.4.3. Euroopa patenditaotluse riigisiseseks patenditaotluseks või kasuliku mudeli taotluseks muutmise toimingud.....	30
A.3. Patenditaotluse eelmenetlus.....	32
A.3.1. Patenditaotluse menetlusse võtmine	32

A.3.1.1. Patenditaotluse menetluse võtmise teate koostamine	32
A.3.1.2. Esmane tutvumine patenditaotlusega	32
A.3.1.2.1. Riigilõiv on tasumata	33
A.3.1.2.2. Salastamisele kuuluv leiutis	33
A.3.1.2.3. Leiutise ebapiisav avatus	33
A.3.1.2.4. Leiutiskirjelduse ja jooniste terviklikkus	34
A.3.1.2.5. Leiutiskirjelduse ja patendinõudluse tõlge	35
A.3.1.2.6. Esindaja	35
A.3.2. Patenditaotluse eelmenetluse alustamine	36
A.3.2.1. Taotluslõivu tasumise kontrollimine	36
A.3.2.2. Dokumentide olemasolu kontrollimine	37
A.3.2.2.1. Patendi saamise avaldus	37
A.3.2.2.2. Leiutiskirjeldus. Puuduv osa	38
A.3.2.2.3. Patendinõudlus	38
A.3.2.2.4. Joonis või muu illustreeriv materjal	39
A.3.2.2.5. Leiutise olemuse lühikokkuvõte	39
A.3.2.2.6. Prioriteedinõuet tõendavad dokumendid	39
A.3.2.2.7. Keelenõuete täitmise kontrollimine	40
A.3.3. Dokumentide vormistamise nõuete täitmise kontrollimine	40
A.3.3.1. Tekstidokumentide ja jooniste vormistamise üldnõuded	41
A.3.3.1.1. Lehed, veerised, kiri ja lehekülgede nummerdamine.	41
A.3.3.1.2. Terminid ja tähised	42
A.3.3.1.3. Mittekasutatavad väljendid	42
A.3.4. Dokumentide sisunõuete täitmise kontrollimine	42
A.3.4.1. Andmete kontrollimine	42
A.3.4.1.1. Autori ja patenditaotleja andmed	42
A.3.4.1.2. Esindaja	44
A.3.4.1.3. Prioriteedinõue	44
A.3.4.1.4. Riigilõivu tasumise andmed	45
A.3.4.2. Leiutiskirjelduse ja patendinõudluse kontrollimise eesmärk eelmenetluses	46
A.3.4.3. Leiutiskirjelduse kontrollimine	46
A.3.4.3.1. Tehnikavaldkond	47
A.3.4.3.2. Tehnika tase	47
A.3.4.3.3. Leiutise olemus	48

A.3.4.3.4. Jooniste või muu illustreeriva materjali loetelu.....	49
A.3.4.3.5. Leiutise teostamise näide.....	49
A.3.4.4. Patendinõudluse kontrollimine.....	49
A.3.4.4.1. Kaitstavate objektide arv patenditaotluses.....	50
A.3.4.4.2. Leiutise ühtsus	50
A.3.4.4.3. Sõltumatu nõudluspunkti struktuur.....	51
A.3.4.4.4. Sõltuva nõudluspunkti struktuur	52
A.3.4.4.5. Nõudluspunktide numeratsioon	53
A.3.5. Patenditaotluse eelmenetluse lõpetamine ja taastamine	53
A.3.5.1. Patenditaotluse eelmenetluse lõpetamine seoses patenditaotluse avaldamisega	54
A.3.5.2. Patenditaotluse tagasilükkamine eelmenetluses.....	55
A.3.5.2.1. Patenditaotluse tagasilükkamise eelotsus	55
A.3.5.2.2. Patenditaotluse tagasilükkamise otsus	56
A.3.5.3. Eelmenetluse lõpetamine seoses patenditaotluse tagasivõtmisega või tagasivõetuks lugemisega	56
A.3.5.4. Patenditaotluse eelmenetluse taastamine	57
A.3.6. PCT-taotluse menetlusse võtmine	57
A.3.6.1. PCT-taotluse riigisisesse menetlusse esitamise mõiste ja erisused	57
A.3.6.2. PCT-taotluse vastuvõtmine riigisisesse menetlusse	58
A.3.6.3. PCT-taotluse kontrollimine	59
A.3.6.4. PCT-taotluse tagasilükkamine.....	60
A.3.6.5. PCT-taotluse tagasivõetuks lugemine	60
A.3.7. Eraldatud patenditaotluse menetlusse võtmine ja kontrollimine	60
A.3.7.1. Eraldatud patenditaotluse mõiste ja menetlusse võtmine.....	60
A.3.7.2. Eraldatud patenditaotluse kontrollimine	61
A.3.7.3. Esialgse patenditaotluse kontrollimine.....	62
A.3.8. Eelmenetluse muud menetlustoimingud.....	62
A.3.8.1. Muudatuste tegemine taotleja andmetes.....	62
A.3.8.1.1. Taotleja isiku nime või aadressi muudatus	63
A.3.8.1.2. Taotleja andmete muudatus seoses taotluse üleminekuga.....	63
A.3.8.2. Prioriteetidokumendi väljastamine.....	64
A.3.8.2.1. Prioriteetidokumendi olemus	64

A.3.8.2.2. Prioriteedidokumendi vorminõuded ja vormistamise kord.....	65
A.3.8.2.3. Prioriteedidokumendi valmistamine ja edastamine WIPO DAS-andmekogusse	65
A.3.8.3. Tähtaegade määramine ja kontrollimine	66
A.3.8.3.1. Tähtaeg ja tähtpäev	66
A.3.8.3.2. Kehtivusaeg	67
Näide.....	67
A.3.8.3.3. Seaduses sätestatud tähtajad	67
A.3.8.3.4. Seaduses sätestatud tähtaegade kontrollimine	67
A.3.8.3.5. Patendiameti poolt tähtaegade määramine.....	68
A.3.8.3.6. Patendiameti määratud tähtaegade kontrollimine ...	69
A.3.9. Kasuliku mudeli taotluse menetluse lõpetamine	70
A.3.9.1. Kasuliku mudeli registreerimise otsus	70
A.3.9.2. Kasuliku mudeli taotluse tagasilükkamise otsus.....	71
B-osa. TEHNIKA TASEME OTSING	72
B.1. Tehnika taseme otsingu olemus ja eesmärk.....	72
B.1.1. Tehnika taseme otsingu olemus.....	72
B.1.2. Tehnika taseme otsingu eesmärk.....	72
B.1.3. Tehnika taseme otsingu tegemise üldpõhimõtted.....	73
B.1.4. Tehnika taseme otsing kasuliku mudeli korral	74
B.2. Tehnika taseme otsinguks valmistumine	75
B.2.1. Leiutisega tutvumine	75
B.2.1.1. Leiutise objekti kaitstavuse kontrollimine	76
B.2.1.1.1. Leiutise objekt	76
B.2.1.1.2. Mittepatenditav leiutis	77
B.2.1.1.3. Leiutise ühtsus	78
B.2.1.1.4. Selgus.....	80
B.2.1.1.5. Avatus.....	81
B.2.1.1.6. Leiutise esialgne klassifitseerimine	83
B.3. Tehnika taseme otsingu tegemine	83
B.3.1. Otsingu objektide kindlaksmääramine/täpsustamine	83
B.3.1.1. Otsingu objekt.....	83
B.3.1.2. Otsingu ulatus	83
B.3.2. Otsingu tegemiseks kasutatavad teabeallikad.....	84
B.3.2.1. Üldised põhimõtted.....	84
B.3.2.2. Avalikkusele teatavaks saamise mõiste	84
B.3.2.3. Salajane tehnika tase	85
B.3.2.4. Otsinguks kasutatavate teabeallikate standard	86

B.3.2.5. Teiste isikute viidatud teabeallikad.....	86
B.3.2.6. Arvesse mitte võetav teave (<i>grace period</i>)	86
B.3.2.7. Avalikkusele teatavaks saamise viisid	87
B.3.2.7.1. Kirjalik kirjeldus	87
B.3.2.7.2. Suuline kirjeldus	88
B.3.2.8. Internetis avaldamine	88
B.3.2.8.1. Teabe internetis avalikustamise aeg	89
B.3.2.8.2. Internetis avaldatud teabe usaldatavus.....	89
B.3.2.8.3. Internetis teabe avaldamise kuupäev	90
B.3.3. Otsing	90
B.3.3.1. Otsingu alustamise aeg	90
B.3.3.2. Otsingu üldine meetodika	91
B.3.3.2.1. Sõltumatul punktil puudub uudsus	91
B.3.3.2.2. Sõltumatu punkt on uudne.....	92
B.3.3.2.3. Otsingu jätkamine leiutustaseme kindlakstegemiseks PLM-meetodil.....	92
B.4. Otsinguaruanne	93
B.4.1. Otsinguaruande eesmärk.....	93
B.4.2. Otsinguaruande koostamine	94
B.4.2.1. Otsinguaruande sisu	94
B.4.2.1.1. Patenditaotluse (kasuliku mudeli taotluse) number	95
B.4.2.1.2. Patendiklassifikatsiooni indeksid.....	95
B.4.2.1.3. Patendinõudluse (kasuliku mudeli nõudluse) punktid, mida otsing haarab.....	95
B.4.2.1.4. Relevantsete dokumentide loetelu	96
B.4.2.1.5. Relevantse dokumendi olulise osa määratlemine ...	96
B.4.2.1.6. Relevantse dokumendi kategooria tähtkoodid	96
Kategooria X.....	96
Kategooria Y.....	98
Kategooria A.....	98
Kategooria O.....	98
Kategooria P	99
Kategooria T	99
Kategooria E.....	99
Kategooria D.....	99
Kategooria L	100
Kategooria &	100

B.4.2.1.7. Nõudluspunktid, mille suhtes dokument on relevantne.....	100
B.4.2.1.8. Kirjalik arvamus	101
B.4.2.1.9. Otsingu lõpetamise kuupäev.....	102
B.4.2.1.10. Otsingu teinud eksperdi nimi.....	102
B.4.2.2. Otsinguaruande vorm.....	102
B.4.2.3. Otsinguaruande kasutamine	103
C-osa. PATENDITAOTLUSE AVALDAMINE	104
C.1. Patenditaotluse avaldamise olemus ja eesmärk.....	104
C.1.1. Patenditaotluse avaldamise olemus	104
C.1.2. Patenditaotluse avaldamise eesmärk.....	104
C.2. Patenditaotluse avaldamise tähtpäev.....	105
C.2.1. Esmase patenditaotluse avaldamise tähtpäev	105
C.2.2. Prioriteeti omava patenditaotluse avaldamise tähtpäev	106
C.2.3. Rahvusvahelise patenditaotluse avaldamine.....	106
C.2.4. Salastatud patenditaotluse avaldamine	107
C.2.5. Patenditaotluse avaldamine patenditaotleja nõudel	107
C.3. Avaldatav patenditaotlus (A-dokument).....	108
C.3.1. A-dokumendi vorm ja sisu	108
C.3.1.1. Tiitelleht.....	109
C.3.1.2. Leiutiskirjeldus, patendinõudlus, joonised ja illustreeriv materjal	109
C.3.2. A-dokumendi komplekteerimine	109
C.3.3. A-dokumendi patenditaotluse vormistamine.....	110
C.3.4. Patenditaotluse avaldamine	110
D-osa. EKSPERTIIS.....	111
D.1. Ekspertiisi eesmärk ja objekt.....	111
D.1.1. Ekspertiisi eesmärk.....	111
D.1.2. Ekspertiisi objekt	111
D.1.3. Ekspertiisi alustamise eeldused	111
D.1.4. Kiirendatud ekspertiis.....	112
D.2. Ekspertiisiks valmistumine	112
D.2.1. Patenditaotluse ülevaatamine	112
D.2.1.1. Patenditaotluse jõusoleku kontrollimine.....	113
D.2.1.2. Järelepärimiste vastuste kontrollimine.....	113
D.2.1.3. Muudatusettepanekute kontrollimine	114
D.2.1.3.1. Vigade parandused	114
D.2.1.3.2. Patenditaotleja omal algatusel esitatud muudatused, täiendused ja parandused.....	114

D.2.1.3.3. Järelepärimistest ja tehnika taseme otsingust tulenevad muudatused, täiendused ja parandused.	115
D.2.1.3.4. Jooniste muudatused.....	116
D.2.1.3.5. Patenditaotluste eraldamisega seotud muudatused	116
D.2.1.4. Punktilõivu kontrollimine	117
D.2.2. Ekspertiisi alustamine.....	118
D.2.2.1. Ekspertiisi objektiks oleva leiutise kindlaksmääramine	118
D.2.2.2. Ekspertiisi objektiks olevate leiutiste arv	118
D.2.2.3. Leiutise ühtsus	119
D.2.2.4. Kolmanda isiku märkuste ja arvamuste menetlemine	120
D.2.3. Ekspertiisi läbiviimine.....	121
D.2.3.1. Patendi väljaandmise otsuse tegemine.....	121
D.2.3.1.1. Muudatuste nõue pärast patendi väljaandmise otsust.....	122
Kirja- ja arvutusvea parandamine	123
Leiutise kaitseulatuse piiramine patendinõudluse kitsendamise teel.....	123
Uus patendinõudlus ja leiutiskirjeldus.....	124
Leiutise eraldamine.....	124
Patenditaotluse üleminek	124
D.2.3.1.2. Patenditaotluse menetluse lõppemine patendiosakonnas pärast patendi väljaandmise otsust.....	125
D.2.3.2. Patenditaotluse tagasilükkamise otsuse tegemine.....	125
D.2.3.2.1. Patenditaotluse tagasilükkamise eelotsus	125
D.2.3.2.2. Patenditaotleja vastus tagasilükkamise eelotsusele.....	125
D.2.3.2.3. Patenditaotluse tagasilükkamise otsus.....	126
D.2.3.2.4. Muudatuste nõue pärast patenditaotluse tagasilükkamise otsust	127
D.2.3.2.5. Patenditaotluse menetluse lõppemine patendiosakonnas pärast patenditaotluse tagasilükkamise otsust	127
D.3. Suuline menetlus.....	127
D.3.1. Suulise menetluse mõiste ja eesmärk patenditaotluse ja kasuliku mudeli taotluse menetlemisel.....	127

D.3.1.1.	Suulise menetluse mõiste.....	127
D.3.1.2.	Suulise menetluse eesmärk.....	128
D.3.2.	Suulise menetluse algatamine.....	129
D.3.2.1.	Suulise menetluse ettepanek taotlejalt	129
D.3.2.1.1.	Taotleja ettepanek selgituste andmiseks.....	129
D.3.2.1.2.	Taotleja nõue suulise menetluse korraldamiseks vastuväite esitamiseks.....	129
D.3.2.2.	Suulisele menetlusele kutsumine	130
D.3.2.3.	Suulise menetluse tähtpäev.....	130
D.3.3.	Suulise menetluse kord.....	131
D.3.3.1.	Suulisest menetlusest osavõtjad.....	131
D.3.3.1.1.	Taotleja poole osavõtjad.....	131
D.3.3.1.2.	Patendiameti poole osavõtjad.....	132
D.3.3.2.	Suulise menetluse käik	132
D.3.3.2.1.	Suulise menetluse avamine.....	132
Taotleja poole osavõtjate staatuse kindlakstegemine	132	
Patendiameti poole osavõtjate tutvustamine.....	132	
Suulise menetluse salvestamine.....	133	
D.3.3.2.2.	Sissejuhatus suulisele menetlusele	133
D.3.3.2.3.	Käsitleva teema tutvustus ja seisukohtade esitamine	133
D.3.3.2.4.	Väitlus	133
D.3.3.2.5.	Kokkulepped	133
D.3.3.3.	Suulise menetluse protokoll.....	134
D.4.	GPPH pilootprogramm	135
D.4.1.	GPPH olemus	135
D.4.2.	GPPH taotlemise tingimused patenditaotlejale	136
D.4.2.1.	Üldnõuded	136
D.4.2.2.	Nõuded GPPH taotlusele	137
D.4.3.	Menetluse erisused GPPH taotlemise korral	137
D.4.3.1.	Taotluse vastuvõtmine ja esmane otsustamine GPPH kasutamise võimalikkuse suhtes	137
D.4.3.2.	GPPH taotluse kontrollimine	138
D.4.3.2.1.	Objektide kontroll.....	138
D.4.3.2.2.	Minimaalselt nõutavate kaitsevõimeliste nõudluspunktide arv.....	138
D.4.3.2.3.	Nõudluspunktide vastavus.....	138
D.4.3.2.4.	Avaldamise nõude täitmine	139
D.4.3.3.	Ekspertiis GPPH kohaldamisega	139

D.4.3.3.1. Patenditaotleja loobub GPPH kohaldamisest	140
D.4.3.3.2. Patenditaotleja ei loobu GPPH kohaldamisest	140
D.4.3.3.3. Patenditaotleja võtab patenditaotluse tagasi	140
E-osa. REGISTREERINGU TEGEMINE JA HALDAMINE	141
E.1. Registreeringu tegemine	141
E.1.1. Registreeringu tegemine patendiregistris	141
E.1.1.1. Patendiregistrisse kantavad andmed	141
E.1.1.1.1. Registreeringu numbrü määramine	141
E.1.1.1.2. Registreerimise kuupäev	141
E.1.1.1.3. Patendiomaniku andmed	142
E.1.1.1.4. Patendi kehtivuse alguse kuupäev	142
E.1.1.1.5. Patendi kehtivuse lõppemise kuupäev	142
E.1.2. Registreeringu tegemine kasulike mudelite registris	142
E.1.2.1. Kasuliku mudeli registrisse kantavad andmed	143
E.1.2.1.1. Registreeringu numbrü määramine	143
E.1.2.1.2. Registreerimise kuupäev	143
E.1.2.1.3. Kasuliku mudeli omaniku andmed	143
E.1.2.1.4. Registreeringu kehtivuse alguse kuupäev	144
E.1.2.1.5. Registreeringu kehtivuse lõppemise kuupäev	144
E.1.3. Registreeringu tegemine Eestis kehtivate Euroopa patentide (EP) registris	144
E.1.3.1. EP registrisse kantavad andmed	144
E.1.3.1.1. Registreeringu numbrü määramine	145
E.1.3.1.2. Registreerimise kuupäev	145
E.1.3.1.3. Euroopa patendikirjelduse tõlke number	145
E.1.3.1.4. Euroopa patendikirjelduse tõlke esitamise kuupäev	145
E.1.3.1.5. Euroopa patendi kehtivuse alguse kuupäev	145
E.1.3.1.6. Euroopa patendi kehtivuse lõppemise kuupäev	146
E.1.3.2. Euroopa patendikirjelduse tõlke vastuvõtmine ja kontrollimine	146
E.1.3.2.1. Euroopa patendikirjelduse tõlke esitamise tähtaja kontrollimine	146
E.1.3.2.2. Euroopa patendikirjelduse tõlke esitaja	146
E.1.3.2.3. Euroopa patendikirjelduse tõlke kontrollimine	147
E.1.3.2.4. Euroopa patendikirjelduse tõlke parandamine	147
E.1.3.2.5. Euroopa patendi jõushoidmise riigilõivu tasumise kontrollimine	148

E.1.3.2.6. Euroopa patendikirjelduse tõlke vastuvõtmisest keeldumine.....	148
E.1.3.3. Euroopa patendikirjelduse tõlke vormistamine ja avalikustamine.....	149
E.1.3.3.1. Euroopa patendikirjelduse tõlke vormistamine.....	149
E.1.3.3.2. Euroopa patendikirjelduse tõlke avalikustamine ..	149
E.2. Registreeringu haldamine.....	149
E.2.1. Registreeringu haldamise toimingud	149
E.2.1.1 Registreeringu jõushoidmise või kehtivuse pikendamise kanded	150
E.2.1.1.1. Patendi jõushoidmine.....	150
E.2.1.1.2. Kasuliku mudeli registreeringu pikendamine	151
E.2.1.1.3. Euroopa patendi jõushoidmine	151
E.2.1.2. Registreeringu kehtivuse lõppemise kanne	152
E.2.1.2.1. Omanik esitab registreeringu kehtivuse lõpetamise nõude	152
E.2.1.2.2. Kehtivusaasta riigilõiv või kehtivuse pikendamise riigilõiv jäetakse tasumata	153
E.2.1.2.3. Omanik lõpeb või sureb	153
E.2.1.2.4. Topeltkaitse keeld	154
E.2.1.3. Registreeringu tühistamise kanne.....	154
E.2.1.3.1. Registreeringu täielik tühistamine	154
E.2.1.3.2. Registreeringu osaline tühistamine	155
E.2.1.4. Paranduste kanded.....	155
E.2.1.5. Leiutise muudatuste kanded	156
E.2.1.6. Omaniku muutumise kanne.....	157
E.2.1.6.1. Omaniku muutumise põhjused	157
E.2.1.6.2. Omaniku muutmise avaldus.....	157
E.2.1.6.3. Ülemineku juhud ja muudatuse kehtivuse algus...	158
E.2.1.7. Aadressi muudatused	159
E.2.1.8. Litsentsi registreerimine.....	160
E.2.1.9. Pandi registreerimine	160

SISSEJUHATUS

Käesolevad patenditaotluse ja patentide menetlemise juhised (edaspidi juhised) on tööstusomandi esemele õiguskaitse andmise otsuste tegemist ja otsuste tegemise metoodikat puudutav Patendiameti avalik sisedokument.

Juhiste kehtestamise peamine eesmärk on tagada patenditaotluste ühtlustatud menetlemine alates taotluse saabumisest Patendiametisse kuni patendi väljaandmiseni ja patendi kehtivuse lõppemiseni.

Juhiste järgimine patenditaotlusi menetlevate Patendiameti ametnike ja töötajate poolt aitab tagada taotlejate võrdse kohtlemise ja parima praktika rakendamise patenditaotluste ning kehtivate patentide menetlemisel.

Juhiste avalikustamine võimaldab Patendiameti ametnike ja töötajate ning taotlejate paremat üksteisemõistmist, mis omakorda aitab kindlustada taotluse kiire ja ladusa menetlemise ning väljaantud patendi kõrge kvaliteedi.

Käesolevate juhiste koostamisel ja kasutamisel on Patendiamet tööstusomandi õiguskorralduse aluste seaduse (TÕAS) paragrahvi 36 lõike 1 alusel sõltumatu.

Juhiste koostamisel on lähtutud kõikidest patenditaotluse menetlemist Eesti Vabariigis õiguslikult reguleerivatest riigisisestest õigusaktidest ja sellele menetlusele kohaldatavatest välislepingutest, kohtulahenditest ning tööstusomandi apellatsioonikomisjoni otsustest. Arvestatud on ka Patendiameti koostöö kokkuleppeid teiste riikide patendiametite ja rahvusvaheliste organisatsioonidega.

Patenditaotluste ja patentide ning teiste tööstusomandiesemete menetlemine ei ole haldusmenetluse seaduse (HMS) paragrahvi 2 lõike 2 alusel, samuti Patendiameti sõltumatust otsuste tegemisel arvestades haldusmenetlus. Seetõttu ei kohaldata käesolevates juhistes haldusmenetluse seaduse sätteid.

Käesolevaid juhiseid kohaldatakse ka kasuliku mudeli registreerimise taotluste menetlemisel ulatuses, mis ühtib patenditaotluse menetlemisega. Kasulike mudelite menetlemise erinevuste korral patenditaotluse menetlemisest antakse käesolevates juhistes kasulike mudelite jaoks eraldi juhiseid.

Juhistel ei ole patenditaotlejate ja kasulike mudelite registreerimise taotlejate suhtes iseseisvat õiguslikku toimet.

Juhistes sisalduvad seisukohad ja ettekirjutused on Patendiameti ametnike ja töötajate, samuti tööstusomandi apellatsioonikomisjoni liikmete ning taotlejate ja kolmandate isikute poolt vaidlustatavad üksnes juhul, kui need on vastuolus riigisiseste õigusaktide ja rahvusvaheliste kokkulepete sätetega. Juhiste kohta tehtud märkusi arvestatakse juhiste parandamisel, muutmisel ja täiendamisel.

Juhised ja juhiste muudatused kinnitab Patendiameti peadirektor. Juhiseid täiendatakse jooksvalt vastavalt vajadusele. Muudatused, mille tegemine tuleneb õigusaktide muudatustest, viiakse juhistesse võimalikult kiiresti. Vastuolu korral õigusaktidega järgitakse kuni käesolevates juhistes muudatuste kinnitamiseni õigusaktide sätteid.

Patenditaotluse menetlust või kehtivat patenti puudutavad küsimused, mida käesolevad juhised ei käsitle, lahendab kehtivate õigusaktide alusel asjakohast patenditaotlust või patenti menetlev Patendiameti pädev ametnik või töötaja iseseisvalt ja sõltumatult. Tema ettepanekul võidakse lahenduse leidmisele kaasata teisi Patendiameti pädevaid ametnikke ja töötajaid. Patendiameti otsustena kvalifitseeritavad otsused tehakse struktuuriüksuse juhiga kooskõlastatult.

KASUTATAVAD LÜHENDID

A-dokument – avaldatud patenditaotlus

AI – patendikoostöölepingu haldusjuhised (Administrative Instructions under the Patent Cooperation Treaty)

B-dokument – avaldatud patendikirjeldus

CPC – ühine patendiklassifikatsioon (Cooperative Patent Classification)

DAS – WIPO digitaalne juurdepääsusüsteem prioriteedidokumentidele (Digital Access System)

EP – Euroopa patent

EPA – Patendiamet (The Estonian Patent Office)

EPC – Euroopa patendikonventsioon (European Patent Convention)

EPKK – Euroopa patenditaotluse Eesti Patendiametile esitamise ja Euroopa Patendiametile edastamise, Euroopa patenditaotluse patendinõudluse ja patendikirjelduse tõlke esitamise ja avalikustamise ning Euroopa patenditaotluse siseriiklikuks patenditaotluseks ja kasuliku mudeli registreerimise taotluseks muutmise kord

EPKS – Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaldamise seadus (Implementation of Convention on Grant of European Patents Act)

EPO – Euroopa Patendiamet (European Patent Office)

EP register – Eestis kehtivate Euroopa patentide register

EP taotlus – Euroopa patenditaotlus

GPPH – globaalne patenditaotluste menetlemise kiirtee (Global Patent Prosecution Highway)

HMS – haldusmenetluse seadus

IB – WIPO Rahvusvaheline Büroo (IB International Bureau of WIPO)

IPC – rahvusvaheline patendiklassifikatsioon (International Patent Classification)

IPEA – rahvusvaheline eelekspertiisiamet (International Preliminary Examining Authority)

IPER – rahvusvahelise eelekspertiisi aruanne (International Preliminary Examination Report)

IPRP – patentsuse rahvusvahelise uuringu aruanne (International Preliminary Report on Patentability)

ISA – rahvusvaheline otsinguamet (International Searching Authority)

ISR – rahvusvahelise otsingu aruanne (International Search Report)

KasKK – kasuliku mudeli kirjelduse vorminõuded ja vormistamise kord

KasML – Eesti Kasuliku Mudeli Leht

KasMS – kasuliku mudeli seadus (Utility Models Act)

KasSV – kasuliku mudeli registreerimise taotluse sisu- ja vorminõuded ning Patendiametile esitamise kord (The Formal and Substantive Requirements for the Documents Contained in the Utility Model Application and the Procedure for Filing Utility Model Applications)

kasuliku mudeli taotlus – kasuliku mudeli registreerimise taotlus

NPO – rahvuslik patendiamet (National Patent Office)

OEE – ekspertiisi varem teinud patendiamet (Office of Earlier Examination)

OLE – ekspertiisi hiljem tegev patendiamet (Office of Later Examination)

PatAK – patenditaotluse avaldamise kord

PatKK – patendikirjelduse vorminõuded ja vormistamise kord

PatLP – Eesti Patendilehe põhimäärus

PatS – patendiseadus (Patents Act)

PCT – patendikoostööleping (Patent Cooperation Treaty)

PCT-R – patendikoostöölepingu määrus (Regulations under the PCT)

PCT-taotlus – rahvusvaheline taotlus

PK – Pariisi konventsioon – tööstusomandi kaitse Pariisi konventsioon (Paris Convention for the Protection of Industrial Property)

PLM – probleemi lahendamise meetod (PSA – problem solution approach)

PLT – patendiõiguse leping (Patent Law Treaty)

PPH – patenditaotluste menetlemise kiirtee (Patent Prosecution Highway)

PSV – patenditaotluse sisu- ja vorminõuded ning Patendiametile esitamise kord (The Formal and Substantive Requirements for the Documents Contained in the Patent Application and the Procedure for Filing Patent Applications)

RO – PCT vastuvõttev amet (PCT Receiving Office)

RTK – rahvusvahelise patenditaotluse Patendiametile esitamise kord

taotleja – patenditaotleja või kasuliku mudeli registreerimise taotleja vastavalt sellele, millist leiutise kaitse liiki taotletakse. Kasutatakse ka siis, kui isik võib olla samaaegselt nii üks kui teine või mõlemad

TsÜS – tsiviilseadustiku üldosa seadus (General Part of the Civil Code Act)

TÕAS – tööstusomandi õiguskorralduse aluste seadus (Principles of Legal Regulation of Industrial Property Act)

vastuvõtuüksus – registriosakonnas õiguskaitse taotluste vastuvõtuga tegelev üksus

WIPO – Maailma Intellektuaalomandi Organisatsioon (World Intellectual Property Organization)

98/44/EÜ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 98/44/EÜ 6. juulist 1998 biotehnoloogialeiutiste õiguskaitse kohta (Directive 98/44/EC of the European Parliament and of the Council of 6 July 1998 on the legal protection of biotechnological inventions)

PATENDIMENETLUSE ÜLDISED PÕHIMÕTTED

Patendimenetluse olemus

Patenditaotluse, kehtivate patentide, samuti kasulike mudelite registreerimise taotluse ja registreeringute menetlemine kujutab endast registreerimiseks esitatud leiutise (patent, kasulik mudel) kandmist vastavasse tööstusomandi registrisse (patendiregister, kasulike mudelite register) või registreeritud leiutise registriandmetes muudatuste tegemist.

Patendiamet on leiutistele õiguskaitse andmisel registriasutus. Patendiamet kas registreerib leiutise taotluses esitatud kujul registris või keeldub registreerimisest seda välistavate asjaolude ilmnemisel.

Registreerimiseks esitatud leiutise kaitsevõimelisust eeldatakse. See tähendab, et taotleja:

- 1) esitab registreerimistaotluse sellises redaktsioonis, milles leiutise olemus ja kaitseulatus vastavad talle tema majandustegevuses vajalikule õiguskaitsele;
- 2) esitab registreerimistaotluse ainult siis, kui ta on oma parimate teadmiste juures ja talle kättesaadava teabe põhjal täielikult veendunud leiutise kaitsevõimelisuses.

Patendiameti ülesanne on enne leiutise registreerimist kontrollida taotluse riigisisestest ja rahvusvahelistest standarditest tulenevate vorminõuete täitmist. Vorminõuded on kehtestatud eelkõige selleks, et lihtsustada ja samal ajal ühtlustada patendikirjelduses toodud leiutise olemusest ja õiguskaitse ulatusest arusaamist. Vorminõuete järgimine on samuti vajalik leiutiskirjelduste ja teiste taotlusdokumentide riigisisestesse ja rahvusvahelistesse andmebaasidesse sisestamise võimaldamiseks.

Patenditaotluse korral kontrollib Patendiamet lisaks vorminõuetele leiutise vastavust patentsuse kriteeriumidele (PatS § 8). Patentsuse kriteeriumidele mittevastamine toob kaasa registreerimisest keeldumise ja patenditaotluse tagasilükkamise.

Kasuliku mudeli registreerimise taotlemisel kontrollib Patendiamet, kas leiutis on kasuliku mudelina kaitstav (KasMS § 6) ja tööstuslikult kasutatav (KasMS § 7 lg 4) ning teeb tehnika taseme otsingu, määrates kindlaks leiutisele eelnenud tehnika taseme. Leiutise ja tehnika taseme võrdlemine

võimaldab kindlaks määrata leiutise uudsuse. Kui Patendiamet leiab, et leiutisel puudub uudsus, siis tehakse tehnika taseme otsingu aruandesse sellekohane märge viitega uudsust rikkuvale varasemale tehnilisele lahendusele. Taotlejal on võimalus viidet arvestades korrigeerida taotlust. Patendiameti arvamus uudsuse puudumise kohta ei too kaasa kasuliku mudeli registreerimisest keeldumist. Tööstusliku kasutatavuse puudumine toob kaasa kasuliku mudeli registreerimisest keeldumise.

Menetluse etapid

Patenditaotluse ja kasuliku mudeli registreerimise taotluse menetluse etapid on:

- 1) taotluse vastuvõtmine;
- 2) eelmenetlus (kasuliku mudeli korral menetlus);
- 3) tehnika taseme otsingu tegemine;
- 4) patenditaotluse avaldamine;
- 5) ekspertiis (patenditaotluse korral);
- 6) otsuse tegemine;
- 7) registreeringu tegemine;
- 8) registreeringu haldamine.

Taotlusi võtab vastu registriosakonna taotluste vastuvõtu spetsialist. Vastuvõtu spetsialist kontrollib taotluse vastavust niinimetatud miinimumnõuetele (PatS § 21 lg 1; KasMS § 20 lg 1) ja avab taotluse registritoimiku, kui taotlusele on võimalik esitamise kuupäeva määrata.

Kui taotlus vastab miinimumnõuetele, edastab vastuvõtu spetsialist selle patendiosakonna eelmenetluse ja dokumentatsiooni spetsialistile, kes teatab taotlejale menetlusse võetud taotluse numbriga ja esitamise kuupäeva (PatS § 22 lg 2; KasMS § 20 lg 11).

Eelmenetluse ja dokumentatsiooni spetsialist alustab menetlusse võetud patenditaotluse eelmenetlust (kasuliku mudeli korral menetlust). Eelmenetluse ja dokumentatsiooni spetsialist kontrollib taotlusdokumentide olemasolu, nende õigeaegset esitamist ning sisu- ja vorminõuete täitmist ning riigilõivu tasumist (PatS § 22 lg-d 5–7; KasMS § 21 lg 1). Eelmenetluse (menetluse) algetapil kinnitatakse taotlusele ekspert, kes klassifitseerib leiutise ja teeb taotlusele tehnika taseme otsingu. Ekspert osaleb ka taotluse sisu- ja vorminõuete kontrollimisel ning koostab

ja esitab taotlejale vajadusel järelepärimisi seoses otsinguga selgituste saamiseks ja taotluse parandamiseks.

Patenditaotluse eelmenetlus kestab kuni patenditaotluse avaldamiseni (PatS § 24). See tähendab, et eelmenetluse ja dokumentatsiooni spetsialist haldab patenditaotlust kogu eelmenetluse aja, tehes koostööd eksperdigaga.

Kasuliku mudeli korral kestab menetlus patendiosakonnas kuni kasuliku mudeli registreerimise otsuseni (KasMS § 21 lg 4) või registreerimistaotluse tagasilükkamise otsuseni (KasMS § 21 lg 5) või registreerimistaotluse tagasi võtmiseni või tagasivõetuks lugemiseni (KasMS § 25 lg 1).

Tehnika taseme otsingu teeb vastava tehnikavaldkonna ekspert võimalikult kiiresti pärast seda, kui taotlus vastab sisu- ja vorminõuetele sellisel määral, et otsingut on võimalik teha (B.2.1). Tehnika taseme otsing tehakse patenditaotluse korral enne patenditaotluse avaldamist (PatS § 24). Kui see ei ole aga aja puudusel võimalik, tehakse see võimalikult kiiresti pärast avaldamist.

Patenditaotluse ekspertiisi (PatS § 23) alustatakse pärast tehnika taseme otsingu tegemist ja patenditaotluse avaldamist (D.1.3). Kasuliku mudeli puhul ekspertiisi ei tehta.

Otsus patendi väljaandmise (PatS § 23 lg 4) või patenditaotluse tagasilükkamise kohta (PatS § 23 lg 5) tehakse ekspertiisi tulemuste põhjal ja patenditaotluse sisu- ja vorminõuete täitmise kontrolli tulemuste alusel.

Kasuliku mudeli registreerimise otsus tehakse registreerimistaotluse sisu- ja vorminõuete täitmise korral (KasMS § 21 lg 4) ja registreerimisest keeldumise otsus, kui taotleja ei ole neid nõudeid menetluse kestel täitnud (KasMS § 21 lg 5). Vormikohase otsuse kasuliku mudeli registreerimise kohta teeb ekspert arvestades taotluse vormi ja sisu puuduvatvat eelmenetluse ja dokumentatsiooni spetsialisti arvamust. Kui registreerimisest keeldumise otsus tehakse üksnes vorminõuete täitmata jätmise tõttu juba enne eksperdi menetluse kaasamist, teeb otsuse eelmenetluse ja dokumentatsiooni spetsialist.

Patendi ja kasuliku mudeli registreeringu teeb registriosakonna spetsialist vastavalt patendi väljaandmise või kasuliku mudeli registreerimise otsuse alusel.

Registreeringuid haldab registriosakonna spetsialist. Registreeringu haldamise põhitoomingud on kaitsedokumentide vormistamine ja väljastamine, registreeringu kehtivuse pikendamine, registreeringu kehtivuse lõppemise ja kehtivuse kaotamise ning tühistamise kohta kannete tegemine, registreeringu üleminekukannete tegemine, muude registreeringu muudatuste kohta kannete tegemine, litsentsi ja pandi registreerimine ning kõigi ettenähtud teadete avaldamine.

Menetluse kestus ja seda mõjutavad tegurid

Esmase patenditaotluse menetlus kestab Patendiametis keskmiselt 2 aastat ja kasuliku mudeli taotluse menetlus 1,4 aastat (2019. aasta hinnang).

Patenditaotluse kestust mõjutavad mitmed tegurid.

Üksiku taotluse juures mängib olulist osa taotluse koostamise kvaliteet, samuti taotleja ja patendivoliniku kogemused ning nende koostöövalmidus Patendiametiga.

Patendiameti poolt mõjutab menetluse kestust eeskätt vastava tehnikavaldkonna ekspertide ja teiste menetluses osalevate töötajate töökoormus. Üksiku taotluse menetluse kestus võib sõltuda varasema taotluse menetlusest.

Kuna tööstusomandiesemete menetlemine ei ole haldusmenetlus (HMS § 2 lg 2), siis patenditaotluste ja kasuliku mudeli menetluses ei kehti haldusmenetlusele kehtestatud tähtajad. Nimetatud menetlust reguleerivates õigusaktides on sätestatud miinimum- ja maksimumtähtajad, mida taotlejal ja Patendiametil tuleb arvestada taotlusdokumentide esitamisel ning menetlust puudutava kirjavahetuse pidamisel.

Patenditaotluse korral on keskne tähtaeg patenditaotluse avaldamine, mis peab toimuma seaduses sätestatust tulenevalt pärast **18 kuu** möödumist patenditaotluse esitamise kuupäevast või prioriteedinõude korral prioriteedikuupäevast (PatS § 24 lg 2). Patendiamet ei tohi patenditaotlust avaldada ega muul viisil avalikustada ilma patenditaotleja nõudmiseta enne nimetatud tähtaja möödumist. Teisalt ei hoita patenditaotlust pärast selle tähtaja möödumist saladuses reeglina kauem kuni järgmise Eesti Patendilehe ilmumiseni. Patenditaotlus, mida ei saa nimetatud tähtaja möödumisel vormi- või sisunõuete täitmata jätmise tõttu avaldada, lükatakse tagasi.

Eelöeldut arvestades ei saa esmase patenditaotluse menetlus kesta Patendiametis alla 20–22 kuu. Kiirem menetlemine on siiski võimalik, kui patenditaotleja soovib vajalike tingimuste täitmisel kiirendatud ekspertiisi (D.1.4).

Kasuliku mudeli puhul ei ole menetluse kestust määravat kesket tähtaega õigusaktidega sätestatud. Menetluse kestus kujuneb õigusaktides sätestatud miinimum- ja maksimumtähtaegade kasutamisel.

Kasuliku mudeli taotlus venib peamiselt siis, kui taotluse koostamisel ei ole järgitud sisu- ja vorminõudeid või taotlus on koostatud oskamatult. Seetõttu on praktikas kasuliku mudeli keskmine menetluse kestus normaalsest pikem. Kasuliku mudeli taotlust on potentsiaalselt võimalik menetleda 6–8 kuuga. Kasuliku mudeli taotlejal endal on võimalik nõuda registreeringu jõustumise edasilükkamist kuni 18 kuud prioriteedikuupäevast arvates (KasMS § 32 lg 4).

A-osa. PATENDITAOTLUSE VASTUVÕTMINE JA EELMENETLUS

A.1. Patenditaotluse vastuvõtmine

Patenditaotlus tuuakse otse või saadetakse posti teel Patendiameti registriosakonna vastuvõtuüksusesse. Elektroonselt saab patenditaotlusi esitada ainult selleks ettenähtud Patendiameti veebilehel kättesaadavaks tehtud tööstusomandi õiguskaitse taotluste elektroonse esitamise portaali kaudu (PSV § 58 lg 1).

Elektronpostiga (e-kiri) või muul elektroonsel viisil edastatud patenditaotlusi vastu ei võeta (PSV § 58 lg 3). Patenditaotluse e-kirja teel esitamise keeld on seotud patenditaotluse dokumentide Patendiametisse tegeliku saabumise kuupäeva absoluutsuse nõudega esitamiskuupäeva määramisel. E-kirja saatmisel ja vastuvõtmisel ilmnedavad võivad tehnilised takistused, sealhulgas tarkvaraversioonide ühildumatus, ja turvaprobleemid loovad liiga kõrge riski esitamiskuupäeva järgimisel. Arvestada tuleb sellega, et patenditaotluse esitamisel peavad olema võrdsed garantiid dokumentide Patendiametisse jõudmiseks sõltumata esitaja asukohast. Võrreldes portaaliga on e-kirja saatmisel tekkinud tehnilised probleemid piisava kindlusega raskesti avastatavad.

Patenditaotluse saabumise päevaks loetakse selle tegelik Patendiametisse saabumise päev. See kehtib ka patenditaotluse edastamisel posti- või kulleriteenust kasutades (PSV § 58 lg 3) ja Patendiameti töövälise aja ning puhkepäevade ning riigipühade kohta, kui on kasutatud tööstusomandi õiguskaitse objektide registreerimise taotluste postkasti.

A.1.1. Patenditaotluse saabumine paberil

Patendiametisse paberil saabunud patenditaotlused või sellega sarnanevad kirjad viiakse vastuvõtuüksusesse sõltumata sellest, kuhu need on toodud või kes need on toonud. Seda ka juhul, kui patenditaotlus on toodud sekretariaati finants- ja haldusosakonna dokumendihaldurile, valvelauda või toodud või adresseeritud mõnda teise Patendiameti struktuuriüksusesse, kaasa arvatud patendiosakond.

Saabunud patenditaotlused registreerib üksnes vastuvõtuüksus. Teistes struktuuriüksustes dokumentidele mingeid märkeid ei tehta ega dokumente

ei registreerita. Kahtluse korral, kas tegemist võib olla patenditaotluse või muu kirjaga, teeb otsuse vastuvõtuüksus.

Eelmises lõikes öeldu kehtib ka patenditaotluse kõikide hiljem saabunud dokumentide kohta.

Kui vastuvõtuüksus otsustab, et esitatud dokument või kiri ei ole patenditaotlus või ei kuulu selle juurde, edastatakse see dokumendihaldurile, kes registreerib selle muu kirjana.

Kui vastuvõtuüksus otsustab, et esitatud dokument või kiri on patenditaotlus või kuulub selle juurde, registreeritakse see ettenähtud korras taotluste menetluse infosüsteemis. Tõendi patenditaotluse või dokumendi saabumise kohta väljastab patenditaotleja nõudel üksnes vastuvõtuüksus. Kui on ilmselge, et tegemist ei ole eelnimetatud dokumentidega, edastatakse need dokumendihaldurile kohe registreerimata.

Patendiametisse toodud patenditaotlus ja selle dokumendid võetakse vastu sõltumata isikust, kes need kohale toimetab.

A.1.2. Patenditaotluse saabumine elektroonselt

Patenditaotlusi tohib esitada elektroonselt üksnes selleks ettenähtud portaali kasutades (PSV § 58 lg 1) juhtudel ja ulatuses, mida portaal ja selle tarkvara võimaldavad. Kui portaal ei võimalda mõnda ettenähtud toimingut teha või dokumenti esitada, tuleb dokument esitada paberil, tuues see otse või saates Patendiametisse posti teel.

Patenditaotlust võib portaali kaudu esitada taotleja ise või patendivolinik. Taotleja, kelle elukoht või asukoht ei ole Eesti Vabariigis, kuid kellel on võimalik portaali sisse logida, võib esitada patenditaotluse ise, kuid edasiste toimingute tegemiseks peab ta volitama patendivoliniku (PatS § 13¹ lg 2).

E-kirja teel patenditaotlust ega sellele lisatavaid dokumente esitada ei tohi (PSV § 58 lg 3). Kui siiski patenditaotlus või mõni selle dokument on e-kirjaga esitatud, saadetakse e-kiri saatja aadressil tagasi selgitusega, et patenditaotlust või dokumenti ei loeta esitatuks.

E-kirjaga saabunud muud teated võetakse teadmiseks ilma õigusliku tähenduseta.

A.2. Patenditaotluse esitamise kuupäeva määramine

A.2.1. Miinimumnõuete kontrollimine

Selleks, et patenditaotlusele saaks määrata esitamise kuupäeva, peab kontrollima, kas esitatud dokumendid sisaldavad minimaalselt ettenähtud elemente (PatS § 21 lg 1).

Nendeks on:

- 1) sooviavaldus eesti keeles selle kohta, et taotletakse patenti;
- 2) taotleja nimi ja aadress või andmed, mis võimaldavad edastada talle Patendiameti teateid;
- 3) dokument, mis ilmselt on leiutiskirjeldus.

A.2.1.1. Sooviavaldus

Sooviavalduses peab olema selgelt väljendatud, kas taotletakse patenti või kasulikku mudelit. Ebamäärased väljendid, millest ei selgu kaitstav objekt, nagu näiteks „soovin registreerida leiutist“, on keelatud. Viimasel juhul esitamise kuupäeva ei määrata enne, kui kaitseliik on kindlaks määratud.

Samuti ei määrata esitamise kuupäeva, kui sooviavaldus ei ole eesti keeles. Võrdse kohtlemise põhimõtet järgides ei tohi erandeid teha mõnele võõrkeelele, millest Patendiametis võidakse aru saada.

Patenditaotluse esitamisel portaali kaudu kasutatakse etteantud vormi. Sellega seonduvalt kaitseliigi sõnastamise ja eesti keele nõude täitmisega probleeme üldjuhul ei ole.

A.2.1.2. Taotleja nimi ja aadress

Miinimumnõuete täitmiseks piisab ainult isiku nimest ja andmetest, mis võimaldavad edastada talle Patendiameti teateid. Patendiamet ei ole kohustatud tegema jõupingutusi isikuga kontakti saamiseks, kui kontaktandmed puuduvad või need on vigased (PLT art 9(2)).

Patenditaotluse esitajaks on reeglina isik, kes soovib saada patendiomanikuks. Patenditaotluse võib esitada ka Eesti patendivolinik.

Kui esitatud dokumentidest või portaali andmetest selgub, et isik esitleb end taotlejana või patendivolinikuna, siis sellena teda ka käsitatakse. Kui isik ei ole ennast määratlenud, siis käsitatakse teda taotlejana, kui esitatud andmetest ei selgu, et taotleja on mõni muu isik. Kui selgub, et patenditaotluse esitanud isik ei ole taotleja, vaid muu isik, siis käsitatakse

teda isikuna, kellele Patendiamet edastab esmase teate taotluse kohta. Kui on olemas selle isiku aadress, loetakse see esialgseks kirj vahetuse aadressiks ning kasutatakse posti teel Patendiameti teate edastamiseks. Postiaadressi puudumisel võidakse ühekordselt teade edastada e-kirja või telefoni teel, kui emb-kumb on olemas.

A.2.1.3. Leiutiskirjeldus

Esitatud dokumentide hulgas peab sisalduma dokument või mõne esitatud dokumendi osa, mida saab selle vormi tõttu pidada leiutiskirjelduseks (PLT art 5(1)(a)(iii)). Eestikeelse teksti korral peab selles sisalduma tehnilist teksti. Kui võõrkeelsest tekstist on näha, et see on tõenäoliselt tehniline tekst (sisaldab näiteks tehnilisi või füüsikaliste nähtuste tähiseid või mõõtühikuid), loetakse see esialgu tehniliseks tekstiks. Võõrkeelse teksti korral võib enne otsustamist tõsise kahtluse korral küsida dokumendi esitajalt teksti tõlget eesti keelde.

Leiutiskirjelduse võib lubada asendada joonisega erandjuhul. Sel juhul peavad kõik joonisel olevad detailid olema ilma sõnalise kirjelduseta selgelt kindlaks määratavad. Kahtluse korral teeb otsuse patendiosakonna ekspert.

Leiutiskirjelduse asemel võib esitada järgmised sama leiutist puudutavad esmase patenditaotluse või kasuliku mudeli registreerimise taotluse andmed:

- 1) number;
- 2) esitamise kuupäev;
- 3) riik või rahvusvaheline organisatsioon, kuhu esmane patenditaotlus või kasuliku mudeli registreerimise taotlus esitati (PatS § 21 lg 2).

A.2.2. Miinimumnõuetele mittevastav taotlus

Kui esitatud dokumendid ei vasta punktis A.2.1 nimetatud miinimumnõuetele, ei loeta esitatud dokumenti või dokumentide kogumit taotluseks ja sellele ei omistata ei saabumise numbrit ega taotluse numbrit. Seda isegi mitte ajutiselt.

Kui dokumendid sisaldavad isiku nime ja aadressi või muid andmeid, mis võimaldavad edastada talle Patendiameti teateid, siis teatab registriosakonna vastuvõtu üksus isikule puudustest, mis takistavad esitatud dokumente lugeda miinimumnõuetele vastavaks patenditaotluseks. Isikut teavitatakse samuti, et ta peab puudused kõrvaldama **kahe kuu** jooksul

Patendiameti teate kuupäevast arvates (PatS § 21 lg 4). Dokumentide muid võimalikke puudusi selles teates ei loetleta ega nende parandamist ei nõuta.

Kui dokumendid ei sisalda Patendiameti teadete edastamist võimaldavaid andmeid, siis Patendiamet ootab kahe kuu jooksul algselt esitatud dokumentide Patendiametisse saabumise päevast puuduvate elementide esitamist taotleja omal algatusel (PatS § 21 lg 5).

Kui ettenähtud tähtaja jooksul ei ole punktis A.2.1 nimetatud patenditaotluse elementidest kõik puudunud elemendid Patendiametisse saanud või nendega seotud puudused kõrvaldatud, ei määra Patendiamet patenditaotlusele esitamise kuupäeva (PatS § 21 lg 11). Puuduste osalisel kõrvaldamisel algselt kehtivat tähtaega ei pikendata. See tähendab, et kõik puudused, mis takistavad esitatud dokumente lugeda miinimumnõuetele vastavaks patenditaotluseks, peavad olema kõrvaldatud algselt kehtiva tähtaja jooksul.

Tähtaja möödumisel saadetakse dokumendid esitanud isikule teade selle kohta, et esitatud dokumentide kogumit ei loeta patenditaotluseks. Isik võib paberil esitatud dokumendid tagasi nõuda või nõuda nende hävitamist või elektroonselt esitatud dokumentide kustutamist.

Taotlejat teavitatakse võimalusest tasutud riigilõiv tagasi saada.

Kui teadet ei ole võimalik edastada, hoitakse esitatud dokumente kuni nende hävitamiseni või kustutamiseni. Korralduse hävitamiseks või kustutamiseks annab peadirektor. Dokumente ei tohi kolmandatele isikutele tutvustada ega nende kohta teavet anda, kuna ka puudulikult esitatud dokumentides võib olla intellektuaalomandina kaitstavat sisu.

A.2.3. Miinimumnõuetele vastava patenditaotluse menetluse võtmine

A.2.3.1. Esitamise kuupäeva määramine

Miinimumnõuetele vastavuse korral loetakse esitatud dokumentide kogum patenditaotluseks.

Patenditaotluse tegelik Patendiametisse saabumise kuupäev loetakse patenditaotluse esitamise kuupäevaks.

Patenditaotluse saabumine määratakse kuupäeva täpsusega. Saabumise varasemal kellaajal ei ole saabumise aja määramisel õiguslikku tähendust.

Kellaajaliselt varem saabunud patenditaotlusel ei ole eelist võrdluses hiljem saabunud patenditaotlusega.

Kui saabunud dokumendid ei vastanud esialgu patenditaotluse miinimumnõuetele, kuid taotleja kõrvaldas puudused ettenähtud tähtaja jooksul, määrab Patendiamet patenditaotluse esitamise kuupäevaks päeva, mil Patendiametisse on saabunud kõik punktis A.2.1 nimetatud patenditaotluse elemendid (PatS § 21 lg 6). Seega, kui puuduvad elemendid esitatakse või puudused kõrvaldatakse eri aegadel ettenähtud kahekuulise tähtaja jooksul, määratakse esitamise kuupäevaks puuduste kõrvaldamise kuupäevadest hilisem. Esitamise kuupäev võib seaduses ettenähtud juhtudel muutuda ka pärast selle miinimumnõuete järgi määramist, näiteks puuduva osa korral (PatS § 21 lg 7).

A.2.3.2. Esitamise kuupäeva määramine varasema taotluse järgi

Patenditaotluse esitamise kuupäev määratakse:

- 1) varasema patenditaotluse järgi sellest eraldatud patenditaotlusele (PatS § 21 lg 3);
- 2) rahvusvahelise esitamise kuupäeva järgi rahvusvahelisele patenditaotlusele, milles märgitud riigiks on Eesti Vabariik (PatS § 32 lg 7);
- 3) rahvusvahelise esitamise kuupäeva järgi, kui rahvusvahelist taotlust menetletakse riigisisese patenditaotlusena nagu rahvusvahelist patenditaotlust (PatS § 33 lg 10);
- 4) PCT-taotluse riigisiseseks patenditaotluseks muutmise korral (PCT art 11);
- 5) patenditaotlusel põhineva kasuliku mudeli registreerimise taotluse korral patenditaotluse esitamise kuupäeva järgi (KasMS § 20 lg 9);
- 6) Euroopa patenditaotluse riigisiseseks patenditaotluseks muutmise korral (EPKS § 11).

A.2.3.3. Patenditaotlusele numbri omistamine

Patenditaotlusele omistatakse number samaaegselt esitamise kuupäeva määramisega. Patenditaotluse number on unikaalne ja seda ei muudeta, kustutata ega kasutata mõne teise taotluse jaoks isegi juhul, kui menetlusse võetud patenditaotlus kustutatakse registrist täielikult.

Patenditaotluse arvuosa väärtusel ei ole õiguslikku tähendust patenditaotluse Patendiametisse saabumise aja ega järjekorra määramisel.

Seda sõltumata sellest, kas patenditaotluse number määratakse menetlustarkvara poolt või käsitsi.

A.2.3.4. Patenditaotluse üleandmine eelmenetluseks

Taotluste vastuvõtu üksus sisestab kõik olemasolevad patenditaotluse andmed menetlustarkvarasse ja skaneerib vajalikud paberdokumendid.

Patenditaotluse menetlusse võtmise teate koostab ja väljastab taotlejale patendiosakonna eelmenetluse üksus.

A.2.4. Euroopa patenditaotluse riigisiseseks patenditaotluseks või kasuliku mudeli taotluseks muutmise

A.2.4.1. Euroopa patenditaotluse riigisiseseks patenditaotluseks või kasuliku mudeli taotluseks muutmise tingimused

Euroopa patenditaotlust saab riigisiseseks patenditaotluseks või kasuliku mudeli taotluseks muuta juhul, kui Euroopa patenditaotlus või selle tõlge menetluskeeles ei saanud õigeaegselt EPO-sse (EPKS § 11 lg 1).

A.2.4.2. Euroopa patenditaotluse riigisiseseks kasuliku mudeli taotluseks muutmise tingimused

Euroopa patenditaotlust saab riigisiseseks kasuliku mudeli taotluseks muuta lisaks punktis A.2.4.1 nimetatule ka järgmistel juhtudel (EPKS § 11 lg 2):

- 1) EPO on Euroopa patenditaotluse tagasivõetaks lugenud;
- 2) EPO on Euroopa patenditaotluse tagasi lükanud;
- 3) taotleja on Euroopa patenditaotluse ise tagasi võtnud;
- 4) EPO on Euroopa patendi tühistanud.

Euroopa patenditaotlust ei saa muuta kasuliku mudeli registreerimise taotluseks, kui selles sisalduv leiutus kuulub KasMS §-s 6 sätestatud mittekaitstavate leiutiste hulka (EPKS § 11 lg 3).

A.2.4.3. Euroopa patenditaotluse riigisiseseks patenditaotluseks või kasuliku mudeli taotluseks muutmise toimingud

Euroopa patenditaotluse riigisiseseks patenditaotluseks või kasuliku mudeli taotluseks muutmise soovi korral esitab taotleja EPO-le või vastuvõtvale ametile sellekohase nõude järgides EPC artiklis 135 sätestatud. Vastavalt

EPC reeglile 155(1) tuleb nõue esitada 3 kuu jooksul vastavast juhtumist, mille järel muutmise õigus tekib. EPO saadab Patendiametile Euroopa patenditaotluse ära kirja. Patendiameti registriosakonna vastuvõtuüksus teavitab patenditaotlejat või kasuliku mudeli taotlejat ära kirja saabumisest ning määrab kolmekuulise tähtaja Euroopa patenditaotluse eestikeelse tõlke esitamiseks. Tõlke esitamise tähtaega võib taotleja nõudel pikendada kahe kuu võrra (EPKS § 11 lg 5).

Taotleja peab tõlke esitamisel lisama sooviavalduse Euroopa patenditaotluse muutmiseks riigisiseseks patenditaotluseks või kasuliku mudeli taotluseks ja esitama ettenähtud andmed (EPKK § 31). Taotleja võib samaaegselt esitada ka riigisiseseks menetlemiseks kohandatud leiutiskirjelduse ja nõudluse.

Euroopa patenditaotluse tõlge esitatakse nii mitmes eksemplaris kui mitut riigisisesest patenti ja kasulikku mudelit taotletakse (EPKK § 34 lg 2). Tõlget ei või asendada riigisiseseks menetlemiseks kohandatud leiutiskirjelduse ja nõudlusega.

Iga patenditaotluse ja kasuliku mudeli registreerimise taotluse jaoks avatakse eraldi menetluse toimik, mis sisaldab Euroopa patenditaotluse tõlget, Euroopa Patendiameti edastatud toimiku andmeid ja taotleja esitatud dokumente (EPKK § 35 lg 2).

Kui taotleja jätab Euroopa patenditaotluse tõlke tähtaegselt esitamata või riigilõivu tõlke esitamisel või ühe kuu jooksul tõlke esitamisest tasumata, loetakse Euroopa patenditaotluse riigisiseseks patenditaotluseks või kasuliku mudeli registreerimise taotluseks muutmise nõue tagasivõetuks (EPKS § 11 lg 7). Registriosakonna taotluste vastuvõtu üksus saadab taotlejale vastavasisulise teate.

Vastuvõtuüksus sisestab kõik patenditaotluse andmed menetlustarkvarasse.

Patenditaotluse menetluse võtmise teate koostab ja väljastab taotlejale patendiosakonna eelmenetluse üksus. Edaspidi kohaldatakse vastavalt patendiseaduses või kasuliku mudeli seaduses sätestatud riigisisesest menetlust.

A.3. Patenditaotluse eelmenetlus

A.3.1. Patenditaotluse menetlusse võtmine

A.3.1.1. Patenditaotluse menetlusse võtmise teate koostamine

Patenditaotluse menetlusse võtmise teade koostab eelmenetluse spetsialist viivitamata pärast patenditaotluse andmete sisestamist ja dokumentide saamist registriosakonna taotluste vastuvõtu üksuselt.

Taotlejale teatatakse patenditaotluse number ja esitamise kuupäev. Patenditaotluse dokumentides sisalduvaid vigu selles teates üldjuhul ei loetleta. Tasumata riigilõivu korral saadetakse reeglina taotlejale teade riigilõivu tasumise tähtaja kohta ja ettenähtud juhul patendivoliniku määramise vajaduse kohta. Patendivoliniku olemasolu korral adresseeritakse teade üldjuhul patendivolinikule.

Eelnimetatud teated koostatakse ja väljastatakse paberdokumendina, kui patenditaotlus on esitatud paberil, välja arvatud juhul, kui edasine kirjavahetus taotlejaga või esindajaga toimub portaali kaudu. E-kirja teate edastamiseks ei kasutata.

Teate kuupäevaks märgitakse teate tegeliku väljastamise kuupäev.

A.3.1.2. Esmane tutvumine patenditaotlusega

Eelmenetlus ja dokumentatsiooni üksuse spetsialist tutvub patenditaotlusega esmalt patenditaotluse menetlusse võtmise teate koostamisel tuvastamaks järgmist:

- 1) kas riigilõiv taotluse esitamise eest (taotluslõiv) on tasutud ettenähtud määras;
- 2) kas tegemist võib olla salastamisele kuuluva riigikaitseleise leiutisega;
- 3) kas taotluse esitamise tähtajast on kinni peetud, kui tegemist on PCT-taotluse riigisisesele menetlusse esitamisega, prioriteedinõuet sisaldava taotlusega või eraldatud patenditaotlusega;
- 4) kas leiutiskirjeldus koos patendinõudluse ja joonistega võimaldab leiutise olemust menetlemiseks piisavalt avada;
- 5) esitatud leiutiskirjelduse ja jooniste terviklikkust;
- 6) leiutiskirjelduse ja patendinõudluse, samuti jooniste tõlke vajadust;
- 7) kas esindaja määramine on vajalik;

- 8) kas prioriteedinõude korral prioriteedinõuet tõendav dokument on olemas või tuleb seda küsida;
- 9) kas taotleja avaldab soovi menetleda patenditaotlust vastavalt PPH pilootprojektile;
- 10) kas taotleja avaldab soovi taotlusedokumentide lisamiseks DAS-andmekogusse ning vastava juurdepääsukoodi saamiseks;
- 11) kas taotleja soovib patenditaotluse varasemat avaldamist;
- 12) kas taotleja on esitanud nõude leiutise olemust avava varasema teabe arvesse võtmise kohta (PatS § 8 lg 3).

Juhul, kui tuvastatakse taotleja tegutsemist nõudvaid puudujääke, saadetakse taotlejale teade arvestades all toodud soovitusi.

A.3.1.2.1. Riigilõiv on tasumata

Kui riigilõiv (taotluslõiv) on tasumata või on tasutud ettenähtust vähem, teavitatakse sellest taotlejat kas patenditaotluse menetlusse võtmise teates või eraldi teates (A.3.1.1) vahetult pärast menetlusse võtmist. Patenditaotluse eelmenetlust ei jätkata süvitsi enne, kui taotluslõiv on ettenähtud määras tasutud. Punktilõivu tasumist nõutakse vajadusel eelmenetluse (A.3.4.1.4) või ekspertiisi hilisemas staadiumis (D.2.1.3).

A.3.1.2.2. Salastamisele kuuluv leiutis

Kui eelmenetluse ja dokumentatsiooni üksuse spetsialistil tekib patenditaotlusega esmasel tutvumisel kahtlus, et tegemist võib olla salastamisele kuuluva leiutisega, teavitab ta selles osakonna juhatajat, kes otsustab koos vastava valdkonna eksperdiga Kaitseministeeriumile järelepärimise saatmise. Patenditaotluse menetlust jätkatakse arvestades võimalikku salastamist.

Kui Kaitseministeeriumi otsust patenditaotluse salastamise kohta ei ole nelja kuu jooksul järelepärimisest arvates Patendiametile edastatud, tähendab see, et patenditaotlust ei tule salastada (PatS § 22 lg 5¹).

A.3.1.2.3. Leiutise ebapiisav avatus

Kui leiutiskirjeldus koos patendinõudluse ja joonistega ei võimalda ilmselgelt leiutise olemust piisavalt avada, saadetakse taotlejale patenditaotluse tagasilükkamise eelotsus vajaliku põhjendusega (PatS § 22 lg 7) ilma eelneva vigade parandamist nõudva järelepärimiseta. Sellisteks praktikas esinevateks juhtudeks on näiteks:

- 1) leiutiskirjeldus on ilmselgelt liiga lühike (mõni lause);

- 2) leiutise tehnilist olemust on kirjeldatud nii ebapiisavalt, et selle alusel ei ole võimalik vormi- ja sisunõuetele vastavat leiutiskirjeldust ja patendinõudlust koostada;
- 3) on olemas joonis, kuid puudub sellele vastav leiutiskirjeldus, mille alusel on võimalik leiutise olemust piisavalt täpselt kirjeldada. Joonise põhjal ei ole leiutiskirjelduse koostamine võimalik põhjusel, et joonisel kujutatud elementide nimetuste puudumine ei võimalda koostada kirjalikku patendinõudlust, mis võimaldaks kindlaks määrata patenditaotluse esitamise kuupäeval leiutaja poolt tegelikult mõeldud tehnilise lahenduse olemust ja kaitse ulatust.

Tagasilükkamise eelotsus tehakse ka siis, kui:

- 1) taotluses toodud objekt ei ole tehniline lahendus;
- 2) objekt kuulub küll tehnika valdkonda, kuid on esitatud idee tasemel. Tehniline lahendus on avamata või puudub. Viimasel juhul arvestatakse kõiki taotluse dokumente, välja arvatud lühikokkuvõtet;
- 3) leiutise objekt on taotluses sõnastatud nii ebaselgelt, et seda ei ole esialgset sõnastust arvestades võimalik täpsustada;
- 4) tegemist on näilise leiutisega. Sellise taotluse puhul näib nõudlus esmapilgul sisaldavat tehnilist lahendust, aga põhjalikumal lugemisel selgub, et tegemist on mõttetusega.

Leiutise ebapiisava avatuse põhjendamisel kaasatakse tehnikaalaste põhjenduste koostamiseks vajadusel ekspert.

Tagasilükkamise eelotsuse tegemiseks on vajalik, et taotluslõiv oleks õiges määras tasutud.

Juhul, kui taotluslõiv on tasumata, võib pärast konsulteerimist eksperdiga saata taotlejale teate soovitusena taotlus tagasi võtta. Soovitus ei ole taotlejale siduv. Selle eesmärk on kiirendada nõuetekohase patenditaotluse esitamist, kui taotleja seda soovib. Kui taotleja soovitust ei järgi, menetletakse patenditaotlust edasi tavalises korras.

A.3.1.2.4. Leiutiskirjelduse ja jooniste terviklikkus

Leiutiskirjelduse ja jooniste terviklikkust kontrollitakse lehtede numbrite järgi kõikide lehtede olemasolu. Lehtede puudumisel (puuduv osa) teavitatakse sellest viivitamata taotlejat (PatS § 21 lg 7). Jooniste terviklikkuse kontrollimisel arvestatakse leiutiskirjelduses ja patendinõudluses toodud viidetega joonistele.

Kui patenditaotleja soovib lisada puuduva osa, peab ta esitama selle **kahe kuu** jooksul patenditaotluse esitamise päevast arvates. Patendiamet määrab uueks patenditaotluse esitamise kuupäevaks puuduva osa Patendiametisse saabumise kuupäeva.

A.3.1.2.5. Leiutiskirjelduse ja patendinõudluse tõlge

Kui leiutiskirjeldus või patendinõudlus on võõrkeeles, siis nõutakse nende eestikeelse tõlke esitamist **kahe** kuu jooksul (PatS § 19 lg 6) sellekohase järelepärimise kuupäevast arvates. Kuna patendiseadus sätestab, et Patendiamet võib määrata kahekuulise tähtaja, siis nende tõlgete esitamise tähtaega pikendatakse reeglina **ühe** kuu võrra. Pikendamine venitab eelmenetlust ja otsingu alustamist. Kui taotleja ei esita tõlkeid ka pikendatud tähtaja jooksul, siis kohaldatakse menetluse peatamist (PatS § 27 lg 1). See omakorda annab taotlejale riigilõivu tasumisel vaikimisi lisaaja võimaluse.

Erandiks on PCT-taotlus, kus tõlke esitamiseks võib küsida lisaajaga 33. kuu lõpuni prioriteedikuupäevast ehk mitte üle kahe kuu. Selleks tuleb esitada lisaaja taotlus, milles on põhjendatud lisaaja vajalikkus. Tõlgete esitamisel peab tasuma täiendava riigilõivu (RTK § 17).

A.3.1.2.6. Esindaja

Esindaja volitamine on vajalik mitme taotleja korral või siis, kui taotleja elukoht või asukoht ei ole Eesti Vabariigis.

Välisriigi taotleja peab esindajaks volitama leiutiste valdkonnas töötava Eesti patendivoliniku (PatS § 13¹ lg 2).

Mitme taotleja korral võivad nad oma esindajaks volitada Eesti patendivoliniku või määrata enda hulgast ühise esindaja, kelle elu- või asukoht on Eesti Vabariigis (PatS § 13¹ lg 3).

Kui mitme patenditaotleja korral ei ole ühist esindajat määratud, edastatakse teated esimesena märgitud patenditaotlejale tema elukoha või asukoha aadressil (PSV § 14 lg 4). Eesti isikust patenditaotleja olemasolu korral saadetakse teade temale, mitme Eesti isiku korral neist järjekorras esimesele.

Patendivoliniku võib end esindama määrata ka iga Eesti füüsiline või juriidiline isik.

Juhul kui selgub, et taotleja on alaealine, siis saadetakse taotleja või patendivolitniku aadressil teade, et Patendiametile on vajalik esitada alaealise isiku seadusliku esindaja nõusolek taotluse esitamiseks (tuleneb TsÜS §-dest 8–12).

Esindaja volitamise vajadusest teavitatakse taotlejat soovitatavalt patenditaotluse menetlusse võtmise teates.

A.3.2. Patenditaotluse eelmenetluse alustamine

A.3.2.1. Taotluslõivu tasumise kontrollimine

Patenditaotluse eelmenetlust ja kasuliku mudeli menetlust ei alustata varem, kui taotluslõiv on õiges määras tasutud.

Taotluslõiv tasutakse kahe kuu jooksul patenditaotluse esitamise kuupäevast arvates. Seda riigilõivu tasumise tähtaega ei saa pikendada (PatS § 20 lg 2). See tähendab, et esialgu vähemas määras tasutud taotluslõiv tuleb enne tähtaja lõppemist tasuda õiges määras.

PCT-taotluse riigisisesele menetlusse esitamise korral peab riigilõiv olema tasutud taotluse esitamisel (RTK § 18 lg 1 p 5). Kui riigilõiv on õiges määras tasumata, siis ei anta PCT-taotlusele saabumise numbrit ega määrata saabumise kuupäeva (RTK § 19 lg 6 p 1). Kui taotleja tasub taotluse riigisisesele menetlusse esitamise tähtpäevaks riigilõivu õiges määras, siis antakse taotlusele saabumise number ja saabumise kuupäevaks määratakse tegelik õiges määras tasumise kuupäev. Hilinemise korral taotlust menetlusse ei võeta.

Vähemas määras tasutud taotluslõivu või muu riigilõivu korral on soovitatav taotlejat kiiresti teavitada. Seda võib teha telefoni või e-kirja teel. Patendiametil ei ole teavitamise kohustust. Teavituse mittesaamine ei vabanda taotlejat riigilõivu tasumata jätmise või tasumisega hilinemise korral (PLT art 9(3)).

Kui taotluslõiv ei ole kahe kuu jooksul patenditaotluse esitamise kuupäevast arvates tasutud ettenähtud määras, lükkab Patendiamet patenditaotluse tagasi (PatS § 22 lg 6). Tagasilükkamise otsus tehakse ilma eelotsuseta.

Kui taotluslõivu ei ole tasutud kahe kuu jooksul mingiski määras, loetakse patenditaotlus tagasivõetuks (PatS § 26 lg 3 p 3).

Kasuliku mudeli taotluse korral loetakse taotlus tagasivõetuks, kui taotleja ei ole tasunud KasMS § 18 lg-s 2 sätestatud kahekuulise tähtaja jooksul või Euroopa patentide väljaandmise konventsiooni kohaldamise seaduse EPKS § 11 lg-s 7 sätestatud ühekuulise tähtaja jooksul ettenähtud määras riigilõivu (KasMS § 24 lg 3 p 2). Erinevalt patenditaotlusest loetakse taotlus tagasivõetuks ka juhul, kui taotluslõiv on tasutud vähemas määras. Nimetatud riigilõivu tasumise tähtaega ei saa pikendada.

A.3.2.2. Dokumentide olemasolu kontrollimine

Patenditaotluse dokumentide olemasolu kontrollimisel tehakse kindlaks, millised dokumendid peavad olema esitatud ja kas need on tegelikult esitatud, nende terviklikkus, keelenõuetele vastavus ning eksemplaride arv paberdokumentide puhul.

Patenditaotlus peab sisaldama järgmisi dokumente (PatS § 19):

- 1) patendi saamise avaldus;
- 2) leiutiskirjeldus;
- 3) ühe- või mitmepunktiline patendinõudlus;
- 4) joonis või muu illustreeriv materjal, kui sellele on leiutiskirjelduses või patendinõudluses viidatud;
- 5) leiutise olemuse lühikokkuvõtte;
- 6) prioriteedinõude korral prioriteedinõuet tõendavad dokumendid või DAS-kood.

Sõltuvalt valdkonnast võib kehtida täiendavate dokumentide nõue, nagu näiteks mikroorganismi tüve deponeerimist tõendav dokument või pädevate riigikaitse asutuste otsused salastatud leiutiste korral.

Juhul, kui puudub mõni punktides 3–4 nimetatud dokument, saadab eelmenetluse üksus reeglina patenditaotlejale järelepärimise, milles määrab tähtaja puuduva dokumendi esitamiseks. Leiutise olemuse lühikokkuvõtet võib küsida ka hiljem juhul, kui leiutiskirjeldus või patendinõudlus vajavad olulist täpsustamist. Patenditaotluse vormi ja sisu vastavust nõuetele ei kontrollita üldjuhul enne, kui puuduvad dokumendid on esitatud.

A.3.2.2.1. Patendi saamise avaldus

Kui patenditaotluse dokumendid on esitatud paberil, kasutatakse üldjuhul patendi saamise avalduse vormikohast planki. Selle kasutamata jätmine ei ole põhjuseks patenditaotluse parandamise nõude esitamiseks. Kui

vormikohast planki ei kasutata, peavad seda asendavad dokumendid sisaldama kõiki ettenähtud andmeid (PSV §-d 10–22).

Patendi saamise avalduse täidetud plangi või vähemalt seda asendava dokumendi, mis sisaldab patendi saamise soovi, peab olema allkirjastanud taotleja, ühine esindaja või patendivolinik.

Portaalis kehtivad portaali kasutamise reeglid.

A.3.2.2.2. Leiutiskirjeldus. Puuduv osa

Leiutiskirjelduse puhul kontrollitakse vajadusel selle terviklikkust. Kui leiutiskirjeldusel oli osa lehti puudu, siis kontrollitakse, kas taotleja on täiendanud leiutiskirjeldust puuduva osa esitamisega **kahe kuu** jooksul patenditaotluse esitamise päevast arvates. Leiutiskirjelduse ja teiste tekstidokumentide terviklikkuse kontrollimisel tuleb enne, kui juhtida patenditaotleja tähelepanu puuduvale osale, arvestada võimalusega, et lehekülgede nummerdamisel on tehtud viga.

Kui taotleja on esitanud tähtaegselt puuduva osa, siis määratakse uueks patenditaotluse esitamise kuupäevaks puuduva osa Patendiametisse saabumise kuupäev (PatS § 21 lg 7).

Hilinemisega saabunud puuduvat osa arvesse ei võeta. Sellest teavitatakse taotlejat.

Kui taotleja ei ole esitanud omal algatusel patenditaotluse tagasivõtmise nõuet ja on loobunud puudevast osast või ei ole reageerinud eelnimetatud tähtaja jooksul Patendiameti teatele, jätkatakse eelmenetlust arvestades leiutiskirjelduse osa puudumisest tulenevate tagajärgedega.

Taotleja võib eelnimetatud kahekuulise tähtaja jooksul nõuda puuduva osa asendamist sama leiutist käsitleva esmase patenditaotluse või kasuliku mudeli taotluse leiutiskirjelduse terviktekstiga. Kui esmane patenditaotlus või kasuliku mudeli registreerimise taotlus on võõrkeeles, peab taotleja 16 kuu jooksul prioriteedikuupäevast arvates esitama leiutiskirjelduse tervikteksti tõlke eesti keelde. Nimetatud nõude korral säilib patenditaotluse esitamise kuupäevana algselt määratud patenditaotluse esitamise kuupäev (PatS § 21 lg 9).

A.3.2.2.3. Patendinõudlus

Miinimumnõuete täitmiseks ei ole patendinõudluse olemasolu kohustuslik. Patendinõudluse puudumise korral saadetakse taotlejale järelepärimine,

määrates patendinõudluse esitamise tähtpäeva. Kui patenditaotluses ilmneb ka muid puudusi, mille parandamiseks on tarvis saata taotlejale puuduste kiri, siis üldjuhul koostatakse kõigi puuduste kohta ühine järelepärimine.

Esitatud patendinõudluse mõne lehe puudumist ei loeta puudevaks osaks ega kohaldata puuduva osa kohta kehtivaid sätteid.

A.3.2.2.4. Joonis või muu illustreeriv materjal

Jooniste ja muu illustreeriva materjali (edaspidi joonis) puhul kontrollitakse vajadusel nende terviklikkust. Kui esitatud dokumentide hulgast oli osa jooniseid puudu, siis kontrollitakse, kas taotleja on esitanud puudevad joonised **kahe kuu** jooksul patenditaotluse esitamise päevast arvates.

Järgnevalt kohaldub punktis A.3.2.2.2 leiutiskirjelduse puuduva osa kohta selgitatu.

Erandjuhul võib olla võimalik joonise ja muu illustreeriva materjali lisamine ilma esitamise kuupäeva muutmata. Tingimuseks on see, et lisatud joonis ei muuda leiutise olemust ega lisa leiutisele täiendavaid tunnuseid. Otsuse joonise lisamise kohta teeb ekspert.

A.3.2.2.5. Leiutise olemuse lühikokkuvõte

Leiutise olemuse lühikokkuvõte peab olema esitatud nii eesti kui inglise keeles (PatS § 19 lg 5). Eelmenetluse spetsialist või ekspert võib vajadusel teha lühikokkuvõttes muudatusi.

Lühikokkuvõtte puudumisel saadetakse taotlejale järelepärimine selle koostamise ja esitamise kohta. Kui lühikokkuvõtte koostab taotleja, tuleb see esitada hiljemalt 2 kuud enne patenditaotluse avaldamist. Patendiamet võib lühikokkuvõtet muuta, parandada või erandjuhul selle ise koostada.

Lühikokkuvõtte koostamise juhised on avaldatud standardis WIPO ST.12/A.

A.3.2.2.6. Prioriteedinõuet tõendavad dokumendid

Prioriteedinõude põhjendatust tõendavaks dokumendiks on esmase patenditaotluse või kasuliku mudeli taotluse koopia, mille on kinnitanud esmase taotluse vastu võtnud amet. Esmaseks taotluseks võetakse taotlus, mille alusel on määratud esmase taotluse esitamise kuupäev. See tähendab, et tegemist on taotluse miinimumnõuetele vastava, mitte mõne hilisema redaktsiooniga (PK art 4A(3)).

Taotleja võib prioriteedinõuet ja seda tõendavaid dokumente esitada 16 kuu jooksul prioriteedikuupäevast arvates (PatS § 20¹ lg-d 1 ja 2). Tähtaja lõpp arvestab patenditaotluse avaldamise tähtaega, mis on 18 kuud prioriteedikuupäevast.

Prioriteedinõuet tõendavaid dokumente ei ole vaja esitada, kui prioriteedinõude aluseks on Eesti Vabariigis esitatud esmane patenditaotlus või kasuliku mudeli registreerimise taotlus (PatS § 20¹ lg 3).

Prioriteedinõuet tõendavaid dokumente ei ole vaja esitada, kui taotleja on esitanud Patendiametile selgesõnalise sooviavalduse koos juurdepääsukoodiga prioriteedidokumendi kättesaamiseks WIPO DAS-andmekogust (PatS § 20¹ lg 4).

Prioriteedinõuet tõendavate võõrkeelsete dokumentide tõlked esitatakse Patendiameti nõudel (PatS § 23 lg 2). Tõlke vajaduse otsustab üldjuhul ekspert.

A.3.2.2.7. Keelenõuete täitmise kontrollimine

Dokumentide olemasolu kontrollimise ajal pööratakse keelenõuete täitmisele üldjuhul tähelepanu üksnes siis, kui keel ei ole ilmselgelt kirjakeele normile keeleseaduse mõttes vastav eesti keel. Näiteks võib olla juhtum, kui kasutatud on masintõlget, mille kvaliteet ei ole piisav. Sel juhul nõutakse järelpärimises uut tõlget.

Keelenõuete täitmise täpsemat kontrollimist jätkatakse järgnevas patenditaotluse dokumentide sisunõuete ja leiutise ekspertiisi etappides.

A.3.3. Dokumentide vormistamise nõuete täitmise kontrollimine

Patenditaotluse dokumentide vormistamise nõuete hulka, mille täitmist kontrollitakse, kuuluvad:

- 1) tekstidokumentide vormistamise üldnõuded;
- 2) terminite ja tähiste kasutamine;
- 3) mittekasutatavad väljendid;
- 4) keemilised valemid;
- 5) matemaatilised avaldised ja tähised;
- 6) jooniste ja muu illustreeriva materjali vormistamise nõuded.

Dokumentide vormistamise nõudeid kontrollitakse hiljemalt enne patenditaotluse avaldamist ja vajadusel ekspertiisi käigus sellise

arvestusega, et enne patenditaotluse ja patendikirjelduse avaldamist oleks võimalik veel sisse viia vajadusel vormi parandusi.

Dokumentide vormistamise puuduste parandamise järelepärimine koostatakse ja väljastatakse pärast seda, kui on kontrollitud dokumentide sisu (A.3.4).

Ei ole soovitatav nõuda taotlejalt mitu korda vormi parandusi, kui see ei ole sisunõuete täitmiseks vajalik. Dokumendid peavad vastama kehtestatud nõuetele sellisel määral, et on võimalik tehnika taseme otsingut läbi viia.

Juhul, kui dokumentides on vaja ka sisu parandada, siis üldjuhul liidetakse dokumentide vormi parandamise järelepärimine sisu parandamise järelepärimisele.

A.3.3.1. Tekstidokumentide ja jooniste vormistamise üldnõuded

Patenditaotluse tekstidokumentide vormistamise üldnõuded on rahvusvaheliselt ühtlustatud. Ühtlustamise alus on PLT (patendiõiguse leping). Riigisiseste patenditaotluse dokumentide vormi ja sisu suhtes kohaldatakse PLT artikli 6(1)(i) kohaselt rahvusvaheliste taotluste kohta sätestatud vormi- ja sisunõudeid (PCT-R reegel 11).

Nimetatud rahvusvaheliste kokkulepete sätted on kehtestatud PSV 6. jaos.

A.3.3.1.1. Lehed, veerised, kiri ja lehekülgede nummerdamine.

Lehtede mõõtmed ja veeriste suurus peavad vastama PSV §-s 52 kehtestatud väärtustele selleks, et nende kopeerimisel või skaneerimisel ja riigisisestesse ning rahvusvahelistesse andmekogudesse edastamisel ei oleks andmekao riski. Kui võõrkeelse dokumendi veerised vastavad WIPO ST.10/A minimaalsetele veeristele, kuid on väiksemad PSV §-s 52 kehtestatud veeristest, tuleb dokumendi tõlke korral järgida PSV-s kehtestatud veeriste mõõtmeid.

Lehe, veeriste, kirja ja lehekülgede nummerdamise mittevastavuse korral nõutakse dokumendi nõuetega vastavusse viimist teavitades samaaegselt taotlejat, et dokumendi sisus vähimategi muudatuste tegemine pole lubatud.

Eelnimetatud nõuded kehtivad nii paber- kui ka elektroonsetele dokumentidele.

A.3.3.1.2. Terminid ja tähised

Leiutiskirjelduses, patendinõudluses ja leiutise olemuse lühikokkuvõttes kasutatakse standardseid, nende puudumisel aga teadus- ja tehnikakirjanduses üldlevinud termineid, tähiseid, lühendeid ja mõõtühikuid järgides PSV §-s 53 kehtestatud nõudeid. Järgida tuleb terminoloogia ühtsust.

Soovitused terminite ja tähiste parandamiseks ja muutmiseks annab vajadusel ekspert.

A.3.3.1.3. Mittekasutatavad väljendid

Patenditaotluse dokumentide tekstis ei tohi kasutada avaliku korra ja moraali vastased või teisi isikuid ja nende leiutisi halvustavad väljendeid, reklaami ega kaubamärki, kui viimane ei määratle üheselt leiutise tehnilist tunnust PSV §-s 54.

A.3.4. Dokumentide sisunõuete täitmise kontrollimine

Dokumentide sisunõuete täitmise kindlakstegemisel kontrollitakse:

- 1) avalduses ja lisatavates dokumentides nõutud andmete olemasolu ja õigsust;
- 2) leiutiskirjelduse, patendinõudluse ja muude dokumentide sisu vastavust ettenähtud struktuurile;
- 3) struktuuriosade sisu üldist vastavust ettenähtud nõuetele;
- 4) objekti kaitstavust patendiga või kasuliku mudelina;
- 5) leiutise ühtsust.

Eelmenetluse käigus dokumentide sisunõuete kontrollimisel ei eeldata, et kontroll on lõplik. Esmajoones puudutab see kaitstava objekti ja leiutise ühtsuse kontrollimist. Dokumentide sisu puudused võivad ilmsiks tulla ka tehnika taseme otsingu ja ekspertiisi käigus.

A.3.4.1. Andmete kontrollimine

Andmed, mille olemasolu ja õigsust esmajärjekorras kontrollitakse, on kehtestatud patendi saamise avalduse sisu- ja vorminõuete PSV 2. jaos.

A.3.4.1.1. Autori ja patenditaotleja andmed

Patendi saamise avalduses peavad sisalduma nii autori kui ka patenditaotleja andmed. Autori andmed esitab patenditaotleja.

Autori ja patenditaotleja või mistahes muu isiku kohustuslikeks andmeteks on nimi (nimetus) ja aadress (PCT-R reeglid 4.5 ja 4.6). Aadressi kasutatakse muu hulgas ühenimeliste isikute eristamiseks. Isikukood ja registrikood ei kuulu esitatavate andmete hulka ja need ei asenda aadressi. Isikukoodi või registrikoodi nõudmine isikuandmete osana ei ole lubatud. Isik võib eelnimetatud koodi soovi korral või mõneks muuks toiminguks esitada, kuid neid andmeid ei avaldata patenditaotluse või patendikirjelduse avaldamisel. Põhjuseks on Eesti ja välisriikide isikute andmete ühetaolisuse nõue tulenevalt sellest, et andmed edastatakse rahvusvahelistesse andmekogudesse.

Autor võib keelata Patendiametil oma nime avalikustamise (PatS § 13 lg 7 p 2), kuid patenditaotleja peab esitama patenditaotluse esitamisel ikkagi autori andmed. Kui autor keelab oma nime avaldamise, siis ei avaldata loomulikult ka tema aadressi.

Autor ei saa oma andmete avalikustamist keelata pärast seda, kui need on patenditaotluse avaldamisel juba avalikuks saanud. Põhjuseks on see, et üle terve maailma asuvates rahvusvahelistes ja riigisisestest avalikes patendiandmekogudes ja muudes allikates avalikustatud andmeid ei ole võimalik tagasi korjata ega neile juurdepääsu piirata. Tänapäeva patendiandmekogud on omavahel ühendatud ja infotehnoloogiliselt üles ehitatud selliselt, et nendest info hankimine on muudetud igale vähegi info töötlemist tundvale isikule lihtsaks ja kiireks. Ühest andmekogust info kustutamine või piiramine ei takista selle lihtsat kättesaamist teistest avalikest andmekogudest.

Kui patenditaotlejaks ei ole autor, peab patenditaotleja patendi saamise avalduses või muus patenditaotlusele lisatud dokumendis deklareerima, millisel PatS §-s12 sätestatud õiguslikul alusel põhineb patendi taotlemise õigus.

Kui selline deklaratsioon puudub, tuleb seda järelepärimises patenditaotlejalt nõuda.

Kõik autori andmetes toimuvad muudatused, sealhulgas autori lisamine või eemaldamine, toimub patenditaotleja, hiljem aga patendiomaniku nõudel.

Patendiamet ei kontrolli omal algatusel esitatud autori ja patenditaotleja andmete õigsust. Patendiamet võib kahtluse korral nõuda patenditaotlejalt andmete õigsuse tõendamist (PatS § 43 lg 3).

A.3.4.1.2. Esindaja

Patenditaotleja esindajaks võib olla patendivolinik, kellel on patendivoliniku kutse tegutsemiseks leiutiste valdkonnas (PatS § 13¹ lg 1). Patendivoliniku põhiaandmed on nimi ja registreerimisnumber patendivolinike registris.

Mitme patenditaotleja korral võivad nad volitada end esindama ühise esindaja. Ühiseks esindajaks saab volitada nii füüsilisest kui ka juriidilisest isikust patenditaotleja, kelle elu- või asukoht on Eesti Vabariigis (PatS § 13¹ lg 3). Ühise esindaja volitus on kehtiv, kui patendi saamise avaldusele on alla kirjutanud kõik patenditaotlejad. Ühist esindajat saab volitada ka eraldi volikirjaga patenditaotluse esitamisel või hiljem ükskõik millises menetluse või patendi kehtimise ajahetkel.

Patenditaotleja esindaja andmed on kehtestatud PSV §-s 13.

Patenditaotluse menetluse käigus on iga uut toimingut alustades vaja kontrollida, kas esindaja ei ole muutunud. Viimasena esitatud volikiri võib muuta varem antud volituste sisu ja mahtu. Seda isegi juhul, kui varasema volituse korral ei olnud volikiri nõutav.

A.3.4.1.3. Prioriteedinõue

Prioriteedinõude esitamine on reguleeritud PatS §-s 11 ja PSV §-s 18. Prioriteedinõude esitamine, muutmine ja parandamine on reguleeritud PatS §-s 20¹.

Prioriteedinõude korral kontrollitakse eelmenetluse käigus, kas patenditaotluse esitamise kuupäev jääb prioriteedinõude aluseks oleva kõige varasema taotluse esitamise kuupäevast arvestades 12-kuulise prioriteeditähtaja raamesse. Prioriteeditähtaeg hakkab jooksmas prioriteedikoopäevale järgnevast päevast (PK art 4C(2)). Kui prioriteeditähtaja viimane kuupäev on ametlik puhkepäev või päev, mil amet ei ole avatud taotluste vastuvõtuks, siis pikendatakse tähtaegu kuni järgneva esimese tööpäevani (PK art 4C(3)).

Juhul, kui prioriteedinõudes esitatud prioriteedikoopäev või mitme prioriteedinõude korral mõni neist ületab 12-kuulist prioriteeditähtaega, lükatakse see puuduste kirjas (teade või järelepärimine) tagasi.

Eelmenetluse spetsialist ei kontrolli reeglina, kas esitatud prioriteedinõudes nimetatud prioriteetidokumendis sisalduv leiutis vastab leiutisele, mille prioriteedi tunnustamist nõutakse. Prioriteedinõude kohaldatavust

kontrollib ekspert tehnika taseme otsingu tegemisel ja teeb vajadusel parandused patenditaotluse andmetes. Juhul, kui siiski on ilmselge, et prioriteedinõudes on viga või esitatud on vale dokument, peab eelmenetluse spetsialist sellest patenditaotlejat ja eksperti kohe teavitama. See on vajalik prioriteediõiguse kaotamise või tähtaegadega manipuleerimise vältimiseks.

Eelmenetluse käigus tuleb arvestada sellega, et prioriteedinõuet ei pea esitama patenditaotluse esitamisel. Seda võib teha 16 kuu jooksul prioriteedikuupäevast arvates (PatS § 20¹ lg 1). Samuti võib sama tähtaja jooksul esitada prioriteeti tõendavaid dokumente (PatS § 20¹ lg 2) ja muuta või parandada prioriteedinõuet (PatS § 20¹ lg 7).

Prioriteedikuupäeva muutumisel tuleb tähele panna ning arvestada selle mõju prioriteedikuupäevaga seotud menetlustoimingutele ja õiguslikult seotud tähtpäevadele.

Kui prioriteedinõue on patendi saamise avalduses märkimata või hiljem esitamata, aga prioriteedinõuet tõendavad dokumendid on esitatud, tuleb juhtida patenditaotleja tähelepanu vajadusele prioriteedinõue ettenähtud tähtaja jooksul esitada (PatS § 20¹ lg 8). Kui prioriteedinõuet ikkagi tähtaja jooksul ei esitata, siis üksnes prioriteedinõuet tõendavate dokumentide saabumist Patendiametisse prioriteedinõude esitamisenä ei käsitleta.

A.3.4.1.4. Riigilõivu tasumise andmed

Eelmenetluse käigus kontrollitakse taotluslõivu ja punktilõivu tasumise andmeid.

Taotluslõivu tasumist kontrollitakse patenditaotluse eelmenetluse alustamisel vastavalt punktis A.3.2.1 selgitatule.

Punktilõivu tasumist on otstarbekas kontrollida ja vajadusel summat täpsustada pärast seda, kui leiutiskirjeldus vastab nõuetele sel määral, et saab tehnika taseme otsingut alustada.

Vastavalt PatS § 20 lg-le 3 tasutakse üle 10-punktilise patendinõudluse korral alates 11. punktist iga järgmise punkti eest täiendav riigilõivu (punktilõivu). Enne täiendava riigilõivu õiges määras tasumist (PatS § 22 lg 6) tehnika taseme otsingut ei alustata või tehakse taotlejaga kokkuleppel otsing ainult tasutud punktide ulatuses.

A.3.4.2. Leiutiskirjelduse ja patendinõudluse kontrollimise eesmärk eelmenetluses

Eelmenetluse käigus on oluline kontrollida leiutiskirjelduse ja patendinõudluse struktuuri ja sisu vastavust PSV 3. ja 4. jaos kehtestatud nõuetele.

Tehnika taseme otsingut ei ole võimalik eesmärgipäraselt läbi viia, kui leiutiskirjelduse ja patendinõudluse struktuur ja sisu ei vasta nõuetele. Eriti oluline on see leiutustaseme hindamise korral, kui kasutatakse probleemi lahendamise meetodit (PLM) (*problem solution approach* - PSA).

Ei ole otstarbekas nõuda taotlejalt vorminõuete ja õigekeele parandamist, kui leiutiskirjelduse ja patendinõudluse struktuur või sisu vajavad ulatuslikku parandamist. See puudutab ka patenditaotluse alusel kasuliku mudeli taotluse esitamist ja PCT-taotluse või Euroopa patenditaotluse riigisiseseks muutmise alusel riigisisese kasuliku mudeli taotluse leiutiskirjelduse ja nõudluse koostamist.

Leiutiskirjelduse ja patendinõudluse sisu kontrollitakse paralleelselt.

A.3.4.3. Leiutiskirjelduse kontrollimine

Leiutiskirjelduse struktuur on kehtestatud PSV §-s 24, mis vastab ühtlasi PCT-R reeglis 5 sätestatule.

Leiutiskirjelduse pealkirjaks on leiutise nimetus. Kontrollitakse, kas leiutise nimetus patendi saamise avaldusel ja leiutiskirjeldusel ühtivad. Kompleksleiutise korral peab leiutise nimetus kajastama kõiki kombinatsiooni kuuluvaid leiutisi ja nendevahelist seost (PSV § 24).

Leiutiskirjeldus koosneb järgmistest osadest:

- 1) tehnikavaldkond (PSV § 26);
- 2) tehnika tase (PSV § 27);
- 3) leiutise olemus (PSV § 28);
- 4) jooniste või muu illustreeriva materjali loetelu (PSV § 29);
- 5) üks või mitu leiutise teostamise näidet ja vajadusel muud andmed, mis tõendavad leiutise teostamise, tööstusliku kasutamise ja püstitatud tehnilise tulemuse saavutamise võimalikkust (PSV § 30).

A.3.4.3.1. Tehnikavaldkond

Tehnikavaldkond on leiutiskirjelduse osa, milles toodud kasutatakse leiutise esialgseks klassifitseerimiseks. Soovitav on võimalikult täielikult ära näidata alad, kus leiutist kavatakse kasutada.

A.3.4.3.2. Tehnika tase

Tehnika taseme osas kirjeldatakse leiutisele lähedasi lahendusi. Kirjeldustes tuleb esitada ja kirjeldada tuntud lahenduste tunnuseid, millest reeglina osa on olemas ka leiutisel. Iga tuntud lahenduse kohta peab olema antud piisavalt täpsed viited allikale, mille kaudu see lahendus on avalikuks saanud või kust seda võib leida.

Kui patendinõudluse puhul on kasutatud kaheosalist vormi, milles esimene osa koosneb tuntud lahendusega ühistest tunnustest ja teine osa leiutist eristavatest tunnustest, siis selleks, et nõustuda leiutiskirjelduse ja patendinõudluse koostamise nõuete täitmisel taotleja poolt, peab tehnika tasemes olema kirjeldatud ühte tuntud lahendust, mis sisaldab kõiki patendinõudluse esimeses osas toodud tunnuseid. Sellist lahendust nimetatakse lähimaks lahenduseks või vahel lähimaks analoogiks. Kui eelkirjeldatud nõuet ei ole täidetud, tuleb leiutiskirjeldust või patendinõudlust korrigeerida.

Lähimat lahendust peab kirjeldama nii täpselt ja põhjalikult, et kõik selle olulised tunnused sisalduksid kõnealuses leiutiskirjelduse tehnika taseme osas. Kasutada tuleb samu termineid, mida kasutatakse leiutise samade tunnuste puhul. See tähendab, et vajadusel tuleb allikas toodud termineid ümber nimetada kasutades vastavalt sünonüüme, üldistamist või kitsendamist. Ümbernimetamisel peab olema vastava ala asjatundja jaoks mõistetav, et tegemist on samade tunnustega.

Lähima lahenduse kirjeldusele järgneb selle kriitika. Kritisereida võib lähima lahenduse erinevaid puudusi. Eraldi tuleb aga rõhutatult nimetada puudust või tehnilist probleemi, mida leiutisega soovitakse kõrvaldada. Sellest sõltub, millised on patendinõudluse eristavasse ossa kantavad leiutise olulised eristavad tunnused.

Ühtse leiundusliku mõttega seotud leiutiste kombinatsiooni korral tuleb lähim lahendus määrata eraldi iga kombinatsiooni kuuluva leiutise (sõltumatu punkti) jaoks. Lähim lahendus iga kombinatsiooni kuuluva

leiutise jaoks määratakse täpselt samadel põhimõtetel nagu ühe ainsa leiutise puhul. Samuti tuleb esitada eraldi iga lähima lahenduse kriitika.

Juhul, kui patenditaotleja ei ole tehnika tasemest ise valinud ega kirjeldanud tema meelest leiutisele lähimat lahendust, leiab selle tehnika taseme otsingu tegemisel ekspert. Sellisel juhul on eelduseks, et patendinõudlus on üheosaline. See tähendab, et puuduvad tuntud lahendustega ühised tunnused. Kui patendinõudlus on siiski kaheosaline, tähendab see, et taotleja ei ole tehnika taseme osas lähimat lahendust kirjeldanud. Järelepärimises võib nõuda tal seda teha. Teine võimalus on, et patendinõudlus on valesti koostatud. Kui see on ilmselge, võib ekspert tehnika taseme otsingu tegemisel lähtuda patendinõudluses toodud kõikide oluliste tunnuste kogumist ning teha otsingu nendega määratletud lahenduse suhtes.

Selleks, et ekspert saaks analoogide kirjelduse puudumisel leiutistaseme kontrollimiseks tehnika taset ise määrata, peab leiutiskirjelduses sisaldama vähemalt leiutise eesmärk (mida leiutisega püütakse saavutada) või millised tehnilised eelised on leiutisel. Kui ka need puuduvad, saadetakse patenditaotlejale vastav järelepärimine.

A.3.4.3.3. Leiutise olemus

Leiutise olemust kirjeldatakse patendinõudluses toodud tunnustega. Leiutise olemuse avamist alustatakse põhimõtteliselt patendinõudluse sõltumatu punkti (1. punkt) tunnuste kordamisega.

Kõigepealt loetletakse üles sõltumatus punktis toodud lähima tuntud lahendusega ühised tunnused. Seejärel nimetatakse ära, millise tuntud lahenduse puuduse kõrvaldamiseks on leiutisel uusi lähima lahendusega võrreldes sellest erinevaid tunnuseid.

Kui patendinõudlus sisaldab sõltuvaid punkte, siis loetletakse üles iga punkti puhul nendes toodud eristavad tunnused ja kirjeldatakse, millist tehnilist tulemust need leiutise puhul võimaldavad täiendavalt saavutada.

Eelmenetluses tuleb kontrollida, kas leiutise olemus leiutiskirjelduses ühtib patendinõudluses tooduga ja on avatud vähemalt samas matus, mis on toodud patendinõudluses. See tähendab, et kontrollima peab, kas leiutiskirjeldus sisaldab kõike seda, mis on toodud patendinõudluse kõikides sõltumatutes ja sõltuvates punktides. Samas teave, mis

iseloomustab leiutist, aga nõudluses ei sisaldu, esitatakse leiutise teostamise näidete ja muud teavet sisaldavas leiutiskirjelduse lõpuosas.

Puuduste korral juhitakse järelepärimises patenditaotleja tähelepanu, milliseid PSV § 28 norme ei ole järgitud.

A.3.4.3.4. Jooniste või muu illustreeriva materjali loetelu

Leiutiskirjelduse selles osas antakse jooniste või muu illustreeriva materjali loetelu ja lühike selgitus nende sisu kohta. See kehtib kõikide jooniste ja muu illustreeriva materjali kohta, mis on loetud õiguspäraselt esitatuks ja vastavad nõuetele.

Alati tuleb kontrollida, kas taotleja ei ole menetluse käigus lisanud või muutnud patenditaotluse esitamise kuupäeva seisuga esitatud jooniseid. Muudatuste korral tuleb küsida nende lubatavuse kohta nõu eksperdilt.

Leiutiskirjelduses või patendinõudluses viidatud joonise puudumise korral kohaldub A.3.2.2.4.

A.3.4.3.5. Leiutise teostamise näide

Leiutise teostamise näidete koostamise üldnõuded on kehtestatud PSV §-des 30–34.

Eelmenetluses pööratakse tähelepanu üldnõuete täitmise kõrval terminoloogia ühtsusele ja joonistele ning muule illustreerivale materjalile viitamise korrektsusele ja arusaadavusele.

Taotleja võib leiutise olemusest parema arusaadavuse eesmärgil näidetes erandjuhul kasutada ka teistsugust kirjelduse struktuuri, kui see on üldnõuetes ettenähtud. Teistsuguse struktuuri kasutamine on kõige sagedamini põhjendatud keemia valdkonna leiutiste korral.

A.3.4.4. Patendinõudluse kontrollimine

Patendinõudluse struktuuri ja sisu nõuded on kehtestatud PSV §-des 35–43 ja PCT-R reeglis 6 sätestatule.

Eelmenetluse käigus ei ole alati võimalik kontrollida patendinõudluse struktuuri ja sisu vastavust kõigile nõuetele. Lõplik kontroll toimub tehnika taseme otsingu ja ekspertiisi käigus.

Eelmenetluses pööratakse tähelepanu eelkõige järgmistele momentidele:

- 1) kas taotletakse õiguskaitset ühele või ühtse leiundusliku mõttega seotud leiutiste kombinatsioonile;

- 2) kas ühtsuse nõue on täidetud;
- 3) kas sõltumatu nõudluspunkti struktuur vastab nõuetele;
- 4) kas sõltuvad nõudluspunktid on koostatud õigesti;
- 5) kas nõudluspunktide numeratsioon ja paigutus on õige.

A.3.4.4.1. Kaitstavate objektide arv patenditaotluses

Leiutise objektiks patenditaotluses võib olla üks leiutis kategooriast seade, meetod või aine või eelnimetatud objektide kombinatsioon (PatS § 6 lg 1).

Kui patenditaotlus sisaldab üht leiutist, siis koosneb patendinõudlus ühest sõltumatust (iseseisvast) nõudluspunktist ja selle juurde kuuluvatest vajalikust arvust sõltuvatest (alluvatest) nõudluspunktidest (PSV § 36 lg 2).

Ühtse leiundusliku mõttega seotud leiutiste kombinatsiooni korral koosneb patendinõudlus igat leiutist iseloomustavast ühest sõltumatust nõudluspunktist ja vajalikust arvust sõltuvatest nõudluspunktidest (PSV § 36 lg 3). Reeglina sisaldab patendinõudlus ainult üht sama kategooria sõltumatut nõudluspunkti. Kui sama kategooria sõltumatuid nõudluspunkte on rohkem kui üks, tuleb kindlaks teha nende lubatavus leiutise ühtsust ja erandeid silmas pidades.

A.3.4.4.2. Leiutise ühtsus

Eelmenetluse staadiumis hinnatakse leiutise ühtsust esmalt sisunõuete formaalse täitmise alusel enne tehnika taseme otsingu tegemist või tehnika taset arvesse võtmata.

Ühtsuse hindamist enne tehnika taseme otsingu tegemist nimetatakse ühtsuse hindamiseks *a priori*.

Leiutis loetakse eelmenetluse staadiumis *a priori* mitteühtseks näiteks siis, kui patendinõudlus sisaldab rohkem kui ühe sama kategooria sõltumatu nõudluspunkti. Siiski on olemas erandid.

Rohkem, kui üks sama kategooria sõltumatu nõudluspunkt võib patendinõudluses olla järgmistel juhtudel (PatS § 10 lg 3; PSV § 37 lg 8):

- 1) leiutise moodustavad mitu kokkukuuluvat toodet, näiteks lukk ja võti, pistik ja pistikupesa, mõnel juhul ka raadiosaatja ja vastuvõtja jne;
- 2) seadet või muud toodet kasutatakse mitmel otstarbel;
- 3) tehnilisel probleemil on sellised alternatiivsed lahendused, mis ei võimalda leiutise olemust väljendada alternatiivsete tunnuste kaudu ühe sõltumatu punktiga.

Sama kategooria sõltumatud punktid on lubatud mõnel juhul ka keemia valdkonnas, näiteks patendinõudlus sisaldab sõltumatu punktina vahetoodet ja lõpptoodet.

Kõigil eelnimetatud juhtudel peab olema täidetud leiutise ühtsuse nõue.

Reeglina on ühtsus rikutud, kui patendinõudlus sisaldab sama kategooria sõltumatuid punkte, mille korral tehnilise probleemi lahendamiseks kasutatakse lahenduse eri variante. Näiteks on sel juhul kõikide sõltumatute nõudluspunktide ühised osad ühesugused aga eristavad osad kujutavad mitte alternatiivseid tunnuseid, vaid täiesti erinevaid lahendusi. Sellisel juhul sisaldab patenditaotlus mitut leiutist, mis ei moodusta kombinatsiooni, vaid on iseseisvad leiutised, mis tuleb esitada iseseisvate taotlustena. Kombinatsiooni all mõeldakse patendiseaduse kohaselt seadme, aine ja meetodi kombinatsiooni (PatS § 6 lg 1).

Ilmselgelt on ühtsus rikutud ka siis, kui patendinõudlus sisaldab sama kategooria sõltumatuid punkte, mis lahendavad erinevaid tehnilisi probleeme.

A.3.4.4.3. Sõltumatu nõudluspunkti struktuur

Sõltumatu nõudluspunkti struktuuri ja sisu üldnõudeid kontrollitakse PSV § 37 järgi.

Patendinõudluse sõltumatu punkt koosneb leiutise oluliste tehniliste tunnuste kogumist, see tähendab tunnustest, mis on vajalikud ja küllaldased leiutise eesmärgiks oleva ühe kindla tehnilise tulemuse saavutamiseks kõigil juhtudel, mille puhul taotletakse patendikaitset (PSV § 37 lg 1).

Sõltumatu nõudluspunkti sõnastus määrab kindlaks, mida kaitstakse ja kui laialt kaitstakse.

Sõltumatu nõudluspunkti struktuur lähtub põhimõttest, et leiutist kirjeldatakse võrdluses tehnika tasemest tuntud lähima sama otstarbelise tehnilise lahendusega ja tuuakse välja leiutise erinevus, mis tagab soovitava tehnilise tulemuse.

Eelöeldust tulenevalt esitatakse patendinõudluse sõltumatu nõudluspunkt alati kaheosalisena, kui see on võimalik. Patendinõudluse sõltumatu punkt koostatakse ilma piiravaks ja eristavaks osaks jaotamata näiteks, kui (PSV § 37 lg 5):

- 1) leiutiseks on individuaalühend;

- 2) leiutise eristavaks tunnuseks on seadme, meetodi või aine kasutamine;
- 3) leiutisel ei ole tehnika tasemes tuntud analooge.

Sõltumatu nõudluspunkt algab leiutise nimetusega, millele järgneb piirav osa ja sellele järgnev eristav osa.

Leiutise nimetusest peab selguma, mis kategooria leiutise objektiga (seade, aine või meetod) on tegemist. Vastavalt objektile kontrollitakse eelmenetluses, kas nõudluspunkt koosneb eranditult seda objekti iseloomustavatest tunnustest. Nõudluspunkt ei tohi sisaldada erineva kategooria objektide tunnuseid. Tähelepanu tuleb pöörata nõudluspunkti õigele grammatilisele esitusele.

A.3.4.4.4. Sõltuva nõudluspunkti struktuur

Sõltuva nõudluspunkti struktuuri ja sisu üldnõudeid kontrollitakse PSV § 38 järgi.

Sõltuv punkt allub sõltumatule nõudluspunktile. Sõltuv nõudluspunkt võib samaaegselt alluda ka mõnele teisele sama kategooria sõltuvale nõudluspunktile.

Sõltuvas nõudluspunktis sisalduvad tehnilised lahendused täpsustavad eelmises või eelmistes patendinõudluse punktides sisalduvaid tehnilisi tunnuseid.

Sõltuv nõudluspunkt algab viitega sõltumatule nõudluspunktile ja teistele sõltuvatele nõudluspunktidele, millele ta allub, kui neid on (vt PSV § 38 lg3). Viites seisab alati esikohal sõltumatus nõudluspunktis sisalduva leiutise objekti kategooria nimetus.

Näide:

„2. Seade vastavalt punktile 1...“.

Viitest sõltumatule nõudluspunktile tuleb aru saada nii, et viide sisaldab kogu sõltumatut nõudluspunkti kõigi oma tunnustega.

Näide:

Nõudluspunkti redaktsiooni „2. Seade vastavalt punktile 1, mis erineb selle poolest, et osa X on valmistatud rauast.“ korral tähendab see seda, et punkt 2 sisaldab kõiki punkti 1 tunnuseid, kusjuures punktis 1 nimetatud osa X on valmistatud rauast.

Kui mõni sõltumatu nõudluspunkti tunnus ei ole sõltuvas nõudluspunktis nimetatud erisuse korral oluline või tuleb asendada muu tunnusega, siis sellist sõltumatut punkti koostada ei tohi. Kui selline punkt ikkagi on koostatud, siis on tegemist teise iseseisva leiutisega ja seega on leiutise ühtsuse nõuet rikutud.

Reeglina tuleb sõltuvat nõudluspunkti alustada viitega sõltumatule nõudluspunktile ja teistele sõltuvatele nõudluspunktilede, millele see allub, kui neid on. Siiski, kui sõltuv nõudluspunkt allub sõltumatule nõudluspunktile kaudselt mitme eelneva sõltuva nõudluspunkti kaudu, võib viidata ainult eelnevale nõudluspunktile tingimusel, et selle all ei kannata patendinõudluse selgus.

Näide:

„2. Seade vastavalt punktile 1 ...

3. Seade vastavalt punktidele 1 ja 2 ...

4. Seade vastavalt punktidele 1, 2 ja 3 ...“ korral võib näiteks punkti 4 esitada kujul: „4. Seade vastavalt punktile 3...“. Sellisel juhul arvestatakse, et punkt 3 sisaldab viidet punktidele 1 ja 2 ning punkt 4 sisaldab punkti 3 kaudu samuti viidet punktidele 1 ja 2.

A.3.4.4.5. Nõudluspunktide numeratsioon

Patendinõudluse esimene punkt on alati sõltumatu punkt. Kui patendinõudlus koosneb kahest või enamast arvust punktidest, nummerdatakse need paiknemise järjekorras (läbiv numeratsioon, PSV § 36 lg-d 4 ja 5).

Leiutiste kombinatsiooni korral paigutatakse järjestikku esimese leiutise sõltumatu punkt ja kõik selle juurde kuuluvad sõltuvad punktid ning seejärel teise leiutise sõltumatu punkt selle juurde kuuluvate sõltuvate punktidega jne.

Ühe sõltumatu nõudluspunkti juurde kuuluvaid sõltuvaid nõudluspunkte võib omavahel grupeerida nii, nagu see on teksti jälgimiseks ja arusaamiseks kõige otstarbekam.

A.3.5. Patenditaotluse eelmenetluse lõpetamine ja taastamine

Patenditaotluse eelmenetlus kestab kuni patenditaotluse:

- 1) avaldamiseni;
- 2) tagasilükkamiseni eelmenetluses või
- 3) tagasivõtmiseni või tagasivõetuks lugemiseni enne avaldamist.

Patenditaotluse lõpetatud eelmenetlus taastatakse patenditaotleja nõude rahuldamise korral (PatS § 29) ja kaebuse rahuldamisel (PatS § 30).

A.3.5.1. Patenditaotluse eelmenetluse lõpetamine seoses patenditaotluse avaldamisega

Patenditaotluse eelmenetlus lõpeb, kui ei ilmne punktide A.3.2, A.3.3 ja A.3.4 kohaselt tehtud kontrolli tulemusena patenditaotluse avaldamist ja ekspertiisi alustamist takistavaid asjaolusid (PatS § 22 lg 8).

Enne patenditaotluse avaldamist teeb vastava tehnika valdkonna ekspert tavaliselt leiutisele tehnika taseme otsingu (B-osa). Tehnika taseme otsingut ei tehta enne avaldamist juhul, kui selleks ei ole olnud piisavalt aega arvestades seda, et avaldamise tähtpäev on 18 kuud patenditaotluse esitamise kuupäevast või prioriteedinõude korral prioriteedikuupäevast (PatS § 24 lg 2). Sel juhul tehakse tehnika taseme otsing pärast patenditaotluse avaldamist.

Tehnika taseme otsingu aruanne edastatakse patenditaotlejale tutvumiseks. Patenditaotleja võib tehnika taseme otsingu aruande alusel või muul põhjusel teha patenditaotluses parandusi ja täiendusi, mis ei muuda patenditaotluse esitamise kuupäeval patenditaotluses avatud leiutise olemust (PatS § 25 lg 1).

Kui patenditaotleja esitab parandused piisava ajavaruga enne patenditaotluse avaldamise tehnilise ettevalmistuse perioodi algust (PatS § 24 lg 8), kontrollib eelmenetluse spetsialist koos eksperdigaga muudatuste lubatavust. Kui muudatused on lubatavad sisu poolest ja vastavad vormistamise nõuetele, viiakse muudatused patenditaotluse ja patenditaotlus valmistatakse avaldamiseks ette muudetud kujul. Eelmenetlus loetakse sisuliselt lõppenuks, kui patenditaotluse avaldamise eksemplar on registrisse edastamiseks koostatud.

Kui muudatused lükatakse tagasi, teatatakse sellest patenditaotlejale kirjalikult (PatS § 25 lg 3).

Kui patenditaotleja ei esita muudatuste või patenditaotluse tagasivõtmise nõuet enne PatS § 24 lg-s 8 sätestatud ühekuulise tehnilise ettevalmistuse perioodi algust, avaldatakse patenditaotlus muutmata kujul. Tehnilise

ettevalmistuse perioodi ajal saabunud muudatuste või muudatuste tagasivõtmise nõue või patenditaotluse tagasivõtmise nõue vaadatakse läbi ekspertiisi käigus pärast patenditaotluse avaldamist.

Eelmenetluse spetsialist ja ekspert peavad kogu eelmenetluse jooksul patenditaotlejale järelepärimistele ja teadetele vastamise tähtaegade andmisel arvestama, et patenditaotluse avaldamist takistavad asjaolud tuleb kõrvaldada hiljemalt üks kuu enne patenditaotluse avaldamist (vt ka C.1.2.2). Kui see ei ole võimalik, kaalutakse patenditaotluse tagasilükkamist. Patenditaotluse avaldamist ei tohi üldjuhul edasi lükata rohkem kui järgmise Patendilehe numbri ilmumiseni pärast 18 kuu möödumist patenditaotluse esitamise kuupäevast või prioriteedinõude korral prioriteedikupäevast.

Tehnilise ettevalmistuse perioodi võib võimalusel lühendada, kuid sel juhul peab see olema võrdse kohtlemise põhimõtte järgimise nõuet arvestades ühesugune kõikidel juhtudel kõikide taotlejate suhtes.

A.3.5.2. Patenditaotluse tagasilükkamine eelmenetluses

Patenditaotluse tagasilükkamise otsuse tehakse eelmenetluses, kui PatS § 22 lg-s 7 sätestatud arvestades ei ole patenditaotluse avaldamist või ekspertiisi alustamist takistavaid asjaolusid ettenähtud tähtpäevaks kõrvaldatud (PatS § 22 lg 9).

A.3.5.2.1. Patenditaotluse tagasilükkamise eelotsus

Enne patenditaotluse tagasilükkamise otsuse tegemist tuleb patenditaotlejale saata patenditaotluse tagasilükkamise eelotsus. Eelotsus sisaldab teadet patenditaotlejale, et Patendiamet kavatses patenditaotluse tagasi lükata, ning üksikasjaliku põhjenduse, milliste puuduste tõttu ja milliste õigusnormide alusel seda kavatsetakse teha.

Patenditaotlejal on õigus vastuseks eelotsusele esitada Patendiameti määratud tähtpäevaks kirjalik vastuväide või taotleda suulise vastuväite esitamist (PatS § 29¹). Suulise vastuväite esitamiseks on patenditaotlejal õigus nõuda suulist menetlust (PatS § 29² lg 2).

Eelotsuse põhjendused peavad olema nii täpsed ja põhjalikud, et need jäävad samadeks ka hilisemas otsuses juhul, kui patenditaotleja ei esita vastuväidet või vastuväide ei muuda eelotsuses esitatud seisukohti.

A.3.5.2.2. Patenditaotluse tagasilükkamise otsus

Patenditaotluse tagasilükkamise otsus tehakse, kui patenditaotleja ei ole määratud tähtpäevaks esitanud kirjalikku vastuväidet ega nõudnud suulist menetlust. Eelotsusele tähtpäevaks vastuväite esitamata jätmise korral menetlust ei peatata (PatS § 27 lg 1). Põhjendatud juhtudel võib vastuväite esitamise tähtaega pikendada, kui patenditaotleja esitab enne määratud tähtpäeva sellekohase sooviavalduse.

Vastuväite rahuldamisel patenditaotluse menetlus jätkub.

Patenditaotluse tagasilükkamise otsuse võib eelmenetluses teha nii eelmenetluse spetsialist kui ka ekspert, kes osales eelmenetluses. Tavaliselt teeb otsuse töötaja, kelle osa otsuse tegemisel on sisu poolest kaalukam. Otsusele võivad alla kirjutada mõlemad. Otsuse kinnitab oma allkirjaga ka osakonna juhataja või tema asetäitja.

Patenditaotluse tagasilükkamine vormistatakse vormikohasel plangil. Otsus sisaldab üksikasjalist ja täpset põhjendust, milliste puuduste tõttu ja milliste õigusnormide alusel otsus on tehtud.

Kirjaliku või suulise vastuväite korral on nende põhjal tehtud patenditaotluse tagasilükkamise otsus Patendiameti lõplik otsus. Kui vastuväidet ei ole esitatud, siis tehakse otsus reeglina eelotsuse põhjal.

Patenditaotluse eelmenetlus loetakse lõppenuks, kui kahe kuu jooksul pärast Patendiameti lõpliku otsuse kuupäeva ei ole patenditaotleja esitanud otsuse peale kaebust apellatsioonikomisjonile (PatS § 30 lg 1).

A.3.5.3. Eelmenetluse lõpetamine seoses patenditaotluse tagasivõtmisega või tagasivõetuks lugemisega

Eelmenetlus lõpetatakse ka juhul, kui patenditaotleja esitab patenditaotluse tagasivõtmise nõude PatS § 26 lg 1 alusel või kui patenditaotlus loetakse PatS § 26 lg 3 kohaselt tagasivõetuks.

Kui taotluslõivu ei ole tasutud kahe kuu jooksul patenditaotluse esitamise kuupäevast, loetakse patenditaotlus tagasivõetuks ilma, et sisulist eelmenetlust oleks alustatud (vt A.3.2.1).

Kui tehnilise ettevalmistuse perioodi ajal saabunud patenditaotluse tagasivõtmise nõuet ei saa enam aja puudusel menetleda, jäetakse see tähelepanuta (PatS § 24 lg 8). Nõue vaadatakse läbi pärast patenditaotluse avaldamist. Kuna patenditaotluse avaldamine on leiuatise edasise võimaliku

õiguskaitsse seisukohalt olulise tähendusega, tuleb enne patenditaotluse arvamist avaldatavate patenditaotluste hulka kontrollida, kas seda ei ole vahetult enne tehnilise ettevalmistamise perioodi algust tagasi võetud.

A.3.5.4. Patenditaotluse eelmenetluse taastamine

Patenditaotleja võib nõuda patenditaotluse menetluse taastamist, kui Patendiamet on lõpetanud patenditaotluse menetluse, lugedes patenditaotluse tagasivõetuks tingimusel, et ettenähtud toimingud jäid sooritamata vääramatu jõu või patenditaotlejast ja teda esindavast patendivolinikust sõltumatu muu takistuse tõttu arvestades PatS §-s 29 sätestatut.

Vääramatu jõu saab põhjenduseks tuua üldjuhul looduskatastroofide, terroriaktide või sõjalise või muu eriolukorra puhul. Sellise olukorra tõendamise aluseks peab olema avalikult kättesaadav teave juhul, kui puuduvad asjakohased rahvusvaheliste organisatsioonide (WIPO, EPO jt) või valitsuste teated.

Patenditaotlejast või patendivolinikust sõltumatule takistusele lisaks arvestatakse patendiõiguse lepingu sätteid, mille kohaselt peab õiguste taastamiseks olema tõendatud hooletuse või tahtluse puudumine (PLT art 12).

Patenditaotluse eelmenetlus taastatakse apellatsioonikomisjoni otsuse korral selles nimetatud asjaolusid arvestades (TÕAS § 61 lg 2¹ p 1).

A.3.6. PCT-taotluse menetlusse võtmine

A.3.6.1. PCT-taotluse riigisisesse menetlusse esitamise mõiste ja erisused

Patenditaotleja, kes soovib alustada PCT-taotluse riigisisest menetlust Eestis peab 31 kuu jooksul prioriteedikuupäevast arvates esitama Patendiametile sellekohase avalduse koos PCT-taotluse eestikeelse tõlkega ja tasuma riigilõivu (PatS § 33 lg 1).

PCT-taotluse riigisisesse menetlusse esitamiseks vajalikud dokumendid on loetletud RTK § 4 lg-s 1 ja 2.

Üks peamine erisus PCT-taotluse menetlusse võtmisel on, et taotlusdokumentide sisu- ja vorminõuete täitmine loetakse riigisisesse menetlusse esitamiseks piisavaks. Patenditaotlejale tuleb menetluse käigus võimaldada taotlusdokumentides muudatuste tegemist nende vastavusse

viimiseks riigisiseste nõuetega. See võib näiteks puudutada kaitstavaid objekte, leiutise arvu taotluses, leiutise ühtsust ja taotluse struktuurilisi erisusi.

PCT-taotluse riigisisesse menetlusse esitamise tingimuseks on Eesti Vabariigi märkimine rahvusvahelises menetluses. See nõue on käesoleval ajal alati Eesti suhtes täidetud, kuna vastavalt PCT-R reeglile 4.9(a) loetakse alates 1. jaanuarist 2004 kõik liikmesriigid automaatselt märgituiks.

PCT-taotluse saab riigisisesse menetlusse esitada sama isik, kes oli taotleja rahvusvahelises menetluses. Juhul, kui riigisisesse menetlusse esitab PCT-taotluse taotlejana teine isik, peab ta lisama avaldusele PCT-taotluse üleminekut tõendava dokumendi ja riigilõivu tasumise andmed (RTK § 14 lg 3).

A.3.6.2. PCT-taotluse vastuvõtmine riigisisesse menetlusse

PCT-taotluse saabumisel Patendiametisse kontrollib patendiosakonna eelmenetluse üksuse spetsialist avalduse esitamise tähtaega (RTK § 16) ja avalduses märgitud andmete ning esitatud dokumentide alusel järgmiste taotluse elementide olemasolu (RTK § 18 lg 1):

- 1) PCT-taotluse number;
- 2) taotleja andmed;
- 3) leiutise õiguskaitse liik;
- 4) PCT-taotluse tõlge või selle esitamise lisaaaja taotlus;
- 5) riigilõivu tasumise andmed või selle tasumist tõendav dokument.

Kui eelnimetatud elemendid on olemas ja riigilõiv on tasutud õiges määras, sisestab registriosakonna taotluste vastuvõtu üksus kõik olemasolevad PCT-taotluse andmed menetlustarkvarasse ja skaneerib vajalikud paberdokumendid.

Kui mõni nimetatud elementidest on puudu või riigilõivu ei ole vastavalt õiguskaitse liigile õiges määras tasutud (vt ka A.3.2.1), teatatakse sellest avalduse esitanud isikule. Andmeid menetlustarkvarasse ei sisestata enne, kui kõik elemendid on olemas.

Taotluste vastuvõtu üksus edastab PCT-taotluse jätkuvaks kontrollimiseks ja menetlusse võtmise teate koostamiseks patendiosakonna eelmenetluse üksusele.

Patendiosakonna eelmenetluse üksuse spetsialist logib WIPO Rahvusvahelise Büroo PCT-taotluste andmebaasi ja avab PCT-taotluse toimiku ning kontrollib selle andmete alusel esmajärjekorras:

- 1) kas PCT-taotlus on rahvusvahelises faasis jõus (st ei ole tagasi võetud, tagasivõetuks loetud ega tagasi lükatud);
- 2) prioriteedi ja rahvusvahelise esitamise andmeid riigisisesse menetlusse esitamise tähtajast kinnipidamise kontrollimiseks;
- 3) kas PCT-taotlus on esitatud õigeaegselt;
- 4) kas on esitatud deklaratsioon patendi taotlemise õiguse kohta;
- 5) taotleja isiku vastavust rahvusvahelises menetluses taotlejaks olnud isikule;
- 6) millise peatüki alusel on PCT-taotlus esitatud riigisisesse menetlusse.

Tõlke esitamiseks lisaaja soovi korral otsustatakse lisaaja andmine. Tõlgete esitamise lisaega ei anta, kui tõlke esitamiseks ettenähtud 31-kuulise tähtaja (PatS § 33 lg 1) lõpuni on aega rohkem kui kaks kuud või kui puudub lisaaja vajalikkuse põhjendus (PatS § 33 lg 3; RTK § 17 lg 4). Viimasel juhul seisatakse PCT-taotluse vastuvõtmine riigisisesse menetlusse kuni tõlke esitamiseni.

PCT-taotlusele ei anta saabumise numbrit ega määrata saabumise kuupäeva järgmistel juhtudel (RTK § 19 lg 6):

- 1) puudub mõni RTK § 18 lg-s 1 loetletud element;
- 2) Patendiamet keeldub vastavalt RTK § 17 lg-le 4 tõlgete esitamiseks lisaega andmast;
- 3) riigilõivu PCT-taotluse menetlusse võtmise eest (taotluslõiv) ei ole tasutud või on tasutud ettenähtust vähem.

PCT-taotlus, millele on antud saabumise number ja määratud saabumise kuupäev, loetakse saabumise kuupäeval riigisisesse menetlusse esitatuks ja riigisisesse menetlusse võetuks. Taotlejale teatatakse kirjalikult riigisisesse menetlusse võetud PCT-taotluse number ning riigisisesse menetlusse esitamise kuupäev (RTK § 20 lg 1).

A.3.6.3. PCT-taotluse kontrollimine

Patendiosakonna eelmenetluse üksuse spetsialist kontrollib vahetult pärast PCT-taotluse menetlusse võtmist RTK § 21 kohaselt ettenähtud dokumentide olemasolu ja nende vastavust sisu- ja vorminõuetele. Samuti

kontrollitakse kehtivusaasta riigilõivu tasumise vajadust ja tasumist (PatS §-42 lg 9).

Puuduste ilmnemisel kohaldatakse RTK §-des 22–24 kehtestatud.

A.3.6.4. PCT-taotluse tagasilükkamine

PCT-taotluse tagasilükkamisel kohaldatakse PatS § 22 lg-s 9 patenditaotluse eelmenetluses tagasilükkamise kohta sätestatud (RTK § 25).

A.3.6.5. PCT-taotluse tagasivõetaks lugemine

PCT-taotluse tagasivõetaks lugemisel kohaldatakse PatS § 26 lg 3 p-s 1 patenditaotluse eelmenetluses tagasivõetaks lugemise kohta sätestatud analoogiat (RTK § 24).

A.3.7. Eraldatud patenditaotluse menetluse võtmine ja kontrollimine

A.3.7.1. Eraldatud patenditaotluse mõiste ja menetluse võtmine

Patenditaotleja võib eraldada varem esitatud patenditaotlusest (esialgne patenditaotlus) iseseisva leiutise ja koostada selle kohta omaette patenditaotluse (eraldatud taotlus).

Eraldatud taotluse võib koostada patenditaotleja varasemast patenditaotlusest omal algatusel eraldatud leiutise kohta (PatS § 9 lg 2) või tulenevalt leiutise ühtsuse rikkumisest Patendiameti nõudel eraldatud leiutise kohta (PatS § 9 lg 3).

Eraldatud patenditaotlus eristatakse teistest riigisisestest patenditaotlustest, sõltumata eraldamise põhjusest, patendi saamise avaldusel esialgse patenditaotluse esitamise kuupäeva ja patenditaotluse numברי märkimise teel (PSV § 69 lg 2).

Eraldatud patenditaotlus võetakse vastu samade põhimõtete järgi nagu tavaline riigisisene patenditaotlus. Erinevus seisneb üksnes selles, et eraldatud patenditaotluse esitamise kuupäevaks määratakse esialgse patenditaotluse esitamise kuupäev, kui eraldatud patenditaotluses sisalduv leiutis vastab ilma paranduste ja täiendusteta esialgsest patenditaotlusest eraldatud leiutisele (PatS § 25 lg 1).

Eraldatud patenditaotlusele määratakse prioriteet eraldatud osa prioriteedi järgi esialgses patenditaotluses. Eraldatud patenditaotluse prioriteedile

tuleb alati eraldi tähelepanu pöörata juhul, kui esialgsel patenditaotlusel on mitu prioriteeti.

A.3.7.2. Eraldatud patenditaotluse kontrollimine

Eraldatud patenditaotlusele kehtivad samad vormi- ja sisunõuded ning menetluse kord, mis tavaliste riigiseste patenditaotluste suhtes.

Eraldatud patenditaotluse menetlusse võtmisel tuleb esmajärjekorras kontrollida esitamise tähtjast kinnipidamist. Eraldatud patenditaotluse võib esitada kuni kuus kuud pärast allesjäänud osa alusel jätkatud esialgse patenditaotluse menetluse lõppemist (PatS § 9 lg 2; PSV § 68 lg 1). Nimetatud kuuekuulise tähtaja algust arvestatakse esialgse patenditaotluse allesjäänud osa menetluse lõppemisest järgmiselt (PSV § 68 lg 2):

- 1) patendi väljaandmise korral Eesti Patendilehes sellekohase teate avaldamise kuupäevast;
- 2) patenditaotluse tagasilükkamise korral Patendiameti sellekohase otsuse kuupäevast;
- 3) patenditaotluse tagasivõtmise või tagasivõetuks lugemise korral tagasivõtmise või tagasivõetuks lugemise kuupäevast.

Järgnevalt kontrollitakse, kas esitatud patenditaotluses sisalduv leiutis vastab esialgselt patenditaotlusest eraldatud leiutisele.

Samaaegselt kontrollitakse, kas esialgselt patenditaotlusest on leiutis tegelikult eraldatud. Eraldamine tähendab nii patenditaotleja omal algatusel kui ka Patendiameti nõudel eraldamise korral seda, et esialgse patenditaotluse patendinõudlusest on eraldatava leiutise sõltumatu punkt ja sellele alluvad sõltuvad punktid ning leiutiskirjelduse vastavad osad eemaldatud.

Juhul kui eraldatakse sõltuva punktiga määratletud iseseisev leiutis või üksnes leiutiskirjelduses sisalduv iseseisev leiutis, siis neid ei pea esialgselt patenditaotlusest eraldama.

Samuti ei pea esialgselt patenditaotlusest leiutist tegelikult eraldama, kui esialgne patenditaotlus võetakse tagasi enne avaldamist ning tagasivõtmisel teavitatakse Patendiametit kavatsetavast leiutise eraldamisest. Patenditaotluse tagasilükkamise korral enne avaldamist peab patenditaotleja leiutise eraldamise soovi korral sellest Patendiametit teavitama vastuses tagasilükkamise eelotsusele.

Eraldatud patenditaotlusele ei määrata esialgse patenditaotluse esitamise kuupäeva juhul, kui selgub, et ei ole järgitud esitamise tähtaega või esitatud osa ei vasta esialgsest patenditaotlusest eraldatud osale või esialgsest patenditaotlusest ettenähtud juhul eraldatavat osa ei ole tegelikult eraldatud. Patenditaotlejat teavitatakse esialgse patenditaotluse esitamise kuupäeva määramata jätmisest ja sellest, et patenditaotlust ei loeta eraldatud patenditaotluseks. Patenditaotleja nõusolekul määratakse esitamise kuupäevaks patenditaotluse tegelik Patendiametisse saabumise kuupäev. Kui patenditaotleja sellega ei nõustu, lükatakse eraldatud patenditaotlusena esitatud patenditaotlus tagasi.

Eraldatud patenditaotluse menetlusse võtmise kontroll tuleb teha võimalikult kiiresti muu hulgas selleks, et patenditaotlejal oleks võimalik tasuda kahe kuu jooksul eraldatud patenditaotluse esitamise kuupäevast arvates kõigi eelnevate kehtivusaastate eest riigilõivud (PatS § 42 lg 10), kui need on tasumata. Eelmenetluse spetsialist teatab soovitatavalt patenditaotlejale tasumata kehtivusaasta lõivudest. Teatamata jätmine ei vabasta patenditaotlejat õigeaegselt lõivude tasumisest.

A.3.7.3. Esialgse patenditaotluse kontrollimine

Kui eraldatud patenditaotlus esitatakse enne esialgse patenditaotluse menetluse lõppemist, siis kontrollitakse, kas esialgsest patenditaotlusest on ettenähtud osa eraldatud, välja arvatud juhul, kui samaaegselt esitatakse alles jääva osa kohta tagasivõtmise nõue. Kui seda ei ole tehtud, siis esitatakse patenditaotlejale järelepärimise või teate vormis nõue seda teha. Alternatiiviks on eraldatud patenditaotluse tagasivõtmine.

Kui eraldamine oli ette nähtud leiutise ühtsuse rikkumise tõttu ja patenditaotleja ei ole määratud tähtpäevaks eraldanud patenditaotlusest ühtsust rikkuvat leiutist, siis lükatakse esialgne patenditaotlus tervikuna tagasi (PatS § 23 lg 5 p 3). See tingib seda, et eraldamine ei ole enam võimalik, kuna tagasilükkamine lõpetab patenditaotluse menetluse (vt ka PatS § 9 lg 2).

A.3.8. Eelmenetluse muud menetlustoimingud

A.3.8.1. Muudatuste tegemine taotleja andmetes

Muudatused taotleja andmetes on nime või aadressi muudatused või mõlemad. Taotleja nimi võib muutuda nii, et isik jääb samaks või taotlus läheb üle teisele isikule.

A.3.8.1.1. Taotleja isiku nime või aadressi muudatus

Nii patenditaotleja kui ka kasuliku mudeli taotleja korral peab taotleja esitama andmete muutmise avalduse ja nime muutumist tõendava dokumendi (PSV § 12 lg 7; KSV § 12 lg 7).

Füüsilise isiku korral on sagedamini esinev juhtum perekonnanime muudatus. Kuna eelnimetatud korrad näevad ette nime muutumist tõendava dokumendi esitamise, siis Eesti füüsiliste isikute korral võib selleks olla rahvastikuregistri väljavõte. Välisriigi isikute korral peab eelmenetluse spetsialist otsustama, kas lisatud dokument on usaldusväärne.

Juriidilise isiku korral võib nime muudatus olla seotud lihtsalt nime enda (kirjapildi) muutumisega või seoses juriidilise isiku ümberkujundamisega, näiteks aktsiaseltsi muutumine osühinguks.

Juriidilise isiku nimi võib muutuda ka seoses juriidiliste isikute ühinemisega. Kui taotlus kuulub ühendavale ühingule (s.o ettevõttele, mis jääb pärast ühinemist alles), kusjuures samal ajal muudetakse ettevõtte nime, siis on tegemist taotleja nime muutmise, mitte taotluse üleminekulga.

Juriidilise isiku nime muutmisel esitatakse äriregistri väljavõte või muu usaldusväärne dokument, mille alusel on üheselt selge, kas tegemist on nime muutmise või taotluse üleminekulga.

Aadressi muudatuste korral ei ole tõendavaid dokumente vaja esitada. Piisab avalduses korrektsest vana ja uue aadressi esitamisest.

Taotleja isiku nime või aadressi või mõlema muutmise avalduse esitamisel riigilõivu tasuda ei ole vaja.

A.3.8.1.2. Taotleja andmete muudatus seoses taotluse üleminekulga

Taotluse üleminekuks loetakse taotlejaks oleva isiku vahetumist või isiku lisandumist või mitme taotleja korral isikute koosseisu muutumist. Taotluse üleminekuks loetakse ka üleminekut õigusjärglasele või seoses juriidiliste isikute ühinemisega.

Juriidiliste isikute ühinemisel on tegemist taotluse üleminekulga juhul, kui taotlus kuulub ühinevale ühingule (ettevõttele).

Kui taotlus kuulub ühendavale ühingule (ettevõttele), siis taotluse üleminekut ei toimu. Ühingute otsusel võib moodustuda täiesti uus ettevõte. Sel juhul on tegemist taotluse üleminekulga.

Juriidilisest isikust teise isiku eraldumisel on tegemist taotluse üleminekulga juhul, kui taotlejaks saab eralduv ühing.

Praktikas võib esineda veel teisigi kombinatsioone.

Taotleja andmete muutmiseks taotluses seoses taotluse üleminekulga peab taotleja või isik, kellele taotlus üle läheb, esitama Patendiametile avalduse ja andmed tasutud riigilõivu kohta (PatS § 44; KasMS § 41).

Kui avalduse esitab isik, kellele taotlus üle läheb, peab ta ära näitama ülemineku aluse ning avaldusele lisama usaldusväärsed üleminekut tõendavad dokumendid (leping, loovutus kiri, õigusjärglust kinnitav dokument vms). Senine taotleja (vana taotleja) ei pea avaldusele lisama ülemineku üksikasjalikku põhjendust ega üleminekut tõendavaid dokumente (vt ka E.2.1.6.2).

A.3.8.2. Prioriteedidokumendi väljastamine

A.3.8.2.1. Prioriteedidokumendi olemus

Prioriteedidokument on oma olemuselt Patendiameti poolt kinnitatud esmase taotluse leiutiskirjelduse, nõudluse ja jooniste selle redaktsiooni koopia, mille alusel määrati esmase taotluse esitamise kuupäev (PK art 4A(3) ja 4D(3)).

Patendiamet väljastab prioriteedidokumendi taotleja või omaniku või nende õigusjärglase kirjalikul nõudel ja riigilõivu tasumisel (PatS § 35¹ lg 4; KasMS § 33 lg 3).

Prioriteedidokumendi väljastamise nõue ei ole ajaliselt piiratud. Nõuet võib esitada ka pärast 12 kuu möödumist prioriteedikuupäevast. Väljastatavate prioriteedidokumentide arv ei ole piiratud.

Prioriteedidokumendi võib koostada ja väljastada sama taotleja sama leiutise kohta esitatud järgmise taotluse alusel, kui eelnev (esmane) taotlus on tagasi võetud, peatatud või tagasi lükatud ilma, et seda oleks avaldatud, ja ilma, et sellest oleks jäänud jõusse mingeid õigusi, ning eeldusel, et see ei ole veel olnud prioriteedinõude aluseks. Eelnev taotlus ei saa sel juhul enam olla prioriteedinõude aluseks (PK art 4C(4)). See tähendab, et kui prioriteedidokument on juba välja antud järgneva taotluse alusel,

Patendiametisse saabub aga nõue eelneva taotluse alusel prioriteetidokumendi saamiseks, siis seda nõuet ei täideta. Eelneva taotluse andmetesse peab eelmenetluse spetsialist tegema vastava keelumärke.

Praktiline olukord, mille puhul järgmise taotluse alusel antakse prioriteetidokument välja, võib olla ka selline, et järgmine taotlus sisaldab prioriteedinõuet esmase taotluse alusel. Kui sel juhul on taotleja nõus esmase taotluse prioriteedinõudest loobuma ja kontrollimisel selgub, et esmase taotluse alusel rohkem prioriteedinõudeid ei ole esitatud ning ka muud eelmainitud tingimused on täidetud, siis võib järgmise taotluse alusel prioriteetidokumendi välja anda. Kui järgmisel taotlusel ei ole prioriteedinõuet, siis antakse prioriteetidokument välja ilma täiendavat kontrolli tegemata. Tuleb meeles pidada, et niinimetatud prioriteetidokument on taotluse algdokumentide kinnitatud ärakiri, mida taotleja võib kasutada omal äranägemisel ka muuks otstarbeks.

Prioriteetidokumenti ei koostata ega väljastata kolmanda isiku nõudel. Kui prioriteetidokumenti küsib patendivolinik ilma volikirja esitamata, tuleb veenduda, et tegemist on taotlejat või omanikku esindava patendivolinikuga.

Kolmas isik, kes soovib ärakirja esmase taotluse materjalidest, võib selle saada toimikuga tutvumisel pärast seda, kui patenditaotlus on avaldatud või kasuliku mudeli korral pärast registreeringu tegemist. Soovi korral võib Patendiamet ärakirjad kinnitada. Selliste ärakirjade vormistamine prioriteetidokumentidele kehtestatud vormi kasutades ei ole lubatud.

A.3.8.2.2. Prioriteetidokumendi vorminõuded ja vormistamise kord

Prioriteetidokumendi valmistamisel kohaldatakse kasuliku mudeli prioriteeti tõendava dokumendi vorminõudeid ja vormistamise korda.

Eelmenetluse ja dokumentatsiooni spetsialist valib välja prioriteetidokumendi valmistamiseks vajalikud andmelehe andmed ja taotlusdokumendid (algdokumentid) ning teeb viimastest koopiad.

A.3.8.2.3. Prioriteetidokumendi valmistamine ja edastamine WIPO DAS-andmekogusse

WIPO digitaalne juurdepääsusüsteem prioriteetidokumentidele (DAS) võimaldab patenditaotlejal või kasuliku mudeli taotlejal soovi korral lisada Patendiameti kaudu oma esmase patenditaotluse või kasuliku mudeli

taotluse alusel Patendiameti valmistatud digitaalne prioriteedidokument WIPO digitaalsesse prioriteedidokumentide andmekogusse.

DAS võimaldab taotlejal andmekogus prioriteedidokumendi olemasolu korral prioriteedinõuet tõendava dokumendi asemel esitada Patendiametile prioriteedidokumendi juurdepääsukoodi selle kättesaamiseks DAS-andmekogust. Õiguslik alus selleks on sätestatud PatS § 20¹ lg-s 4.

Prioriteedidokumendi lisamiseks DAS-andmekogusse peab taotleja või teda esindav patendivolinik esitama sooviavalduse järgmiste andmetega:

- 1) taotleja nimi;
- 2) leiutise õiguskaitse liik (patent või kasulik mudel);
- 3) prioriteeditaotluse number;
- 4) prioriteedikuupäev;
- 5) sooviavalduse esitamise kuupäev ja taotleja või patendivoliniku allkiri.

Oma soovi prioriteedidokumendi lisamiseks DAS-andmekogusse võib taotleja avaldada ka taotluse esitamisel, märkides selle taotluse esitamise avaldusele.

DAS-juurdepääsuteenuse eest taotlejalt riigilõivu ei võeta.

Eelmenetluse ja dokumentatsiooni spetsialist, kellel on juurdepääs DAS-süsteemi kasutamiseks, valib välja prioriteedidokumendi valmistamiseks vajalikud taotlusedokumentid (algdokumendid) ja teeb viimastest digitaalsed koopiad. Eelmenetluse ja dokumentatsiooni spetsialist valmistab samuti andmelehe ja komplekteerib digitaalse prioriteedidokumendi ning edastab selle PDF-vormingus WIPO-sse.

Pärast prioriteedidokumendi registreerimist DAS-andmekogus edastab Patendiamet taotlejale juurdepääsukoodi.

WIPO kinnitus prioriteedidokumendi registreerimise kohta lisatakse taotluse dokumentide hulka.

A.3.8.3. Tähtaegade määramine ja kontrollimine

A.3.8.3.1. Tähtaeg ja tähtpäev

Tähtaeg on ajavahemik Patendiameti määratud tähtpäevani või seaduses sätestatud ajavahemik.

Tähtaja kulgemine algab järgmisel päeval pärast seda kalendripäeva, millega määrati kindlaks tähtaja algus. Tähtaja algus on Patendiameti kirja

või otsuse kuupäev. Tähtaja algus on ka taotluse ja varasema taotluse kuupäev ning prioriteedikoopäev. Tähtpäev on tähtaja kulgemise viimane päev.

Tähtajad määratakse aastate, kuude, nädalate ja päevadega. Tundide ja väiksemate ajaühikutega tähtaegu patenditaotluse ja kasuliku mudeli menetluses ei kasutata.

A.3.8.3.2. Kehtivusaeg

Patendi kehtivusaeg on sätestatud kehtivusaastates. Patendi kehtivust saab pikendada ühe aasta kaupa kuni 20 aastat (PatS § 37).

Kasuliku mudeli kehtivusaeg on neli aastat ja seda saab pikendada veel üheks nelja-aastaseks ja kahe-aastaseks perioodiks (KasMS § 34).

Patendi ja kasuliku mudeli kehtivusaega määratakse erinevalt muudest menetlustähtaegadest.

Mõlema õiguskaitse liigi kehtivusaeg algab taotluse esitamise päeval ja lõpeb täisaasta viimase päeva lõppemisel.

Näide

PatS § 37 lg 2 teise lause kohaselt loetakse kehtivusaasta alguskuupäevaks patenditaotluse esitamise kuupäev. Patent kehtib lõpuni pikendamisel ühe täisaasta kaupa 20 aastat. Seega, kui patenditaotlus esitati 24.05.2010, siis patendi viimane kehtivuse kuupäev on 23.05.2030.

Sama põhimõtte kehtib ka kasuliku mudeli kehtivusaja määramisel.

A.3.8.3.3. Seaduses sätestatud tähtajad

Seaduses sätestatud tähtajad on sellised tähtajad, mille pikkus on seaduses üheselt fikseeritud. Selliste tähtaegade puhul ei ole Patendiametil ette nähtud määrata ei lühemat ega pikemat tähtaega, kui seaduses nimetatud tähtaeg. Samuti ei tohi seaduses sätestatud tähtaegu pikendada ka juhul, kui taotleja toob näiliselt vabandatava põhjuse tähtaja möödalaskmise kohta.

A.3.8.3.4. Seaduses sätestatud tähtaegade kontrollimine

Seaduses sätestatud tähtaegade puhul kontrollitakse, kas nende lõpu tähtpäev ei ole möödunud.

Kui tähtpäev on möödunud, siis kontrollitakse, kas tähtpäev ei langenud puhkepäevale või riigipühale või muule päevale, mil Patendiamet oli

suletud. Kui see oli nii, siis nihkub tegelik tähtpäev esimesele tööpäevale (PK art 4(3)).

Kui seaduses sätestatud tähtajast ei ole kinni peetud, loetakse taotlus tagasivõetuks, kui seaduses ei ole sätestatud, et näiteks taotlus loetakse mitteesitatuks (PatS § 21 lg 11) või taotlus lükatakse tagasi (PatS § 22 lg 6) või on ette nähtud täiendava riigilõivu eest tähtaja automaatne pikendamine (PatS § 42 lg 3).

Taotluse tagasivõetuks lugemise ja tagasilükkamise korral tähtajast mittekinnipidamise tõttu taotluse menetlus lõpetatakse.

Head menetlustava järgides võib taotlejat teavitada, kui tema enne tähtpäeva esitatud vastus sisaldab puudusi, mida on võimalik tähtpäevaks veel kõrvaldada või vähem tasutud riigilõivu korral seda juurde tasuda. Taotleja toimingute jälgimine ja tema teavitamine ei ole kohustuslik, kui see on ülemäära töömahukas või puudusi ei ole tõenäoliselt võimalik kõrvaldada. Taotleja võib puudused kõrvaldada või riigilõivu puudu jäänud osa tasuda tähtaja lõppemiseni ka omal algatusel.

PLT kohaselt (PLT eeskiri 12) on taotlejal alati õigus taotleda menetluse taastamist, kui ta ei ole järginud menetlustoimingu tähtaega ja selle tagajärjel kaotab õiguskaitse taotlemise võimaluse. Sellest tulenevalt on seaduses (PatS § 29; KasMS § 26) sätestatud menetluse taastamise kord.

Taotluse menetluse taastamist ei saa nõuda enne, kui taotluse menetlus on lõpetatud.

A.3.8.3.5. Patendiameti poolt tähtaegade määramine

Patendiamet võib määrata taotlejale nende menetlustoimingute tähtaegu, mis ei ole üheselt sätestatud seaduses ja teistes Patendiameti menetlust puudutavates õigusaktides ning rahvusvahelistes kokkulepetes. Sellele vaatamata on Patendiameti määratavatele tähtaegadele kehtestatud ülem- ja alampiirid.

Patendiameti määratud lühima tähtaja pikkus võib olla kaks kuud ja pikima tähtaja pikkus kuus kuud. Pikimat tähtaega kasutatakse erandjuhul (PatS § 25¹ lg 1; KasMS § 21 lg 2). Tähtaegu nimetatud tähtaegade piires võib kehtestada nii täiskuudes kui ka päevades.

Juhul, kui tähtpäev langeb puhkepäevale või riigipühale või muule päevale, mil Patendiamet on suletud, siis nihkub tegelik tähtpäev esimesele

tööpäevale (PK art 4(3)). Seetõttu on otstarbekas määrata sellise pikkusega tähtaeg, mille lõpu kuupäeval Patendiamet on avatud.

Taotlejaga eelneval kokkuleppel (näiteks kiirendatud ekspertiisi või suulise menetluse korral) võib määrata lühema tähtaja kui kaks kuud. Pikemat tähtaega kui kuus kuud ei saa seaduses sätestatud pikimat tähtaega arvestades määrata.

Tähtaja määramisel ettenähtud vahemikus on eelmenetluse spetsialist ja ekspert sõltumatu. Siiski tuleks arvestada järgmiste asjaoludega:

- 1) vastuse koostamise keerukus ja töömaht;
- 2) kas taotleja on Eesti või välisriigi taotleja;
- 3) kas taotlejat esindab patendivolinik;
- 4) puhkuse- ja pühadeperioodide langemine vastuse koostamise tähtaega;
- 5) kui kiiresti on tegelikult vastust tarvis.

Vähese keerukuse ja töömahu korral määratakse reeglina kahekuuline tähtaeg.

Välisriigi taotleja korral arvestatakse ajaga, mis kulub patendivolinikul tõlgete tegemiseks ja kirjavahetuseks taotlejaga.

Kui taotleja suhtleb Patendiametiga ilma patendivolinikuta, tuleb arvestada, kas ta on patendinduse valdkonnas kogenud või väheste kogemustega.

Ülikoolide ja muude õppeasutuste ning välisriigi taotlejate korral on otstarbekas arvestada enim levinud puhkuseperioodidega ja pühadega maailma eri piirkondades.

Mõnel juhul on vastuse saamise tähtaeg seotud mõne teise menetlustähtajaga.

A.3.8.3.6. Patendiameti määratud tähtaegade kontrollimine

Patendiameti määratud tähtaegade puhul kontrollitakse, kas ettenähtud toimingud on tähtpäevaks tehtud. Õigeaegselt esitatud, kuid puudustega toimingute korral on eelmenetluse spetsialistil või eksperdil õigus otsustada, kas määrata uus tähtaeg puuduste täielikuks kõrvaldamiseks või koostada taotluse tagasilükkamise eelotsus. Kui tähtpäevani on aega, võib head menetlustava järgides taotlejat teavitada puudustest, et need oleks võimalik veel enne tähtpäeva kõrvaldada (A.3.8.3.4).

Kui Patendiameti määratud tähtpäevaks ei ole taotleja ettenähtud toimingut teinud, peatatakse taotluse menetlus ja teatatakse sellest taotlejale kirjalikult (PatS § 27 lg 1; KasMS § 22 lg 1). Peatamise teade saadetakse alati, kui taotlejale määratud tähtaeg oli lühem kui kuus kuud. Erandjuhul, kui oli määratud kuuekuuline tähtaeg või tähtaega oli pikendatud kuue kuuni ning selle tähtaja täitumisel taotleja ettenähtud toimingut ei teinud, siis menetlust ei peatata, vaid taotlus loetakse tagasivõetuks. Põhjus on see, et vastamise tähtaega ei ole võimalik üle kuue kuu pikendada.

Peatatud patenditaotluse korral jätkatakse menetlust, kui patenditaotleja esitab patenditaotluse menetluse jätkamise nõude, tõendab tähtaja eiramise tahtmatust, teeb ettenähtud toimingut ja tasub riigilõivu kahe kuu jooksul patenditaotluse menetluse peatamisest teatamise päevast arvates või peatamise teate mittesaamisel enne kuue kuu möödumist tegemata jäänud toimingut tähtpäevast (PatS § 27 lg 3).

Juhul, kui peatamise teadet ei ole kuuekuulise tähtaja korral või muul põhjusel saadatud, siis teeb eelmenetluse spetsialist või ekspert kindlaks, kas kuuekuulise tähtaja jooksul on taotleja teinud ettenähtud toimingud ja puudused kõrvaldanud ning tasunud ettenähtud riigilõivu. Kui ettenähtud toimingud on tehtud ja riigilõiv tasutud, jätkatakse menetlust. Puuduste korral on eelmenetluse spetsialistil või eksperdil õigus otsustada, kas määrata uus tähtaeg puuduste täielikuks kõrvaldamiseks või koostada taotluse tagasilükkamise eelotsus. Riigilõivu õiges määras tasumata jätmise korral koostatakse taotluse tagasilükkamise eelotsus.

A.3.9. Kasuliku mudeli taotluse menetluse lõpetamine

Kasuliku mudeli taotluse menetlus lõpeb kasuliku mudeli registreeringu jõustumisega või taotluse tagasilükkamisega (KasMS § 28). Kasuliku mudeli taotluse menetlus lõpetatakse ka siis, kui taotleja võtab taotluse tagasi või taotlus loetakse tagasivõetuks (KasMS § 25 lg 1).

A.3.9.1. Kasuliku mudeli registreerimise otsus

Kasuliku mudeli kohta tehakse registreerimise otsus, kui taotlus vastab KasMS § 21 lg-s 4 loetletud sätetele. Vormikohasel otsuse plangil näidatakse ära, milliste nõudluse, leiutiskirjelduse ja jooniste redaktsiooni alusel on otsus tehtud. **Registreerimise otsust ei põhjendata.**

Erinevalt patenditaotlusest ei ole kasuliku mudeli puhul ette nähtud ooteaega, mille jooksul võib taotleja teha taotluses sisulisi muudatusi ja nõuda uue otsuse tegemist.

Pärast otsuse tegemist valmistab eelmenetluse ja dokumentatsiooni spetsialist või ekspert ette taotluse dokumendid nende üleandmiseks koos otsuse ja tehnika taseme otsingu aruandega registriosakonda registreeringu tegemiseks ning kasuliku mudeli kirjelduse ja tunnistuse valmistamiseks.

A.3.9.2. Kasuliku mudeli taotluse tagasilükkamise otsus

Kasuliku mudeli taotluse kohta tehakse tagasilükkamise otsus, kui taotluse või selle menetlemise kohta on jäänud kehtima KasMS § 21 lg-s 5 loetletud puudused või rikkumised. Taotlejale saadetakse vormikohane kirjalik otsus.

Taotluse menetlus lõpetatakse, kui taotleja ei ole esitanud kahe kuu jooksul Patendiameti otsuse kuupäevast arvates kaebust apellatsioonikomisjonile (KasMS § 27).

B-osa. TEHNIKA TASEME OTSING

B.1. Tehnika taseme otsingu olemus ja eesmärk

B.1.1. Tehnika taseme otsingu olemus

Tehnika taseme all mõistetakse arengutaset, milleni on jõutud tehnika arengus mingis tehnikavaldkonnas kas üldisemalt või siis täpsemalt mingi seadme või meetodi väljatöötamisel või aine saamisel. Tehnika taset arvestatakse kindla ajahetkega seotult.

Tehnika tase Eestis kehtiva patendiõiguse mõistes moodustub kõigist ükskõik millises maailma osas avalikkusele kättesaadavast või kättesaadaval olnud tehnikateabest sõltumata sellest, mil viisil see on avalikustatud (PatS § 8 lg 2). Mõnel juhul võidakse tehnika taseme hulka arvata ka teave, mis ei olnud teatud ajahetkel avalikkusele veel kättesaadav (PatS § 8 lg 2 ja § 24 lg 2¹) või arvatakse erandlikult tehnika tasemest välja (PatS § 8 lg 3).

Sõltuvalt leiutisest võib sellele eelnev tehnika tase sisaldada vähem või rohkem teavet. Enamasti on teabe maht määratult suur arvestades seda, et sinna kuulub kogu maailmas kättesaadav teave. On ilmselge, et kogu olemasolevat teavet pole keegi suuteline läbi analüüsima, rääkimata sellest, et kogu teavet oleks võimalik praktikas mõistliku jõupingutusega kätte saada. Seetõttu püütakse tehnika taseme otsingu tegemisel leida suurest teabe hulgast nii hästi kui võimalik kõige lähemad leiutise patentsust mõjutavad lahendused.

B.1.2. Tehnika taseme otsingu eesmärk

Tehnika taseme otsingu eesmärk on välja selgitada leiutisele eelnev tehnika tase selleks, et selle alusel ekspertiisi käigus teha otsus leiutise patentsuse (uudsus ja leiutustase) kohta (PatS § 8 lg 1). Ekspert peab otsingu tegemisel teabeallikate kogumisel alati silmas nende relevanttsust eelkõige patendinõudlusega määratletud tehniliste lahenduste suhtes.

Tehnika taseme otsingu eesmärk patenditaotluse korral ei ole patenditaotleja tutvustamine leiutise valdkonna tehnika tasemega. Patenditaotluse esitamisele eelneva tehnika taseme otsingu teeb patenditaotleja ise või muu isik, sealhulgas patendivolinik. Patendiamet võib patenditaotluse esitamisele eelneva tehnilise taseme otsingu teha tasulise teenusena (TÕAS § 35¹).

Patenditaotleja võib üldjuhul arvestada sellega, et kui ta ei tee patenditaotluses muudatusi, siis tehakse otsus leiutise patentsuse kohta tehnika taseme otsingu aruandes kajastatud teabeallikate põhjal. Seetõttu on patenditaotlejatel ja patendivolinikel kasulik teada tehnika taseme otsingu koostamise ja interpreteerimise põhimõtteid.

B.1.3. Tehnika taseme otsingu tegemise üldpõhimõtted

Vastavalt PatS § 10 lg-le 1 määratakse patendikaitse sisu ja ulatus kindlaks patendinõudluse sõnastusega. Patendinõudluse sõnastuse tõlgendamisel kasutatakse leiutiskirjeldust, jooniseid ja muud illustreerivat materjali.

Tehnika taseme otsing tehakse üldjuhul kõiki patendinõudluse punkte arvestades. Kui patendinõudluse osa punktide eest on riigilõiv tasumata, võib ekspert piirduda ainult nende punktide arvesse võtmisega, mille eest on riigilõiv tasutud, või nõuda täiendava riigilõivu tasumist. Täiendavat riigilõivu nõutakse üldjuhul, kui tasumata punktide alla jääb mõni patendinõudluse sõltumatu punkt. Patenditaotleja võib loobuda patendinõudluse punktidest, mille eest on riigilõiv tasumata, ja teatada, milliste punktide eest ta loeb riigilõivu tasutuks.

Kasuliku mudeli korral ei ole punktilõivu ette nähtud.

Tehnikataseme otsing vormistatakse otsinguaruandena. Patenditaotluse korral on otsinguaruanne Patendiametisene dokument, mille sisu ja vormi kohta kehtivad Patendiameti kehtestatud nõuded (B.4). Patenditaotluse korral ei ole otsinguaruande avaldamine kohustuslik. Ekspert edastab tehnika taseme otsingu aruande patenditaotlejale. Seda on kolmandatel isikutel võimalik näha taotlusedokumentidega (toimikuga) tutvumisel pärast patenditaotluse avaldamist.

Ekspert ei analüüsi patenditaotleja jaoks otsinguaruandes viidatud tehnilisi lahendusi soovitude andmiseks leiutise sisu puudutavate muudatuste tegemiseks. Aruanne sisaldab viiteid tehnilistele lahendustele, mis eksperdi arvates võivad mõjutada ekspertiisi tegemisel leiutise patentsuse kohta tehtavat otsust. Viidatud tehniliste lahenduste asjakohasust ja mõju patentsusele tähistatakse kokkuleppeliste tähistega (X; Y; A jne), mida kasutatakse nii PCT kui ka EPC kohaselt tehtavates tehnika taseme otsingu aruannetes.

Vajadusel võib ekspert anda selgitusi viidatud tehniliste lahenduste ja patendinõudluse punktide seoste kohta. Patenditaotleja võib selgituste

saamiseks avaldada soovi eksperdiga kohtuda. Patenditaotleja otsustab ise viidete asjakohasuse ja patenditaotluses muudatuste tegemise vajaduse üle.

Patenditaotleja võib tehnika taseme otsingu aruannet arvestades teha patendinõudluses ja leiutiskirjelduses parandusi ja täiendusi, mis ei muuda leiutise olemust (PatS § 25 lg 1). Enne patenditaotluse avaldamist tehtud muudatused võivad laiendada leiutise õiguskaitsse ulatust, kui need on leiutiskirjelduse või joonistega toetatud. Pärast patenditaotluse avaldamist ei tohi teha patendikaitse ulatust laiendavaid parandusi ja täiendusi (PatS § 25 lg 4).

Ekspert võib ekspertiisi käigus teha täiendavaid tehnika taseme otsinguid. Täiendavaid otsinguid tehakse üldjuhul siis, kui patenditaotleja on muutnud patendinõudlust. Täiendavate tehnika taseme otsingute korral üldjuhul uut otsinguaruannet ei koostata ega varasemat ei täiendata.

Riigisisesse menetlusse esitatud PCT patenditaotluste korral tehnika taseme otsingut täies mahus ei tehta, välja arvatud juhul, kui ekspert peab seda vajalikuks. Ekspert võib teha ekspertiisi käigus täiendavat tehnika taseme otsingut eelkõige siis, kui patendinõudlust on muudetud. Täiendavat otsingut tehakse reeglina Eesti riigisiseste patenditaotluste ja patentide andmebaasis ning kasulike mudelite andmebaasis.

B.1.4. Tehnika taseme otsing kasuliku mudeli korral

Tehnika taseme otsing tehakse kasuliku mudeli korral sama moodi nagu patenditaotluse korral. Teabeallikate valikul tehnika taseme otsingu aruande koostamisel arvestab ekspert sama moodi, nagu patenditaotluse korral nende relevantisust kasuliku mudeli kaitsevõimelisuse seisukohalt, kuigi ekspert kasuliku mudeli kaitstavuse kohta formaalset otsust ei tee. Viimati nimetatut arvestades võib, erinevalt patenditaotlusest, kasuliku mudeli tehnika taseme otsingu eesmärgiks lugeda taotlejale teabe edastamise leiutisele eelnenud tehnika taseme kohta. Sellega aidatakse tal otsustada kasuliku mudeli kaitsevõimelisuse ja registreerimise otstarbekuse üle.

Tehnika taseme otsing kasuliku mudeli korral on informatiivse tähendusega (KasMS § 21¹ lg 6). Taotleja võib teha kahe kuu jooksul talle otsinguaruande Patendiametist väljastamise kuupäevast arvates selle alusel registreerimistaotluses parandusi ja täiendusi (KasMS § 21¹ lg 5), kuid see ei ole kohustuslik.

Parandused ja täiendused ei tohi muuta registreerimistaotluse esitamise kuupäeval registreerimistaotluses avatud leiutise olemust (KasMS § 23 lg 1). Patendiamet teeb leiutise olemust muutvate paranduste ja täienduste korral taotlejale ettepaneku need tagasi võtta, määrates selleks kahe- kuni neljakuulise tähtaja (KasMS § 23 lg 2¹). Kui taotleja keeldub leiutise olemust muutvaid parandusi või täiendusi tagasi võtmast, tehakse registreerimistaotluse tagasilükkamise otsus (KasMS § 21 lg 5 p 5).

Tehnika taseme otsingu aruanne kuulub kasuliku mudeli korral erinevalt patenditaotlusest registreeringu andmete ja avaldatavate dokumentide hulka (KasMS § 32 lg 8).

Riigisisesse menetlusse esitatud PCT kasulike mudelite korral tehakse reeglina tehnika taseme otsing täies mahus juhul, kui leiutist on muudetud ja kohandatud vastavaks kasuliku mudeli seadusele. Täiendavat otsingut tehakse reeglina ka Eesti riigisiseste patenditaotluste ja patentide andmebaasis ning kasulike mudelite andmebaasis.

B.2. Tehnika taseme otsinguks valmistumine

B.2.1. Leiutisega tutvumine

Tehnika taseme otsinguks valmistumine algab leiutisega tutvumisest. Ekspert peab esmalt leiutiskirjelduse, patendinõudluse ja jooniste alusel püüdma aru saada leiutise olemusest, see tähendab püüdma aru saada, mida taotleja tegelikult soovib kaitsta.

Juhul, kui patenditaotlus on esmapilgul vormistatud nõuetele vastavalt ja leiutise objekt tundub olevat kaitstav PatS §-de 6 ja 7 tähenduses, veendutakse, kas leiutiskirjelduse ja patendinõudluse struktuuriosad suhestuvad omavahel nii, nagu see on ette nähtud (A.3.4.2).

Kui leiutiskirjelduse ja patendinõudluse struktuur ja sisu vastab nõuetele, jätkatakse leiutisega tutvumist.

Tehnika taseme otsingut ei ole võimalik eesmärgipäraselt läbi viia, kui leiutiskirjelduse ja patendinõudluse struktuur ja sisu ei vasta nõuetele. Seetõttu tuleb otsustada, kas nimetatud dokumente on võimalik viia nõuetele vastavaks. Kui see on võimalik, saadetakse patenditaotlejale järelepärimine, milles näidatakse ära, mida on tarvis parandada. Ekspertil on leiutiskirjelduse ja patendinõudluse parandamist soovitatav nõuda üheaegselt eelmenetluses esitatava puuduste kõrvaldamise nõudega, kui

seda eelmenetluses kavatsetakse teha. Sõltuvalt sellest, millist liiki puudusi on rohkem ja milliseid tuleb rohkem selgitada, võib kirja koostada nii eelmenetluse spetsialist kui ka ekspert. Kirja koostajal ja saatjal ei ole taotlejale erinevat tähendust.

Üldjuhul peavad puudused, mida ei ole võimalik kõrvaldada, selguma juba eelmenetluses ja patenditaotlus lükatakse tagasi eelmenetluses.

Leiutise olemusest, mida soovitakse kaitsta, peab ettekujutuse andma patendinõudluse esimene sõltumatu punkt koos vastavate osadega patendikirjeldusest.

Patendinõudluse esimene punkt koosneb leiutise olulistest tunnustest. See tähendab, et sõltumata sellest, kas tegemist on kaheosalise või üheosalisega nõudlusega (A.3.4.4.3), määrab esimese punkti tunnuste kogum leiutise olemuse.

Teinekord aitab leiutise olemust paremini mõista ka lahendamist vajava probleemi lahendamise kirjeldus kuni selleni välja, et patenditaotleja on avanud leiutise loomise aluseks olnud idee.

B.2.1.1. Leiutise objekti kaitstavuse kontrollimine

Pärast seda, kui leiutiskirjelduse, patendinõudluse ja jooniste põhjal on selgeks saanud objekt, mida soovitakse kaitsta, otsustatakse esmalt, kas tegemist on leiutise objektiga, ja seejärel, kas leiutis on kaitstav (st ei kuulu mittekaitstavate leiutiste hulka).

B.2.1.1.1. Leiutise objekt

Patendiga võib kaitsta mistahes tehnikavaldkonna leiutisi (PatS § 5 lg 1; TRIPS art 27(1)). Sellest sättest tuleb aru saada selliselt, et ühegi tehnikavaldkonna leiutiste patentimine ei ole välistatud. Ajaloost on teada, et näiteks ravimite ja tuumaenergeetika valdkonna leiutiste patentimine oli mõnes riigis välistatud.

Leiutise objekti liigid vastavalt PatS § 6 lg-s 1 ja PSV §-s 3 sätestatule on seade, meetod ja aine. TRIPS art 27(1) kohaselt on seadmeid ja aineid kokkuvõtvalt nimetatud toodeteks.

Leiutise objekti liik kajastub patendinõudluse sõltumatus punktis. Patendinõudluse sõltumatu punkti piirav osa algab leiutise nimetusega, milles sisaldub leiutise objekti liik. See tähendab, et patendinõudluse sõltumatu punkti alusel peab olema üheselt selge, kas leiutise objektiks on

seade, meetod või aine. Sellest tulenevalt ei saa leiutise objektiks olla näiteks arvutiprogramm, mõttetgevuse reegel, majandustegevuse meetod, tingmärk või mistahes muu PatS § 6 lg-s 2 nimetatud objekt.

Leiutise objekt määratletakse tehniliste tunnustega (PSV §-d 39–43).

Kui objekt, mida soovitakse kaitsta, on ilmselgelt leiutisena mittekaitstav ja nõudluse ning leiutiskirjelduse korrigeerimisega ei ole võimalik formuleerida kaitstavat tehnilist lahendust, koostatakse patenditaotluse tagasilükkamise eelotsus.

Kui leiutiskirjeldust ja patendinõudlust on võimalik mittelubatavaid täiendusi vältides parandada, koostatakse ja saadetakse patenditaotlejale järelepärimine ettepanekuga korrigeerida patenditaotlust.

B.2.1.1.2. Mittepatenditav leiutis

Leiutised, mida ei saa kaitsta, on nimetatud PatS §-s 7 ja KasMS §-s 6.

Kaitsta ei saa leiutisi, mis on vastuolus avaliku korra ja moraaliga (PatS § 7 lg 1 p1). Eelnimetatud seadustes on kirjutatud „avaliku korra ja moraaliga“. Praktikas on tekkinud küsimus, kas mittekaitstav leiutis peab üheaegselt olema vastuolus nii avaliku korra kui ka moraaliga. Seadust tuleb tõlgendada nii, et kaitstav leiutis ei tohi olla vastuolus vähemalt ühega neist, see tähendab, kas avaliku korra või moraaliga. Tõlgendamisel võib tugineda TRIPS artiklile 27(2).

Raviviiside ja diagnoosimeetodite puhul, mida kasutatakse inimeste või loomade haiguste raviks või diagnoosimiseks (PatS § 7 lg 1 p 2), tuleb arvestada, et mittepatenditavad on need meetodid, milles meetodi mõnes etapis osaleb inimene, kelle otsusest või tegevusest sõltub meetodi edasine käik või lõpptulemus. Sellised meetodid ei vasta tööstusliku kasutatavuse kriteeriumile. Raviviisid ja diagnoosimeetodid, mis on täies ulatuses tehnilised, on patentitavad.

Samas teiste riikide patendiametite ja kohtute praktikat arvestades, kui on selge, et tegemist on raviviisi või diagnoosimeetodiga, lükatakse patenditaotlus ilma pikemalt kaalutlemata tagasi viidates seaduse sellekohasele sättele.

Raviviiside ja diagnoosimeetodite patentimisest välistamine ei laiene üldjuhul kosmeetika ja aeroobikaga seotud meetoditele.

PatS § 7 lg 2 p-de 1–4 kohaselt ei kaitsta patendiga järgmisi biotehnoloogilisi leiutisi:

- 1) inimese kloonimise meetodeid;
- 2) inimalge geneetilise identiteedi muutmise meetodeid;
- 3) inimembrüo ärieesmärgil kasutamise meetodeid, sealhulgas meetodeid, mis on keelustatud kunstliku viljastamise ja embrüokaitse seadusega;
- 4) looma geneetilise identiteedi muutmise meetodeid, mis tekitavad loomale kannatusi ega anna olulist kasu inimese või looma tervisekaitse seisukohalt, ning nende meetodite kasutamise tulemusena saadud loomi.

Nimetatud leiutiste kaubanduslik kasutamine on moraalivastane. Kõikidele biotehnoloogia eetikaaspektidele Euroopa Liidus annab hinnangu teaduse ja uute tehnoloogiate eetika Euroopa töörihm (98/44/EÜ kokkuvõte).

Olemuselt bioloogilised meetodid bioloogilise aine, taime või looma saamiseks, välja arvatud mikrobioloogilised meetodid mikroorganismide saamiseks (PatS § 7 lg 2 p 5), ei ole tehnilise iseloomuga meetodid.

Leiutised, mida saab kasutada ainult ühe kindla taimesordi või loomatõu puhul (PatS § 7 lg 2 p 6), ei vasta üldjuhul tööstusliku kasutatavuse kriteeriumile. Siiski võib esineda erandeid. Näiteks kui leiutis on mõeldud ühe kindla taimesordi või loomatõu jaoks, kuid see on kasutatav laiemalt.

Kui leiutis, mida soovitakse kaitsta, on ilmselgelt mittepatenditav, koostatakse patenditaotluse tagasilükkamise eelotsus. Samuti toimitakse kasulike mudelite puhul.

B.2.1.1.3. Leiutise ühtsus

Leiutise ühtsuse mõistmisel kohaldatakse patendikoostöölepingu määruse reeglis 13 toodud põhimõtteid (PCT-R reegel 13).

Kui patendinõudlus sisaldab rohkem kui ühe sõltumatu punkti, tuleb eksperdil kontrollida leiutise ühtsust (PatS § 9).

Patenditaotluse korral võib patendinõudlus sisaldada mitut sõltumatut punkti ühtse leiundusliku mõttega seotud leiutiste kombinatsiooni korral.

Patendinõudlus ei tohi sisaldada ühe leiutise kohta rohkem kui ühte sõltumatut punkti. Erandiks on PatS § 10 lg 3.

Kasuliku mudeli taotluse korral võib kasuliku mudeli nõudlus sisaldada ainult üht leiutist ja seega ka ainult üht sõltumatut punkti (KasMS § 8).

Ühe sõltumatu nõudluspunkti korral tuleb kontrollida punktisisesest ühtsust. Selleks et ühtsuse nõue oleks täidetud, tohib patendinõudluse sõltumatu punkt koosneda ainult leiutise oluliste tehniliste tunnuste kogumist. See tähendab, et kõik tunnused peavad olema vajalikud ja küllaldased leiutise eesmärgiks oleva ühe kindla tehnilise tulemuse saavutamiseks kõigil juhtudel, mille puhul taotletakse patendikaitset (PSV § 37 lg 1). Kui patendinõudlus sisaldab muid tunnuseid, mis on vajalikud lisaks mõne muu eesmärgi saavutamiseks, siis puudub leiutisel ühtsus.

Ühtsuse hindamist enne tehnika taseme otsingu tegemist nimetatakse ühtsuse hindamiseks *a priori*.

Hinnang ühtsusele *a posteriori* antakse siiski pärast otsingu tegemist, kui on selgunud, milline on tehnika taset arvestades leiutise poolt lahendatav tegelik tehniline probleem. Selle järgi selguvad ka leiutise tegelikud olulised tunnused.

Kui esimeses nõudluspunktis on rikutud leiutise ühtsust selliselt, et leiutiskirjelduses on otsesõnu mainitud ühe osa tunnuste kuulumist ühe tehnilise probleemi lahendamiseks ja teise osa tunnuste kuulumist teise tehnilise probleemi lahendamiseks, siis võib ekspert enne otsingu tegemist nõuda patendinõudluse muutmist. Patenditaotleja peab parandama patendinõudluse selliselt, et vähemalt esimene nõudluspunkt sisaldab ühe tehnilise probleemi lahendamiseks vajalikke olulisi tunnuseid.

Leiutiste kombinatsiooni korral on esimene nõudluspunkt patendinõudluse peapunkt, milles sisalduv leiutis on suunatud tehnika taset arvestades ühe soovitud kindla tehnilise probleemi lahendamisele. Patendinõudluse peapunkt on aluseks ühtse leiundusliku mõtte määratlemisele. Leiutise ühtsuse nõude täitmiseks peab kombinatsiooni kuuluvatel teistel leiutistel olema tehniline seos peapunktis sisalduva leiutisega ja need peavad olema allutatud ühtsele leiunduslikule mõttele nii, et kõik patendinõudluse sõltumatutes punktides sisalduvad leiutised toetavad peapunkti eesmärki ja moodustavad koos tervikliku panuse tehnika tasemesse (PSV § 36 lg 13).

Kui leiutise ühtsus on rikutud, peab patenditaotleja ühtsust rikkuvad leiutised patenditaotlusest eraldama. Ekspert saadab patenditaotlejale järelepärimise otsustamiseks, millise leiutise suhtes soovib patenditaotleja menetlust jätkata ja nõuab määratud tähtaja jooksul korrigeeritud

patendinõudluse ning leiutiskirjelduse esitamist, mis vastab alles jäävale leiutisele (PatS § 9 lg 3).

B.2.1.1.4. Selgus

Patenditaotluses esitatud leiutise olemuse ja selle avamise selguse all mõistame patendinõudluse selgust, mitte aga seda, et leiutis saab selgeks alles siis, kui tutvutud on taotluse kõikide materjalidega.

Leiutise olemus esitatakse patendinõudluses leiutise oluliste tehniliste tunnuste kogumina (PatS § 10 lg 2). Patendikaitse sisu ja ulatus määratakse kindlaks patendinõudluse sõnastusega (PatS § 10 lg 1). Seetõttu peab patendinõudluse sõnastus olema nii selge ja täpne, et vastava ala asjatundja saab patendinõudlust lugedes aru, millise tehnilise lahendusega on tegemist.

Tehniline lahendus peab olema põhimõtteliselt arusaadav patendinõudlust lugedes ilma leiutiskirjeldust ja jooniseid kasutamata. Praktikas on seda enamikul juhtudel patendinõudluse esmakordsel lugemisel siiski raske saavutada. Kuna patendinõudluse sõnastuse tõlgendamisel kasutatakse leiutiskirjeldust ja jooniseid ning muud illustreerivat materjali, siis on loomulik, et ekspert hindab patendinõudlust ja selles leiutise olemuse selgust ja täpsust pärast leiutiskirjeldusega tutvumist. Kui leiutise olemus on arusaadav, siis antakse hinnang, kas patendinõudlus avab selle selgelt ja täpselt. Samaaegselt selgub, kas patendinõudlus sisaldab leiutise olemuse avamiseks kõiki vajalikke tunnuseid või on mõni neist jäänud puudu ja sisaldub ainult leiutiskirjelduses. Sel juhul peab patenditaotleja patendinõudlust täiendama.

Patendinõudluse hindamisel pööratakse esimesena tähelepanu patendinõudluse sisu- ja vorminõuete täitmisele.

Kõigepealt tehakse kindlaks, kas patendinõudluse esimeses punktis on selgelt ja õigesti määratletud leiutise objekti liik: seade, meetod või aine (PatS § 6 lg 1).

Kontrollitakse, kas patendinõudluse ühes punktis sisalduvad leiutise tunnused kõik on vastavat liiki objekti tunnused ja kas need on grammatiliselt õigesti esitatud (PSV §-d 39–43). Puuduste korral saadetakse taotlejale järelepärimine, määrates patendinõudluse paranduste esitamise tähtpäeva. Vähem oluliste, peamiselt grammatiliste puuduste korral, mis ei takista leiutise olemusest arusaamist, võib paranduste

esitamise nõuet edasi lükata ja ühitada see muu võimaliku nõudega, kui selle tekkimise vajadus on tõenäoline.

Selguse nõude täitmise kontrollimisel pööratakse tähelepanu kasutatud terminoloogiale ja terminoloogia ühtsusele (PSV § 53). Kasutatavad terminid peavad olema tuntud vastava ala asjatundjale. Kasutatav keel peab olema vastava ala asjatundja tegevusvaldkonna erialakeel. Slängi kasutamise korral võib ekspert esitada väite ebaselguse kohta, eriti kui tegemist ei ole rahvusvaheliselt tuntud slängiga.

Selguse nõuet rikub üldjuhul leiutise oluliste tunnuste korral määramatute või ebamääraste terminite (jubin) ja väljendite (umbes, enam-vähem, sisuliselt jms) või suhteliste suuruste (paks, kitsas, tugev jms) kasutamine, samuti selliste väljendite nagu „üldjuhul“, „mõnikord“, „tüüpiliselt“, „sarnaselt“, „vajaduse korral“ jne kasutamine.

Selguse nõue on rikutud ka juhul, kui patendinõudluse sõltuv punkt või selle sisu ei ole kooskõlas patendinõudluse sõltumatu punkti või teise sõltuva punktiga. See võib juhtuda enamasti siis, kui algselt korrektselt koostatud patendinõudlust on muudetud.

Patendinõudlus loetakse ebaselgeks, kui patendinõudluse sõltumatu punkt on esitatud nii laias sõnastuses, et selle alusel ei ole otsingut võimalik teha. Sel juhul esitatakse taotlejale järelepärimises nõue patendinõudluse sõltumatu punkti täiendamiseks sõltuvates punktides või leiutiskirjelduses ja joonistel olevate tunnuste sissetoomisega. Kui patendinõudluses sõltuvad punktid puuduvad ja leiutiskirjelduses või joonistel ei ole leiutis täpsemalt avatud, teeb ekspert patenditaotluse tagasilükkamise eelotsuse.

Viimati öeldu kohaldub ka juhule, kui patendinõudluse sõnastuses puudub tehniline lahendus või kirjeldatud objektil puudub tehniline iseloom.

Patendinõudluses ei ole lubatud kirjeldada leiutise kasutamise tehnilist, ärilist ega muud eesmärki.

B.2.1.1.5. Avatus

Kui leiutise olemus patendinõudluses on avatud selgelt ja täpselt, siis järgmisena peab ekspert hindama, kas leiutise olemus leiutiskirjelduses on avatud täpsusele ja selgusele lisaks niisugusel määral, et vastava ala asjatundjal oleks võimalik aru saada tehnilise probleemi olemusest ja selle lahendamisest leiutise abil (PatS § 19 lg 1 p 2; PSV § 23 lg 1).

Klassikaliseks leiutise avatuse üldnõudeks on, et patendikirjeldus peab vastava ala asjatundjat õpetama lahendama mingit tehnilist probleemi uutmoodi ja see lahendus ei olnud varem talle silmanähtav.

Leiutiskirjeldus peab sisaldama ühe või mitu leiutise teostamise näidet ja vajadusel muid andmeid, mis tõendavad leiutise teostamise, tööstusliku kasutamise ja püstitatud tehnilise tulemuse saavutamise võimalikkust (PSV § 24 lg 2 p 5).

Näited peavad olema arusaadavad vastava ala keskmise teadmiste tasemega asjatundjale arvestades leiutise loomise ajal tuntud tehnika taset.

Näidetega peavad olema kaetud nii patendinõudluse sõltumatud kui ka sõltuvad punktid, välja arvatud juhud, kui punkti sisu on vastava ala asjatundja teadmisi arvestades iseenesest mõistetav. Viimasel juhul on enamasti tegemist sõltuvate punktidega.

Kui patendinõudluse sõltumatu punkt sisaldab leiutise tunnuseid, mis varieeruvad laias vahemikus, siis üldjuhul ühest leiutise teostamise näitest ei piisa. Näiteid peab olema niipalju, et leiutise teostamise võimalikkuses kõigis variatsioonides, tööstuslikus kasutamises ja püstitatud tehnilise tulemuse saavutamises on nii ekspert kui ka eksperdi arvates vastava ala asjatundja veendunud.

Patenditaotleja võib esitada täiendavaid leiutise teostamise näiteid juhul, kui sellega ei kaasne patenditaotluse esitamise kuupäeval patenditaotluses avatud leiutise olemust muutvaid või kaitseulatust laiendavaid täiendusi (PatS § 25 lg 1). Täiendavate näidete asemel või nendele lisaks võib patenditaotleja anda selgitusi leiutise olemuse piisava avatuse tõendamiseks.

Patendinõudluse punktid, mille usaldatavust taotleja ei suuda tõendada või mille tõendamine nõuab leiutise loomise aega arvestades hilisemaid teadmisi tehnika tasemest, jäetakse tehnika taseme otsingust ja patenditaotlusest välja.

Leiutise avatuse küsimusel on eri tehnikavaldkondades lisaks üldistele põhimõtetele oma spetsiifika. Eriti puudutab see keemia ja biotehnoloogia valdkonda üldiselt ning eraldi ravimitööstusega seotud leiutisi. Ekspertil on vajalik jälgida oma erialal rahvusvahelisi arenguid, sealhulgas eri riikide õiguspraktikat, ning kujundada selle põhjal oma sõltumatu arvamus (TÕAS § 36 lg 1).

B.2.1.1.6. Leiutise esialgne klassifitseerimine

Leiutis klassifitseeritakse tehnika taseme otsingu käigus rahvusvahelise patendiklassifikatsiooni (IPC) järgi (PatS § 7¹). Lisaks sellele määratakse ühise patendiklassifikatsiooni (CPC) indeks. Leiutise klassifitseerimist kontrollitakse enne patenditaotluse avaldamist. Lõplikud klassifikatsiooni indeksid määratakse kindlaks patendi väljaandmise otsuse tegemisel.

Ekspert või eelmenetluse spetsialist võib määrata IPC enne tehnika taseme otsingu tegemist. Vajadus klassifitseerimise järele tekib näiteks statistika tegemisel aruannete jaoks ja muudel sarnastel juhtudel.

B.3. Tehnika taseme otsingu tegemine

B.3.1. Otsingu objektide kindlaksmääramine/täpsustamine

B.3.1.1. Otsingu objekt

Otsingu objektiks on tehniline lahendus, mis on avatud patendinõudluse sõltumatus punktis ja seda täpsustavates sõltuvates punktides nii, nagu patenditaotleja on selle esitanud ning ekspert otsingu ulatuse määramisel täpsustanud.

Otsingut ei alustata enne, kui leiutise objekt, leiutise olemus ja kaitseulatus on eespool öeldud arvestades piisavalt selge ja vajadusel on patenditaotlust vajalikul määral parandatud (B.2).

Otsing peab ideaaljuhul haarama kogu esitatud patendinõudlust või, kui seda on muudetud, siis viimast kehtivat patendinõudluse versiooni.

B.3.1.2. Otsingu ulatus

Otsing peab haarama lisaks peapunktile ühtse leiundusliku mõttega seotud leiutiste kombinatsiooni korral kõiki sõltumatuid nõudluspunkte. Sõltuvate nõudluspunktide korral haaratakse reeglina otsingusse sõltumatule nõudluspunktile otse alluvad sõltuvad nõudluspunktid. Arvestatakse sellega, et muudatuste korral kaitseulatus kitsendamisel tehakse seda esmajoones otse alluvate sõltuvate nõudluspunktide tunnuste viimisega sõltumatusse nõudluspunkti.

Sõltumatule nõudluspunktile otse alluvatele nõudluspunktile alluvad nõudluspunktid haaratakse otsinguga, kui see on eksperdi arvates vajalik. Vajadusel võib ekspert teha mistahes menetluse etapis täiendava otsingu.

Kui nõudluspunktide arv on suur, siis määrab ekspert kindlaks, millises ulatuses tehnika taseme otsing on vajalik ja mõistlik.

Muu hulgas arvestatakse ka nõudluspunktide arvuga, mille eest on riigilõiv tasutud, kui nõudluspunkte on üle lõivuvaba arvu (PatS § 20 lg 3). Kui nõudluspunktide arv on suurenenud muudatuste tulemusena, võib ekspert otsustada, et täiendav riigilõiv tuleb tasuda enne patendi väljaandmise otsuse tegemist. Kui suurenemine on tuntav (10 või rohkem punkti), võib täiendava riigilõivu tasumist nõuda enne otsingu tegemist.

Otsingu tegemisel arvestatakse ka neid leiutiskirjelduses sisalduvaid tehnilise lahenduse elemente, mida kasutati patendinõudluse tõlgendamisel ja mis võivad seetõttu olla abiks tehnika taseme kindlaksmääramisel.

Otsingu ulatuse määramisel võib ekspert tutvuda sama leiutise kohta teiste riikide patendiametite tehtud tehnika taseme otsinguaruannetega, kui need on kättesaadavad ja kui ta peab seda vajalikuks.

Kui otsingu objektide kindlaksmääramisel selgub, et leiutisel puudub ühtsus, mida eelmenetlus ei tuvastanud või mis tekkis taotleja esitatud muudatuste tõttu, otsustab ekspert, kas taotleja peab ühtsust rikkuvad osad enne otsingu tegemist eraldama või tehakse otsing esimese leiutise suhtes ja eraldamine toimub pärast otsingut. Viimasel juhul peab esimene leiutis olema selgelt eristatav.

B.3.2. Otsingu tegemiseks kasutatavad teabeallikad

B.3.2.1. Üldised põhimõtted

Vastavalt patendiseadusele (PatS § 8 lg 2) määratakse tehnika tase kindlaks kogu tehnikateabe põhjal, mis enne patenditaotluse esitamise kuupäeva või prioriteedinõude puhul enne prioriteedikuupäeva on ükskõik millises maailma osas avalikkusele teatavaks saanud kirjaliku või suulise kirjeldamise kaudu, kasutamise läbi või mistahes muul viisil.

Eelöeldu tähendab, et tehnika taseme moodustab ilma geograafilise, keelelise, teabe vanuse ja teabe avalikustamise vahendi piiranguta enne prioriteedikuupäeva avalikuks tulnud ning ka avalik olnud ja hiljem avalikkuse eest kadunud leiutist puudutav teave.

B.3.2.2. Avalikkusele teatavaks saamise mõiste

Teave loetakse avalikkusele teatavaks saanuks, kui asjakohasel kuupäeval oli igaljuhul võimalik juurdepääs teabeallikale omandamiseks sellest kogu

vajalik teabe sisu ilma, et ükski vajalik teabe osa oleks allunud ükskõik millisel konfidentsiaalsuse tasemel piirangule. Vajalik teabe sisu tähendab teavet selles mahus, mis on vajalik leiutist puudutava tehnika taseme kindlaksmääramisel.

Avaliku teabena käsitletakse ka ettevõtete ja asutuste sisedokumente ja teavet, mille avalikustamise suhtes ei ole kehtestatud piirangut.

Avalikkusele teatavaks saamise mõistes ei ole tähtsust, kas teabeallikaga on keegi selle avalikuks saamise kuupäevast alates tegelikult tutvunud. Samuti ei ole tähtsust, kas tutvumine on võimalik tasuta või tasu eest või kas teabe saamiseks on tarvis registreerida kasutajaks ja kasutada salasõnaga juhul, kui registreerimine ei ole piiratud.

Tuleb veel kord toonitada, et teabeallikat ei loeta avalikkusele teatavaks saanuks üksnes juhul, kui selle levitamisele on kehtestatud salastatuse mõttes mistahes liiki **piirang** (konfidentsiaalsus, ärisaladus jms).

Avalikkusele teatavaks saamise kuupäeva määramisel arvestatakse maailma ajavöönditega.

B.3.2.3. Salajane tehnika tase

Salajase tehnika taseme (*secret prior art*) all mõistetakse enne prioriteedikuupäeva Patendiametile esitatud ning hiljem ettenähtud korras avaldatud patenditaotlustes või kasuliku mudeli taotlustes sisalduv teave (PatS § 8 lg 2).

Salajase tehnika taseme hulka kuuluvad samuti avaldatud PCT-taotlused ja EP taotlused, milles Eesti on märgitud riik.

Arvesse võetava erandina kuuluvad tehnika taseme hulka salastatud patenditaotlused pärast 18 kuu möödumist patenditaotluse esitamise kuupäeva või prioriteedinõude korral prioriteedikuupäeva tingimusel, et neid ei ole enne nimetatud tähtpäeva tagasi võetud, loetud tagasivõetuks või tagasi lükatud (PatS § 24 lg 2¹). Juhul, kui salastatud patenditaotlus mõjutab menetluses oleva patenditaotluse patentsust, peab ekspert patenditaotlejat sellest teavitamisel esmalt välja selgitama, kas ja millises ulatuses võib patenditaotlejale salastatud teavet edastada.

Kasulike mudelite korral salastatud patenditaotlusi üldjuhul otsingu tegemisel tehnika taseme hulka ei arvata.

B.3.2.4. Otsinguks kasutatavate teabeallikate standard

Üldtunnustatud kohustuslik kasutatavate teabeallikate rahvusvaheline standard otsingut tegevatele patendiametitele on niinimetatud PCT miinimumdokumentatsioon (PCT-R reegel 34).

Teabe hulga kiire lisandumise ja teabeallikate muutumise tõttu PCT teabeallikate loetelu vananeb. Ekspert peab jälgima ise arenguid oma tehnikavaldkondades ja kasutama uusi teabeallikaid. Silma peab alati peal hoidma Eesti lähimate naabrite, eriti Põhjamaade patendiametitest saada oleval teabel.

B.3.2.5. Teiste isikute viidatud teabeallikad

Kui taotleja või menetluse käigus kolmanda isiku viidatud teabeallikad ei ole Patendiametile kättesaadavad, siis küsitakse nende koopiaid viitajalt. Vajadusel võib taotlejalt nõuda võõrkeelsete dokumentide tõlkeid (PatS § 23 lg 2), seda ka juhul, kui võõrkeelne dokument on kolmanda isiku märkuste ja arvamuste suhtes patenditaotlejale seisukohavõtuks edastatud (PatS § 23 lg 6) dokumentide hulgas.

Ekspert võib küsida taotlejalt teiste riikide patendiametite otsuste koopiaid (PatS § 23 lg 3) koos vastandatud materjalidega ja vajadusel nende tõlkeid.

B.3.2.6. Arvesse mittevõetav teave (*grace period*)

Patendiseaduse (PatS § 8 lg 3) kohaselt ei võeta tehnika taseme kindlaksmääramisel sellekohase nõude esitamisel arvesse leiutise olemust avavat teavet, mille on 12 kuu jooksul enne Eesti Vabariigis või välisriigis esitatud esmase leiutist sisaldava patenditaotluse või kasuliku mudeli registreerimise taotluse esitamise kuupäeva avalikustanud isik, kellel on õigus taotleda patenti, või niinimetatud isiku teadmisel teine isik.

Levinumad juhud, mille puhul nimetatud seadusesätet kohaldatakse, on leiutise olemuse avamine teadusartiklites ja leiutise eksponeerimine vastavalt Pariisi konventsioonile (PK art 11) ametlikel või ametlikuks tunnustatud näitustel.

Nõude, et teavet arvesse ei võetaks, peab esitama patenditaotluses või hiljemalt kaks kuud enne patenditaotluse avaldamist (PatS § 8 lg 3). Nõudele peab olema lisatud teave, millal ja millega seoses leiutise olemus avaldati.

Kui ekspert avastab otsingu käigus leiutise olemust avava teabe, mille arvesse võtmise kohta ei ole nõuet esitatud, teavitab ta sellest patenditaotlejat. Patenditaotleja võib esitada nõude juhul, kui ta jõuab seda teha kaks kuud enne patenditaotluse avaldamist. Nõude arvesse võtmise korral tuleb patenditaotluse avaldamisel avaldada ka nõuet puudutav teave. Nimetatud teave on oluline kolmandate isikute õigusi arvestades, mistõttu selle esitamine enne patenditaotluse avaldamist on kohustuslik.

Kui teine isik omandas teabe leiutise kohta õigusvastaselt või teave avaldati õigusvastaselt või patendi taotlemise õigust omava isiku teadmata, võib nõuet siiski esitada ka patenditaotluse ekspertiisi käigus.

Kasuliku mudeli korral tuleb nõue esitada registreerimistaotluses. Nõuet arvestatakse tehnika taseme otsingu tegemisel. Edasise menetluse käigus saab nõuet esitada ainult juhul, kui teine isik omandas teabe õigusvastaselt või teave avaldati õigusvastaselt või kasuliku mudeli registreerimise õigust omava isiku teadmata (KasMS § 7 lg 2).

Ekspert peab arvestama, et arvesse mittevõetava teabe säte ei ole rahvusvaheliselt ühtlustatud. Seetõttu võib teiste riikide seadustes see säte olla teistsugune või üldse puududa.

B.3.2.7. Avalikkusele teatavaks saamise viisid

B.3.2.7.1. Kirjalik kirjeldus

Tehnika taseme otsingus kasutatakse valdavalt kirjalikke allikaid.

Peamised kirjalikud allikad on:

- 1) avaldatud patenditaotlused ja patendikirjeldused ning kasuliku mudeli kirjeldused;
- 2) teadusartiklid teadusajakirjades, teadustööde aruanded ja dissertatsioonid;
- 3) käsiraamatud, õpikud;
- 4) tehnika- ja muud ajakirjad ning ajalehed;
- 5) kongresside, konverentside, seminaride ja töötubade materjalid;
- 6) näituste kataloogid ja toodete reklaami materjalid.

Enamik eelnimetatud allikaid sisaldab andmeid avalikuks saamise aja kohta.

Tehnika taseme kindlaksmääramisel arvesse võetavate allikate avalikuks saamise aja kindlakstegemisel arvestatakse, kas allikate ja patenditaotluse

esitamise kuupäev või prioriteedikuupäev on ajaliselt lähestikku või on vahe aastates. Viimasel juhul ei ole otstarbekas tegelda allika täpse avalikustamise kuupäeva määramisega. Kui täpset kuupäeva on raske määrata, siis piisab aasta täpsusest.

Vastandatavate allikate puhul, mille avalikustamise kuupäev on oluline, kasutatakse allika avaldamise kuupäeva, mis üldjuhul on kirjalike originaalallikate puhul olemas. Artiklile või publikatsioonile autoriõiguse tekkimise kuupäev ei pruugi olla samane avalikustamise kuupäevaga. Samuti ei ole üldjuhul publitseeritava materjali üleandmine kirjastajale samane avalikustamise kuupäevaga. Vaidluse korral taotleja või kolmanda isikuga arvestatakse nende esitatud tõenditega, kui need on ekssperdi arvates usaldusväärsed.

B.3.2.7.2. Suuline kirjeldus

Suulise kirjelduse alla kuulub tehniliste lahenduste kirjeldamine raadio- ja televisioonisaadetes ning loengutes, koolitustel ja kursustel.

Suulise kirjeldamise korral tuleb arvestada, millal tegelik suuline avalikustamine toimus ja kas esitatud sisu ning kuulajate ringi kohta ei kehtinud konfidentsiaalsuse nõuet sisaldavaid piiranguid.

Suuliselt esitatud loengute korral tuleb põhimõtteliselt arvesse võtta tekst ja näited, mis tegelikult esitati. Kui tekst ei ole kättesaadav helisalvestisena, siis loetakse autentseks loengu hilisem kirjalikult kättesaadav tekst, kuni taotleja või kolmas isik ei esita usaldusväärseid tõendeid suulise teksti erinevuse kohta.

Loengute tekst võib olla avalikkusele kirjalikult kättesaadav mõnikord ka enne suulist ettekandmist. Sel juhul tuleb arvestada varasema kirjaliku avalikustamise kuupäevaga.

Suuliste kirjelduste eel, näiteks eksponaadi näitusel väljapaneku korral, arvestatakse eksponaadi näitusel eksponeerimise algusega, mitte aga suulise ettekandmise ajaga.

B.3.2.8. Internetis avaldamine

Tehnika taseme otsingu tegemisel kasutatakse käesoleval ajal laialdaselt interneti kaudu nii patendi- kui ka muid andmebaase. Muud interneti kaudu kasutatavad peamised teabeallikate liigid on:

- 1) ettevõtete ja asutuste üldised kodulehed;

- 2) ettevõtete toodete kataloogid, reklaamtrükised ja kasutusjuhendid;
- 3) ettevõtete toodete esitlused, seminarid jm tehnilist teavet levitavad üritused;
- 4) sõnaraamatud ja teatmikud;
- 5) blogid;
- 6) foorumid;
- 7) meediaveebid;
- 8) uudisteportaalid jne.

B.3.2.8.1. Teabe internetis avalikustamise aeg

Teabe internetis avalikustamise ajaks loetakse kuupäev, millal teave oli esmakordselt avalikult ja inimestele või otsingumootoritele kättesaadavalt üles laaditud.

B.3.2.8.2. Internetis avaldatud teabe usaldatavus

Internetis avaldatud teabe usaldatavust tuleb alati kaaluda.

Tehnika taseme otsingu seisukohalt jagatakse internetis saada olevad allikad usaldusväärseteks ja teadmata usaldusväärseusega või ebausaldusväärseteks.

Usaldusväärsed on patendiandmebaasid (vt <https://www.epo.org/service-support/useful-links/databases.html>). Patendi- ja muude usaldusväärsete andmebaaside korral peab tähele panema, kas tegemist on ametlike originaalandmebaasidega või nende töötlemisel saadud andmebaasidega. Viimaste puhul võib teabe edastamine olla hilisem sama teabe avaldamisest originaalandmebaasides, näiteks sõltuvalt andmete uuendamise perioodilisusest.

Usaldusväärsed on üldjuhul teadusajakirjade veebilehed, ajalehed ja perioodilised väljaanded, raadio- ja televisioonisaated.

Teadmata usaldusväärseusega on tihti eraisikute, äriühingute ja eraorganisatsioonide ning reklaamiasutuste veebilehed. Probleemiks nende juures on teadmatus, kas tegemist on esmakordse avaldamisega ja kas veebilehte on muudetud ning millal seda on tehtud. Samuti võib selliste veebilehtede kättesaadavus ootamatult olla katkenud või aadress muutunud. Selliste veebilehtede korral on vajalik teha ja säilitada nendelt leitud elektroonilise dokumendi koopia.

B.3.2.8.3. Internetis teabe avaldamise kuupäev

Usaldusväärsete allikate korral on internetis teabe avaldamise kuupäev üldjuhul brauseris nähtav või seda on võimalik leida. Näiteks võib see olla määratav otsingumootori poolt veebilehe indekseerimise kuupäeva arvestades.

Kui teabe internetis avalikustamise kuupäeva ei ole võimalik kindlaks teha, siis üldjuhul seda teavet ekspertiisi tegemisel ei arvestata. Patentsuse seisukohalt oluliseks muutuda võiv allikas tuleb siiski otsinguaruandesse lülitada ning tähistada kategooriaga „L“.

Kui teabe avaldamise ajana on näidatud ainult kuu või aasta, patenditaotluse esitamise või prioriteedinõude korral prioriteedikuupäev langeb aga järgmisesse kuusse või aastasse, siis mõne patendiameti praktika kohaselt loetakse teabe avaldamise kuupäevaks tinglikult vastavalt kuu või aasta viimane kuupäev.

Teabe internetis avaldamise kuupäeva leidmiseks soovitatakse kasutada patendiametite ja WIPO poolt PCT-taotluste rahvusvahelise otsingu tegemiseks käesoleval ajal ühe võimalusena interneti arhiveerimise andmebaasi Internet Archive Wayback Machine (<https://archive.org/web/web.php>). Eesti sisuga veebilehti säilitab Rahvusraamatukogu Eesti veebiarhiivis aadressil <http://veebiarhiiv.digar.ee/>.

B.3.3. Otsing

B.3.3.1. Otsingu alustamise aeg

Tehnika taseme otsingu teeb ekspert patenditaotluse menetlemisel tavaliselt ühe korra enne patenditaotluse avaldamist eelmenetluse etapis. Otsingu algus sõltub eelmenetluse käigust. Otsingu alustamiseks on vajalik, et patenditaotlus vastab sisunõuetele ja olulisematele vorminõuetele.

Puuduste korral peab patenditaotlus otsingu alustamiseks olema parandatud sedavõrd, et eksperdile oleks selge leiutise objekt (B.2.1.1.1) ning leiutis peab olema esitatud piisavalt selgelt (B.2.1.1.4). Lisaks on vajalik, et leiutis oleks ühtne (B.2.1.1.3).

Otsinguaruande põhjal muudatuste tegemise korral patenditaotluses võib ekspert vajadusel teha täiendava otsingu. Täiendav otsing tehakse üldjuhul

ekspertiisi käigus pärast seda, kui on tutvunud kõigi patenditaotleja ja võimalike kolmandatelt isikutelt saabunud kirjadega.

Ekspert võib täiendada otsingu kohta koostada täiendava vormikohase otsinguaruande ja edastada selle patenditaotlejale, kui see on otstarbekas. Mõne üksiku viite korral ei ole täiendava vormikohase otsinguaruande koostamine kohustuslik. Viited võib patenditaotlejale edastada teatena, kui see on vajalik.

B.3.3.2. Otsingu üldine metoodika

Tehnika taseme otsingut alustatakse tavaliselt ülevaate saamiseks selle tehnikavaldkonna, millesse leiutis kuulub, üldisest tehnika tasemest.

Otsingu objektiks on esmalt tehniline lahendus, milles sisalduvad kõik sõltumatu nõudluspunkti tunnused.

Otsingu tulemusena leitud leiutisele lähedasi, sarnaseid või leiutise patentsuse seisukohalt muid huvi pakkuvaid tehnilisi lahendusi nimetakse **analoogideks**.

B.3.3.2.1. Sõltumatul punktil puudub uudsus

Kui otsingu käigus leitakse tehniline lahendus (analoog), mis on identne sõltumatus nõudluspunktis toodud leiutisega, siis tähendab see, et sõltumatu punkti järgi määratletud leiutisel puudub uudsus.

Algse sõltumatu punkti järgi määratletud leiutise uudsuse kriteeriumile mittevastavuse korral võib olla võimalik, et leiutise täpsustamisel (piiramisel, kaitseulatuse kitsendamisel) sõltuvates nõudluspunktides toodud tunnustega on leiutis siiski uus. Sel juhul täpsustab ekspert otsingu objekti järjest kõigi või mõne valitud sõltumatutele nõudluspunktile otse alluva sõltuva nõudluspunkti tunnuseid arvestades. See tähendab, et ekspert teeb otsingu kontrollimaks, kas leiutis vastab uudsuse kriteeriumile, kui seda piirata sõltuvas nõudluspunktis toodud tunnuste üle toomisel sõltumatusse nõudluspunkti.

Juhul kui ka mõne sõltuva nõudluspunkti järgi täpsustatud (piiratud) leiutis ei ole samuti uus, võib ekspert täpsustada otsingu objekti veelgi järgmise alaneva taseme alluvaid sõltuvaid nõudluspunkte arvestades. Otsingu objekti võib täpsustada sõltuvate nõudluspunktide arvel, kuni leitakse tehniline lahendus, millel on leiutisena olemas uudsus.

Ekspert on pädev otsustama, millises ulatuses on leiutist otsingu tegemisel mõistlik sõltuvate nõudluspunktide arvel täpsustada.

Kui patenditaotleja esitatud patendinõudluses sõltuvad nõudluspunktid puuduvad, võib ekspert siiski leiutiskirjeldust arvestades välja selgitada leiutisele lähedase tehnika taseme ja kajastada tulemused otsinguaruandes. Seda on otstarbekas teha üksnes juhul, kui leiutiskirjelduse või jooniste alusel on patenditaotlejal võimalik sõltumatut nõudluspunkti täpsustada (piirata) nii, et täpsustatud tehniline lahendus on uus. Kui patenditaotlejal ei ole võimalik sõltumatut nõudluspunkti piirata, siis ekspert leiutisele lähedase tehnika taseme määramisega ei tegele. Patenditaotluse kohta tehakse ekspertiisis tõenäoliselt tagasilükkamise otsus.

Leiutise täpsustamine otsingu käigus eksperdi poolt on ainult mõtteline. Seda ei saa käsitada kui kohustust või soovitusi patenditaotlejale. Patenditaotleja lähtub muudatuste tegemisel patenditaotluses üksnes iseenda valikutest ja otsustest.

B.3.3.2.2. Sõltumatu punkt on uudne

Kui otsingu käigus sõltumatus nõudluspunktis toodud tehnilise lahendusega identset lahendust ei leita, siis otsitakse lahendusi (analooge), millel on kõige rohkem leiutisega ühiseid tunnuseid.

Otsinguaruandes kajastatakse leiutisele lähedased analoogid nii sõltumatu nõudluspunkti tunnuste järgi kui ka sõltuvate nõudluspunktide alusel täpsustatud leiutisele lähedased analoogid.

Lähedaste analoogide puudumisel antakse ülevaade erinevatest sama eesmärki täitvatest tehnilistest lahendustest.

B.3.3.2.3. Otsingu jätkamine leiutustaseme kindlakstegemiseks PLM-meetodil

Leiutustaseme kindlakstegemiseks kasutatakse üldjuhul probleemi lahendamise meetodit (PLM) (*problem solution approach – PSA*).

Kui otsingu käigus uudsuse kriteeriumile vastavad tehnilised lahendused on kindlaks määratud, jätkatakse otsingut nende leiutustasemele vastavuse kontrollimiseks.

Kui patenditaotleja esitatud sõltumatu nõudluspunkti järgi määratletud leiutis vastab uudsuse kriteeriumile, siis määratakse leitud analoogide hulgast **lähim analoog** (*closest prior art*).

Lähima analoogi määramisel on ekspert **sõltumatu** ega pea järgima, millist tehnilist lahendust on patenditaotleja leiutiskirjelduses või kirjavahetuses või kolmanda isiku esitatud märkuses käsitletud lähima analoogina.

Kui otsingu tulemusena leitud leiutise lähim analoog ühtib patenditaotleja poolt leiutiskirjelduse viidatud lähima analoogiga, teeb ekspert leiutiskirjelduses toodu põhjal kindlaks, millise tehnilise probleemi lahendamisele on leiutis suunatud ehk mis on leiutise eesmärk. Mitme eesmärgi korral tehakse kindlaks, milline nendest on leiutise peamine eesmärk. Vajadusel võib ekspert esitada patenditaotlejale sellekohase järelepärimise.

Kui patenditaotleja ei ole lähimat analoogi kindlaks määranud või see ei ühti eksperdi arvamusega, määrab ekspert ise kindlaks leiutise lähima analoogi ning **tegeliku (objektiivse) tehnilise probleemi** (*objective technical problem*), mille leiutis lahendab. Ekspert määrab kindlaks leiutise lähima analoogi ka juhul, kui patenditaotleja ei ole leiutiskirjelduses tehnikataset üldse kirjeldanud. Vahel võib patenditaotleja väita, et leiutis on nii uudne, et sellel puuduvad analoogid. Ekspert peab sellist väidet alati kontrollima.

Sõltuva nõudluspunkti alusel täpsustatud nõudluspunktide korral otsitakse ja määratakse kindlaks ka nende lähimad analoogid ning tehakse kindlaks, milliseid tehnilisi probleeme täpsustatud leiutis võib lahendada. Ekspert teeb otsingu leiutise mõistlikku õiguskaitse ulatust arvestavas optimaalses mahus.

Leiutise lähima analoogi ja tegeliku tehnilise probleemi kindlaksmääramise järel kaalub ekspert ekspertiisi käigus, kas leiutise erinevus lähimast analoogist tegeliku tehnilise probleemi lahendamisel ei tulene vastava ala asjatundja jaoks endastmõistetavalt tehnika tasemest (PatS § 8 lg 4).

B.4. Otsinguaruanne

B.4.1. Otsinguaruande eesmärk

Otsinguaruannet kasutatakse tehnika taseme otsingu tulemuste fikseerimiseks.

Otsinguaruande koostamine ja patenditaotlejale edastamine ei ole patenditaotluste korral seadusega ette nähtud. Otsinguaruanne koostatakse käesolevate juhiste järgi patenditaotluste head menetlustava järgides.

Kasulike mudelite korral on tehnika taseme otsinguaruande koostamine ja taotlejale edastamine seadusega ettenähtud (KasMS § 21¹).

Otsinguaruande koostamise ja kasutamise korra ning dokumentide vormi kehtestamisel on Patendiamet sõltumatu.

B.4.2. Otsinguaruande koostamine

Tehnika taseme otsinguaruande koostamise ja interpreteerimise põhimõtete ning aruande vormi puhul on järgitud sarnasust rahvusvahelise taotluse (PCT-taotluse) ja Euroopa patenditaotluse (EP-taotluse) menetlemisel koostatavate aruannetega.

B.4.2.1. Otsinguaruande sisu

Otsinguaruande sisu esitatakse lakooniliselt. Otsingu tegemine patenditaotluste puhul on vajalik leiutise patentsuse kohta otsuse tegemiseks, mitte patenditaotleja tutvustamiseks tehnika tasemega.

Otsinguaruanne sisaldab viiteid otsingu käigus leitud kõigile leiutise suhtes tähtsust omavatele tehnika tasemes tuntud tehnilistele lahendustele. Otsinguaruandes kajastatakse tuntud tehnilist lahendust avalikustanud dokumendi või muu teabeallika andmed, nõudluspunktide numbrid, mille suhtes tuntud tehnilisel lahendusel on relevantsus ja tähtkoodiga väljendatud teabeallika relevantsuse tase (dokumendi kategooria). Otsinguaruanne võib sisaldada arvamust leiutise kaitsevõimelisuse kohta.

Ekspert ja patenditaotleja lähtuvad teabeallikate relevantsuse interpreteerimisel üldjuhul WIPO standardis ST.14 toodud selgitustest. Ekspert võib vajadusel anda lisaselgitusi dokumendi kategooria valiku kohta. Otsinguaruandesse kuuluva kirjaliku arvamuse koostamisel ei esita ekspert oma lõplikku seisukohta, ei anna sisulisi selgitusi leiutise kaitsevõimelisuse kohta ega too põhjendusi, argumente või suuniseid muudatuste tegemiseks. Otsinguaruande tõlgendamisel peab patenditaotlejal jääma täielik vabadus iseseisvaks otsustamiseks. Ekspert võib patenditaotleja sellekohase soovi korral korraldada konsultatsiooni selgitamiseks otsinguaruande tõlgendamise põhimõtteid.

Otsinguaruanne sisaldab järgmisi elemente:

- 1) patenditaotluse (kasuliku mudeli taotluse) number;
- 2) leiutise kuuluvust näitava tehnikavaldkonna rahvusvahelise patendiklassifikatsiooni ja muude klassifikatsioonide indeksid;

- 3) patendinõudluse (kasuliku mudeli nõudluse) punktid, mida otsing haarab;
- 4) relevantsete dokumentide loetelu;
- 5) relevantse dokumendi olulise osa määratlemine;
- 6) relevantse dokumendi kategooria tähtkood;
- 7) nõudluspunktid, mille suhtes dokument on relevantne;
- 8) kirjalik arvamus (*written opinion*);
- 9) otsingu lõpetamise kuupäev;
- 10) otsingu teinud eksperdi nimi.

B.4.2.1.1. Patenditaotluse (kasuliku mudeli taotluse) number

Taotluse number märgitakse otsinguaruande igale lehele. Vormikohase kirjavormi kasutamisel on igal lehel sellekohane andmeväli.

B.4.2.1.2. Patendiklassifikatsiooni indeksid

Otsinguaruandel märgitakse ära patendiklassifikatsiooni indekse vahemikud, mille ulatuses otsing tehti.

Kõikidel juhtudel näidatakse ära rahvusvahelise patendiklassifikatsiooni (IPC) indeksid. Soovitav on lisada ka ühise patendiklassifikatsiooni (CPC) indeksid. Rahvuslikku patendiklassifikatsiooni kasutavate riikide patendidokumentidele viitamisel on soovitav ära märkida ka need indeksid. Ennekõike puudutab see USA-d.

Millise täpsusega indeksid ja nende vahemikud ära näidatakse, sõltub sellest, kui täpselt oli tarvis otsingut teha. Kui leiutis puudutas kitsast tehnikavaldkonda, mille jaoks on olemas küllalt täpsed klassifikatsiooni indeksid ja otsing tehti kitsas valdkonnas, siis märgitakse ära täpsem indekse vahemik. Reeglina lisatakse täpsema indekse loetelu ette IPC alaklassi indeks (näiteks A01B).

B.4.2.1.3. Patendinõudluse (kasuliku mudeli nõudluse) punktid, mida otsing haarab

Kui otsing tehti osa patendinõudluse punktise suhtes, siis märgitakse punktide numbrid või numbrite vahemikud, millised olid otsinguga haaratud.

Üldjuhul haaratakse otsinguga kõik nõudluspunktid, kuid kui nõudlus sisaldab palju sõltuvaid nõudluspunkte, mis ei mõjuta leiutise patentsust, siis võib ekspert otsustada, millised nõudluspunktid jäetakse otsingust välja

(B.3.3.2.1). Arvestada tuleb ka sellega, mitme nõudluspunkti eest on punktilõiv tasutud.

B.4.2.1.4. Relevantsete dokumentide loetelu

Otsinguaruandesse kantakse viited kõigile dokumentidele ja muudele avalikustamistele, mis otsingu käigus leiti ja mida kasutatakse leiutise patentsuse (uudsus, leiutustase) hindamiseks. Dokumente, millega küll tutvuti, kuid mis ei osutunud asjakohasteks, otsinguaruandesse ei kanta.

Dokumentide viitamise vormile kohaldatakse WIPO standardit ST.14 ja selles toodud näiteid.

Dokumentide loetelus järjestatakse need olulisuse järjekorras (suuremast relevantisusest alates; X-dokumendist alates), lisades igale dokumendile kategooria tähtkoodi (B.4.2.1.6) ja patendinõudluse punkti numברי või vahemiku, mille kohta dokument on relevantne.

B.4.2.1.5. Relevantse dokumendi olulise osa määratlemine

Kui dokumendis on osad, mis on eriti relevantssed leiutise kui terviku või mõne selle tunnuse suhtes, siis näidatakse dokumendi viite juures ära need kohad, kus sellist osa võib leida. Sellisteks viideteks võivad olla dokumendi lehekülgede numbrid, read, lõigud, punktid, jooniste numbrid jne.

B.4.2.1.6. Relevantse dokumendi kategooria tähtkoodid

Dokumendi relevantisuse taseme (kategooria) tähtkoodid ja nende tähendus on antud WIPO standardi ST.14 punktis 20. Allpool nimetatud tähtkoodid kehtivad ka kasulike mudelite korral, välja arvatud kategooria Y.

Kategooria X

X-kategooria dokument (x-dokument) on dokument, mis eraldi võetuna on eriti oluline. Leiutist ei saa pidada taotletud kaitse ulatuses uudeks või tal puudub leiutustase.

X-dokument on dokument, mis sisaldab kõiki sõltumatu punktiga määratletud leiutise tunnuseid ja on üksikult võetuna täielikult relevantne sõltumatu punkti suhtes. See tähendab, et leiutisel puudub uudsus.

X-dokument kohaldub ka siis, kui selles sisalduv tehnilise elemendi nimetus on kitsam sama ülesannet täitva elemendi nimetusest nõudluses (näiteks dokumendis on „kruvi“, aga nõudluses on tunnus „kinnituselement“).

Sama X-dokument võib kohalduda lisaks sõltumatule punktile ka kõigile teistele sõltumatutele (kompleksleiutise korral) ja sõltuvatele punktidele, mis on selle dokumendi sisuga hõlmatud (näiteks: punktid 1–12; punkt 18).

Otsingu tegemisel võib ekspert leida rohkem kui ühe X-dokumendi. Erinevad X-dokumendid võivad haarata erinevaid sõltumatuid ja sõltuvaid nõudluspunkte. Üldjuhul kajastatakse otsinguaruandes kõik leitud X-dokumendid.

Leiutisel võib puududa ühe ainsa X-dokumendi põhjal ka leiutustase. Seda näiteks järgmistel juhtudel:

- 1) leiutise erinevus tehnika tasemest seisneb täiendavate elementide lisamises ja see võimalus on silmanähtav;
- 2) tegemist on silmanähtavalt tehniliste parameetrite optimeerimisega;
- 3) leiutise erinevus tehnika tasemest seisneb mõne tunnuse asendamises ekvivalentse tunnusega;
- 4) osa leiutise tunnuseid on üle võetud teisest valdkonnast, kus need täidavad sama ülesannet ning ülevõtmine on vastava ala asjatundja jaoks silmanähtav;
- 5) leiutise kasutamise korral teises valdkonnas on see silmanähtavalt võimalik, teades selleks vajalikke leiutisel olemas olevaid omadusi;
- 6) leiutis on loodud õpikus või käsiraamatus toodud õpetuste põhjal.

Ülaltoodud „kinnituselemendi“ näidete puhul ja muudel juhtudel, mille puhul piisab leiutustaseme puudumisel viitamisest X-dokumendile, jääb erinevus tehnika tasemest üldtuntud teadmiste (*common general knowledge*) hulka.

Kasuliku mudeli korral kohaldub leiutustaseme puudumisele viitamisel ka selline X-dokument, millega võrdlemisel ei ilmne leiutisel selle kasutamisel kasulikku tehnilist ega muud kasulikku omadust. Ekspert võib kasutada viidet sellele dokumendile juhul, kui kasuliku mudeli taotleja ei ole leiutiskirjelduses ära näidanud ühtegi kasulikku omadust või tulemust, mida leiutis võimaldab saavutada võrreldes tehnika tasemes tuntud lahendustega. Kasulikul mudelil on leiutustase alati, kui taotleja on seda leiutiskirjelduses usutavalt selgitatud ning see ei ole ilmses vastuolus loodusseadustega.

Kategooria Y

Y-kategooria dokument (Y-dokument) on dokument, mis kombinatsioonis ühe või mitme sama kategooria dokumendiga on eriti oluline. Leiutisel puudub leiutustase, kuna kombinatsioon on vastava ala asjatundja jaoks endastmõistetav.

Y-dokument on dokument, mis sisaldab olulist osa leiutise tehnilisest lahendusest. Y-dokumentideks võivad olla nii otsingu käigus leitud analoogide hulgas kui ka muud dokumendid.

Üldine põhimõte on, et leiutisel puudub leiutustase, kui vastava ala asjatundja jaoks on teades üldjuhul kahte, erandjuhul rohkemat Y-dokumenti ja neid kombineerides silmanähtav leiutise loomine.

Kasuliku mudeli korra viidet Y-dokumentidele ei kasutata, arvestades X-dokumendi kohta selgitatud.

Kategooria A

A-kategooria dokument (A-dokument) on dokument, mis määratleb tehnika taseme, kuid ei ole patentsuse seisukohast eriti oluline.

A-dokumentide puhul on tegemist samasse valdkonda kuuluvate leiutise kaugemate analoogidega või samas valdkonnas tuntumate või olulisemate tehniliste lahendustega.

A-dokumentideks võivad teinekord olla patenditaotleja poolt leiutiskirjelduses märgitud analoogid. Kui ekspert on nendega otsingu käigus tutvunud, võib ta need kanda otsinguaruandesse, nimetades neid üheaegselt nii A-dokumentiks kui ka D-dokumentiks (A, D).

A-dokumentide otsimine ei ole omaette otsingu eesmärk, kuid kui X- ja Y-dokumendid puuduvad, siis märgitakse otsinguaruandesse siiski mõni leiutisele lähedane või tehnikavaldkonna seisukohast huvipakkuv A-dokument.

Kategooria O

O-kategooria dokument (O-dokument) on dokument, mis viitab suulisele avaldamisele, kasutamisele, väljapanekule jms.

Suulise avalikustamise korral märgitakse ära juhul, kui see on asjakohane, avalikustamise kuupäev ja kuupäev, millal teabeallikas suulisest avalikustamisest teavitas. Näites kui ajalehes oli ära toodud leiutise

olemuse avaliku suulise ettekandmise kuupäev, siis märgitakse nii ettekandmise kuupäev kui ka ajalehe ilmumise kuupäev.

O-dokumenti kasutatakse alati koos kas X-, Y- või A-dokumendiga, kuna see kas on või vastupidi ei ole oluline leiutise kaitsevõimelisuse seisukohalt.

Kategooria P

P-kategooria dokument (P-dokument) on dokument, mis on tulnud avalikuks enne taotluse esitamise kuupäeva, kuid pärast prioriteedikuupäeva.

P-dokument on oluline siis, kui prioriteedinõuet ei saa rahuldada või kaotab kehtivuse muul põhjusel, nagu viga andmetes, prioriteedinõue võetakse tagasi, puudutab ühtsust rikkuvat leiutist, mis eraldatakse jne.

P-dokumenti kasutatakse alati koos kas X-, Y- või A-dokumendiga.

Kategooria T

T-kategooria dokument (T-dokument) on dokument, mis on tulnud avalikuks pärast taotluse esitamise kuupäeva või prioriteedikuupäeva ja mis ei ole patentsuse seisukohast eriti oluline.

T-dokumendile viidatakse juhul, kui see sisaldab olulist tehnilist teavet või teooriaid, mis on oluline/olulised leiutise olemusest arusaamiseks.

T-dokumendile viidatakse ka näiteks juhul, kui selles sisalduva teabe kohaselt patenditaotleja esitatud väited saavutatava eesmärgi või leiutise realiseeritavuse või tööstusliku kasutatavuse suhtes ei saa teoreetiliselt paika pidada.

Kategooria E

E-kategooria dokument (E-dokument) on dokument, mis on tulnud avalikuks taotluse esitamise kuupäeval või pärast seda.

E-dokument muutub oluliseks leiutise kaitsevõimelisuse seisukohalt, kui taotluse esitamise kuupäev muutub hilisemaks. Kasutatakse koos kas X-, Y- või A-dokumendiga.

Kategooria D

D-kategooria dokument (D-dokument) on dokument, millele on viidatud taotluses.

D-dokumendile viitamist kasutatakse juhul, kui ekspert on sellega otsingu käigus tutvunud ja leidnud, et see dokument on vaja otsinguaruandesse kanda, lisades omalt poolt relevantsust näitava kategooria tähise (näiteks Y,D või A,D).

Kategooria L

L-kategooria dokument (L-dokument) on dokument, millele viidatakse muul põhjusel.

L-dokumendile võib ekspert viidata erijuhtudel, kui muud viited ei ole asjakohased, või täiendava teabe andmiseks.

L-dokumendiks võib näiteks nimetada viidet avalikustamisele, mis võis olla varasem, kui see on prioriteedinõudes. Selliseks dokumendiks võib olla ka näiteks esmane patenditaotlus, kui prioriteedinõue ei ole esmase patenditaotluse alusel.

L-dokumendiks loetakse patenditaotleja poolt leiutise olemust avavat teavet mitte arvesse võtmise nõudes nimetatud allikas (PatS § 8 lg 3).

L-dokumendile viitamise korral tuleb viitamise põhjust selgitada otsinguaruande kommentaaride lehel.

Kategooria &

&-kategooria dokument (&-dokument) on dokument, mis on sama patendipere liige.

B.4.2.1.7. Nõudluspunktid, mille suhtes dokument on relevantne

Iga otsinguaruandes viidatud dokumendi juures näidatakse, millis(t)e nõudluspunkti(de) suhtes on see relevantne ja milline on relevantsuse tase ehk dokumendi kategooria selle nõudluspunkti suhtes (vt näide).

Üks ja sama dokument võib omada ainult üht ja sama kategooriat kõikide nõudluspunktide suhtes või ainult osa nõudluspunktide suhtes või erinevaid kategooriaid erinevate nõudluspunktide suhtes.

Kui dokument on relevantne ainult ühe nõudluspunkti suhtes, märgitakse vastava punkti number ja koht dokumendis, mis on relevantne.

Kui dokument on relevantne mitme järjestikuse nõudluspunkti suhtes, märgitakse numbrivahemik.

Dokument võib olla relevantne mitme üksiku nõudluspunkti suhtes. Sel juhul märgitakse vastavate punktide numbrid.

Näide

Kategooria	Viide dokumendile, dokumendi oluline osa	Nõudluse punkt, mille suhtes dokument on oluline
X	EE, EE201100054A (TALLINNA TEHNIKAÜLIKOO) 15. aprill 2016 Fig.1	1–8
Y	Lk 4, read 25–27	10
A	Lk 5, read 1–3; Fig. 3 pos. 34	14, 15

B.4.2.1.8. Kirjalik arvamus

Otsinguaruanne sisaldab eksperdi kommentaare, mis selgitavad eelkõige X- ja Y-dokumentide relevantsust nõudluspunktide suhtes, millele need on vastandatud.

Kommentaariid on taotlejale vajalikud menetluse jätkamise valikute tegemisel.

Ekspertiisi seisukohalt on kommentaaridel memo väärtus, kuna ekspertiisi alguseni võib teinekord mööduda pikk ajavahemik või ekspertiisi võib teha teine ekspert.

Üldlevinud praktika kohaselt tähistatakse vastandatud X-, Y- ja teisi vastandatud dokumente analüüsi koostamisel pika viite vältimiseks näiteks D1, D2, D3 jne.

Selgitust alustatakse reeglina sõltumatut punkti puudutavatest vastandustest. Kui tegemist on X-dokumendiga, siis näidatakse, kus vastandatud dokumendis on leiutise tunnustega kattuvad tunnused. Seejärel võib esitada oma arvamuse leiutisel uudsuse puudumise kohta.

Leiutustaseme puudumise korral kombineeritakse üldjuhul kahte Y-dokumenti. Ekspert põhjendab lühidalt, milliste dokumentide kombinatsioon ja mis põhjusel on vastava ala asjatundja jaoks silmanähtav.

Y-dokumente leitakse tihti rohkem kui üks paar. Suurema hulga dokumentide korral võib moodustuda samadest dokumentidest mitu kombinatsiooni ja nende vastandatavust põhjendada.

Ekspert ei tohi otsinguaruandes anda soovitusi nõudluse muutmiseks. Soovitude andmine võrdub sekkumisega taotleja otsustusvabadusse. Igal muudatusel patendinõudluses on leiutise õiguskaitsse seisukohalt oluline tähendus. Muudatusi teeb taotleja iseseisvalt, sõltuvalt ainult temale teadaolevast patentimise eesmärgist.

B.4.2.1.9. Otsingu lõpetamise kuupäev

Otsinguaruandes märgitakse otsingu lõpetamise kuupäev. Nimetatud kuupäev ei ole otsinguaruande vormistamise kuupäev, vaid tehnika taseme otsingu lõpetamise kuupäev.

Otsinguaruanne vormistatakse ja edastatakse taotlejale võimalikult kiiresti peale otsingu lõpetamist.

B.4.2.1.10. Otsingu teinud eksperdi nimi

Otsingu teinud eksperdi nimi on otsinguaruandes vajalik märkida eeskätt omavaheliseks teabe vahetamiseks ekspertide vahel, kui ekspertiisi teeb teine ekspert. Samuti võib taotleja pöörduda eksperdi poole lühiseligituste saamiseks otsinguaruande kohta.

B.4.2.2. Otsinguaruande vorm

Tehnika taseme otsingu dokumentide puhul kasutatakse sellekohaseid EPA VORM dokumendivormide hulka kuuluvaid kirjavorme.

Otsinguaruandesse kuuluvad järgmised kirjavormid:

- 1) otsinguaruanne;
- 2) otsinguaruanne (kommentaariid);
- 3) leiutise tehnika taseme otsingu teade.

Patenditaotluse ja kasuliku mudeli otsinguaruande vormid on mõnevõrra erinevad. Seetõttu peab kasutama vastava kaitseliigi jaoks ettenähtud vorme.

Eraldi vormid on ettenähtud PCT-taotluse riigisisese menetluse korral.

Otsinguaruande vorm sisaldab punkti B.4.2.1. loetelus 1 kuni 7 nimetatud elemente. Relevantsete dokumentide viited esitatakse näite eeskujul vastavalt ST.14 nõuetele.

Otsinguaruande kommentaaride lehel esitab ekspert oma kirjaliku arvamuse vabas vormis.

Otsinguaruande ja kommentaaride lehed edastatakse taotlejale leiutise tehnika taseme otsingu teate lisana.

B.4.2.3. Otsinguaruande kasutamine

Otsing tehakse ja otsinguaruande koostatakse üldjuhul ühel korral pärast seda, kui patenditaotlus (kasuliku mudeli taotlus) vastab eelmenetluse käigus kontrollitud üldistele sisu- ja vorminõuetele (vt ka B.3.3.1).

Patenditaotluse menetlemisel on otsinguaruandes viidatud dokumendid ekspordile aluseks ekspertiisi tegemiseks ja leiutise patentsuse kohta otsuse tegemiseks. Üldjuhul ekspertiisi käigus uut otsingut ei tehta. Ekspert võib siiski teha täiendava otsingu, kui selline vajadus on tema arvates tekkinud. Erandina kontrollib ekspert ekspertiisi käigus, kas mõni salajasse tehnika tasemesse (B.3.2.3) kuuluv dokument on avalikuks saanud.

Ekspert võib viiteid uutele dokumentidele kasutada kirj vahetuses patenditaotlejaga ja patenditaotluse tagasilükkamise otsuses ilma selleks uut otsinguaruannet vormistamata.

Otsinguaruande, nagu ka kõik muud menetluse dokumendid, on enne patenditaotluse avaldamist konfidentsiaalsed kõigile, kes ei ole menetluse osalised. Patendiameti töötajad võivad tutvuda otsinguaruandega, kui neil on volitus tutvuda avaldamata patenditaotlusega.

Patenditaotluse otsinguaruande edastatakse patenditaotlejale teadmiseks. Patenditaotleja võib otsinguaruande alusel teha patenditaotluses muudatusi või neid mitte teha. Vastavalt patendiseadusele (PatS § 25 lg 1) on patenditaotlejal õigus kogu menetluse käigus teha patenditaotluses parandusi ja täiendusi. Paranduste, täienduste ja muudatuste aluseks ei pea olema otsinguaruande.

Kasuliku mudeli otsinguaruande edastatakse samuti taotlejale teadmiseks. Taotleja võib teha kahe kuu jooksul otsinguaruande Patendiametist väljastamise kuupäevast arvates otsinguaruande alusel registreerimistaotluses parandusi ja täiendusi (KasMS § 21¹ lg 5). Kahekuuline tähtaeg on kehtestatud menetluse venimise vältimiseks. Paranduste ja täienduste korral uut otsingut ei tehta. Otsinguaruande on konfidentsiaalne kuni selle avaldamiseni koos kasuliku mudeli kirjeldusega (KasMS § 32 lg 8).

C-osa. PATENDITAOTLUSE AVALDAMINE

C.1. Patenditaotluse avaldamise olemus ja eesmärk

C.1.1. Patenditaotluse avaldamise olemus

Patenditaotluse avaldamiseks loetakse patenditaotluses sisalduvate leiutiskirjelduse, patendinõudluse, jooniste ja leiutise olemuse lühikokkuvõtte avaldamist (PatS § 24 lg 1) selleks kehtestatud dokumendi vormis (PatAK II pt).

Patendiameti poolt patenditaotluse avalikustamise päevast alates on kõik patenditaotluse dokumendid ja kogu kirjavahetus patenditaotlejaga avalik (TÕAS § 10 lg 1). Piirang kehtib üksnes autori nime avalikustamise (PatS § 13 lg 7 p 2) ja salajaste leiutiste suhtes.

Autoril on võimalik keelata Patendiametil oma nime avalikustamine kuni patenditaotluse avaldamiseni (A.3.4.1.1). Kui keeld saabub patenditaotluse avaldamise tehnilise ettevalmistamise perioodi ajal, siis seda ei pruugi enam olla võimalik arvestada.

Salastatud patenditaotlus loetakse tinglikult avaldatuks pärast 18 kuu möödumist patenditaotluse esitamise kuupäevast või prioriteedinõude korral prioriteedikoopäevast (PatS § 24 lg 2¹).

C.1.2. Patenditaotluse avaldamise eesmärk

Patenditaotluse avaldamise eesmärk on teavitada avalikkust menetluses olevas patenditaotluses sisalduvast tehnilisest lahendusest ja selle olemusest.

Patenditaotluse avaldamine on vajalik esmajärjekorras seepärast, et patenditaotluse menetlus kestab tavaliselt pikka aega, keskmiselt 24 kuni 36 kuud või rohkem. Tehnika tasemesse kuuluva patenditaotluse salastatus (*secret prior art*) sellise pika aja jooksul ei ole õiglane avalikkuse suhtes.

Teisalt tuleb arvestada patenditaotlejate soovi mitte avalikustada oma leiutist kohe pärast patenditaotluse esitamist. Mõningane salastatuse periood võimaldab patenditaotlejal järele mõelda leiutise esitatud kujul patentimise otstarbekuse ja patentimise territoriaalse ulatuse üle. Avaldamata patenditaotluse võib vajadusel tagasi võtta ilma, et sellest jääks õiguslikke tagajärgi. Samuti võimaldab enne avaldamist kasutada olev

tehnikatase otsinguaruanne teha lubatud ulatuses täpsustusi leiutise kaitse ulatuses, sealhulgas laiendada kaitseulatust.

Oluline õiguslik tagajärg patenditaotluse avaldamisel on, et avaldamise teate kuupäevast saab avalikkus teada ka, et leiutisel on ajutine kaitse (PatS § 18).

Erinevalt patenditaotlusest kasuliku mudeli registreerimise taotlust enne registreerimist ei avalikustata.

C.2. Patenditaotluse avaldamise tähtpäev

C.2.1. Esmase patenditaotluse avaldamise tähtpäev

Esmane riigisisene patenditaotlus avaldatakse pärast 18 kuu möödumist patenditaotluse esitamise kuupäevast (PatS § 24 lg 2, PatAK p-d 14, 15, 17). Seda sätet tuleb tõlgendada nii, et enne nimetatud tähtpäeva ei tohi Patendiamet patenditaotlust ega selle mistahes dokumenti avalikustada ehk patenditaotlus on kuni avaldamiseni konfidentsiaalne kõigile, kes ei ole volitatud sellega tutvuma.

18-kuulise salastatuse perioodi pikkus kuni patenditaotluse avaldamiseni on rahvusvaheliselt tunnustatud ja kasutusel paljude riikide patendiseadustes ning rahvusvahelistes kokkulepetes, sealhulgas PCT-s ja EPC-s.

Patenditaotlust tohib avaldada enne eelnimetatud 18-kuulist tähtaega ainuüksi patenditaotleja nõudel tingimusel, et puuduvad seda välistavad või takistavad asjaolud (PatS § 24 lg 4).

Patenditaotluse varasema avaldamise korral patenditaotleja nõudel kehtib samuti nõue, nagu pärast 18 kuu möödumist avaldamisel, et ükski patenditaotluse toimiku (registritoimiku) dokument ei tohi saada avalikuks varem, kui Patendiamet on teatanud vormikohase patenditaotluse avaldamisest Patendiameti ametlikus väljaandes (PatS § 24 lg 6).

Patenditaotlus tuleb avaldada pärast 18-kuulist tähtaega esimesel võimalusel. Eelöeldut ning 01.11.2018 patentide ümarlaual teavitatud arvestades määratakse juhul, kui 12 kuud pärast patenditaotluse esitamist vajab patenditaotlus veel parandamist, järelepärimistele vastamise tähtajaks reeglina kaks kuud.

Patenditaotleja ei saa nõuda patenditaotluse avaldamist hiljem, kui on täitunud 18-kuuline tähtaeg. Patenditaotluse avaldamine võib edasi lükkuda PatAK p-des 14, 15, 17 toodut arvestades.

Juhul, kui patenditaotlust ei saa avaldada pärast korduvat parandamist patenditaotluse dokumentide vormi või sisu puuduste tõttu, tuleb patenditaotlus tagasi lükata (A.3.5.2).

C.2.2. Prioriteeti omava patenditaotluse avaldamise tähtpäev

Prioriteeti omava patenditaotluse korral arvestatakse 18-kuulist avaldamise tähtpäeva prioriteetkuupäevast alates (PatS § 24 lg 2).

Enamikul juhtudel esitatakse prioriteeti omav patenditaotlus vahetult enne 12 kuu möödumist prioriteetikuupäevast. Seega jääb patenditaotluse esitamisest avaldamiseni aega 6 kuud. Vastavalt patendiseadusele (PatS § 24 lg 8) võib Patendiamet kehtestada patenditaotluse avaldamiseks ühekuulise tehnilise ettevalmistuse perioodi. See tähendab, et patenditaotlus peab dokumentide vormi või sisu puuduste korral olema parandatud ja parandused üle vaadatud viie kuu jooksul patenditaotluse esitamisest. Eelmenetluse spetsialist ja ekspert ei tohiks praktikas patenditaotluse dokumentide parandamiseks määrata pikemat tähtaega kui 2–3 kuud arvestades, et parandused tuleb üle kontrollida.

Leiutiskirjelduse puuduva osa asendamise korral (A.3.2.2.2) ja prioriteedinõude hilisema esitamise korral (A.3.2.2.6) 16 kuu jooksul prioriteetikuupäevast lükatakse patenditaotluse avaldamine takistavate asjaolude ilmnemisel edasi.

Puudused, mis ei takista vormiliselt või tehniliselt patenditaotluse avaldamist ning millel ei ole seoses patenditaotluse avaldamisega õiguslikku tähendust, võib jätta taotlejale parandada pärast avaldamist.

Tehnika taseme otsingu puudumine ei ole patenditaotluse avaldamist takistav asjaolu.

C.2.3. Rahvusvahelise patenditaotluse avaldamine

Avaldamisele kuuluvad PCT-taotlused, mille puhul taotletakse patendikaitset.

PCT-taotlust ei avaldata, kui see on kas tagasi võetud, tagasivõetuks loetud või tagasi lükatud.

Riigisisese menetlusse võetud rahvusvaheline patenditaotlus avaldatakse esimesel võimalusel (PatS § 33 lg 3¹, PatAK p 14).

Rahvusvahelise patenditaotluse korral mõistetakse leiutiskirjelduse ja patendinõudluse all PCT-taotluse nimetatud dokumentide eestikeelseid tõlkeid (PatAK p 6).

Tõlgete avaldamiseks peavad need vastama eesti keele nõuetele. Patenditaotlejat on soovitatav teavitada, et vigased tekstid võivad oluliselt mõjutada ajutist kaitset (PatS § 18 lg 4). Samuti tuleb patenditaotlejal arvestada, et hiljem paranduste tegemisel juba välja antud patendi patendinõudluses ja leiutiskirjelduses peab paranduste avaldamiseks tasuma riigilõivu (PatS § 39 lg 1).

C.2.4. Salastatud patenditaotluse avaldamine

Salastatud patenditaotlus avaldatakse esimesel võimalusel pärast seda, kui salastamine on lõppenud. Salastatud patenditaotlust ei avaldata ka salastatuse lõppemisel, kui enne 18 kuu möödumist patenditaotluse esitamise kuupäevast või prioriteedinõude korral prioriteedikoopäevast on patenditaotlus tagasi võetud, loetud tagasivõetuks või tagasi lükatud.

C.2.5. Patenditaotluse avaldamine patenditaotleja nõudel

Patenditaotleja nõudel avaldatakse patenditaotlus enne 18 kuu möödumist patenditaotluse esitamise kuupäevast või prioriteedinõude korral prioriteedikoopäevast (PatS § 24 lg 3, PatAK p 16).

Patenditaotluse varasema avaldamise tingimuseks on, et patenditaotluse avaldamine ei ole takistatud patenditaotluse dokumentide vormi või sisu puuduste tõttu (PatS § 24 lg 4 p3).

Patenditaotleja võib teha ettepaneku, millises Patendilehe numbris patenditaotluse avaldamisest teatatakse. Lisaks patenditaotluse avaldamist takistavate asjaolude puudumisele peab patenditaotleja arvestama ajavaruga, mis kulub Patendiametil avaldamise tingimuste täitmise kontrollimiseks ja patenditaotluse avaldamise tehniliseks ettevalmistamiseks (PatS § 24 lg 8).

Eelmenetluse spetsialist kontrollib patenditaotluse varasema avaldamise nõude rahuldamiseks, kas:

- 1) ettenähtud riigilõivud on tasutud;
- 2) kõigile avaldamise seisukohalt olulistele järelepärimistele on vastatud;
- 3) kõik andmed, mida on tarvis kanda avaldatava patenditaotluse tiitellehele (PatAK p7), on olemas;
- 4) kõik dokumendid, mis on vajalikud tiitellehele kantavate andmete õigsuse kinnitamiseks, on patenditaotleja esitanud.

Kehtivusaasta riigilõivu tasumata jätmine tasumistähtpäevaks ei sega patenditaotluse avaldamist, kui 6-kuuline täiendava riigilõivuga tasumise tähtaeg (PatS § 42 lg 3) ei lõpe enne patenditaotluse avaldamist.

Tehnika taseme otsingu puudumine ei ole patenditaotluse avaldamist takistav asjaolu.

Kui patenditaotlust ei ole võimalik avaldada seda takistavate asjaolude tõttu või avaldamine ei ole võimalik patenditaotleja soovitud ajal, teatatakse sellest patenditaotlejale. Kui patenditaotleja ei avalda soovi uue varasema avaldamise aja määramiseks, avaldatakse patenditaotlus ettenähtud korras pärast 18 kuu möödumist patenditaotluse esitamise kuupäevast või prioriteedinõude korral prioriteedikuupäevast.

C.3. Avaldatav patenditaotlus (A-dokument)

Avaldatavat patenditaotlust nimetatakse A-dokumendiks. Vastavalt WIPO standardile ST.16 on kindlaks määratud patendidokumentide avaldamise tasemed. Patenditaotluse avaldamine vastavalt PatS §-le 24 on patenditaotluse esimese taseme riigisisene avaldamine ning seda tähistatakse dokumendiliigi koodiga A. Juhul kui muudatuste või paranduste tõttu on tarvis A-dokumenti uuesti avaldada, siis neid tähistatakse A1, A2 jne. Eri riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide puhul võivad tähele A lisatud numbrite tähendus olla erinev.

C.3.1. A-dokumendi vorm ja sisu

Avaldatav patenditaotlus koosneb tiitellehest, leiutiskirjeldusest, patendinõudlusest ja joonisest või muust illustreerivast materjalist viimase olemasolul. Leiutiskirjelduse juurde võib kuuluda nukleotiidide ja/või aminohapete järjestuse loetelu (PSV § 34).

PCT-taotluse korral mõistetakse leiutiskirjelduse ja patendinõudluse all PCT-taotluse nimetatud dokumentide eestikeelseid tõlkeid (PatAK p 6).

C.3.1.1. Tiitelleht

Tiitelleht valmistatakse PatAK p-de 7–12 kohaselt. Tiitelleht lisatakse leiutiskirjeldusest, patendinõudlusest, joonisest ja muust illustreerivast materjalist koosnevale dokumentide komplektile.

Juhul, kui varem avaldatud vigane tiitelleht asendatakse parandatud tiitellehega, siis sellele reeglina muid dokumente ei lisata, kui nendes ei olnud tarvis parandusi teha.

C.3.1.2. Leiutiskirjeldus, patendinõudlus, joonised ja illustreeriv materjal

Leiutiskirjelduse, patendinõudluse, jooniste ja illustreeriva materjali kohta kehtivad PSV §-des 52–57 esitatud nõuded.

Kui eelnimetatud dokumente on parandatud, siis avaldatakse dokumentide viimane õigeaegselt esitatud nõuetele vastav versioon. Vajadusel kooskõlastatakse lõpliku versiooni valik patenditaotlejaga. Kui patenditaotleja nõutud versiooni ei ole võimalik sisu või vormi puuduste tõttu avaldamise tähtaegu arvestades (C.2) avaldada ja patenditaotleja ei ole nõus oma valikut muutma või avaldamiskõlblik versioon puudub, lükatakse patenditaotlus tagasi.

C.3.2. A-dokumendi komplekteerimine

Eelmenetluse spetsialist teavitab vajadusel õigeaegselt eksperti patenditaotluse lähenevast avaldamise tähtpäevast.

A-dokumendi leiutiskirjelduse, patendinõudluse, jooniste ja illustreeriva materjali komplekteerib ekspert.

Ekspert

- 1) vaatab üle patenditaotluse kogu eelneva menetluse käigu;
- 2) kontrollib dokumentide terviklikkust ja avaldamiskõlblikkust;
- 3) kontrollib patendiklassifikatsiooni indekseid valiku õigsust ja teeb vajadusel parandusi;
- 4) otsustab sõltumata patenditaotleja soovist tiitellehel joonise või muu illustratsiooni avaldamise vajaduse;

- 5) vaatab üle ja vajadusel teeb leiutise olemuse lühikokkuvõttes muudatusi.

Eelmenetluse spetsialist kontrollib andmebaasides patenditaotluse andmeid ja teeb vajadusel täiendusi ning muudatusi.

Eelmenetluse üksus kogub kokku järgmise Eesti Patendilehe numbril ilmumise päeval avaldatavad patenditaotlused ja edastab need registriosakonda. Üldjuhul arvestatakse edastamise tähtpäevaks 10 tööpäeva enne järjekordse Eesti Patendilehe ilmumist.

C.3.3. A-dokumendi patenditaotluse vormistamine

Register vormistab elektroonse A-dokumendi.

A-dokumendi vormistamine sisaldab tiitellehe valmistamist ja leiutiskirjelduse, patendinõudluse, jooniste ning illustreeriva materjali igale lehele dokumendi numbril kandmist.

A-dokumendi vormistamisel järgitakse PatAK p-de 23–29 nõudeid.

C.3.4. Patenditaotluse avaldamine

Eelmenetluse üksus kontrollib enne patenditaotluse avaldamise teate avaldamist Eesti Patendilehes üle registris vormistatud A-dokumendi ja teate andmed.

Register avaldab ettenähtud tähtpäeval (PatLP § 38) Eesti Patendilehes teate avaldatud patenditaotluste kohta. Teate avaldamise päevast alates on patendiregistri kirje ja registritoimik patenditaotluse kohta (sealhulgas A-dokument) avalikud (TÕAS § 10 lg 1).

Register edastab andmed ja A-dokumendi elektroonselt ettenähtud andmekogudesse.

Register trükitab vajadusel elektroonselt A-dokumendist paberkoopiaid.

Eelmenetluse üksus teatab patenditaotluse avaldamisest kirjalikult patenditaotlejale (PatS § 24 lg 5).

D-osa. EKSPERTIIS

D.1. Ekspertiisi eesmärk ja objekt

D.1.1. Ekspertiisi eesmärk

Ekspertiisi eesmärk on tagada patendi väljaandmisel leiutisele võimalikult kõrge patendikaitse õiguskindlus.

Lisaks leiutise patentsuse kindlaksmääramisele (PatS § 8) kontrollitakse leiutise objekti (PatS § 6) ja selle patenditavust (PatS § 7) ning leiutise ühtsust (PatS § 9).

D.1.2. Ekspertiisi objekt

Patenditaotluse ekspertiisi tehakse patenditaotleja esitatud kehtivatele nõuetele vastava patendinõudluse, leiutiskirjelduse ja jooniste põhjal. Ekspertiisi tegemisel eeldatakse, et patenditaotleja soovib saada patendikaitset just nimelt sellele leiutisele, mille olemus ja õiguskaitse ulatus on määratletud viimase kehtiva patendinõudluse versiooniga.

Leiutise patentsust hinnatakse reeglina enne ekspertiisi alustamist tehtud tehnika taseme otsingu alusel. Kui patenditaotleja on teinud patenditaotluses muudatusi, siis teeb ekspert vajadusel täiendava otsingu. Täiendava otsingu kohta üldjuhul täiendavat otsinguaruannet ei koostata. Uute oluliste leiutise suhtes tähtsust omavate tehnika tasemes tuntud tehniliste lahenduste leidmisel edastatakse nende viited patenditaotlejale saadetavates teadetes ja järelepärimistes.

D.1.3. Ekspertiisi alustamise eeldused

Ekspertiisi alustatakse pärast patenditaotluse PatS § 24 kohast avaldamist.

Patendisüsteemides, mis näevad ette patenditaotluse (A-dokumendi) avaldamise, leiutise patentsuse ekspertiisi enne patenditaotluse avaldamist reeglina ei alustata.

Avaldatud patenditaotluse arvestamine ekspertiisi tegemisel on oluline seetõttu, et avaldamise faktist lähtuvad patendikaitse ulatust laiendavate paranduste ja täienduste tegemise piirangud (PatS § 25 lg 4).

Juhul, kui patenditaotleja soovib kiirendatud ekspertiisi, peab ta esmalt nõudma patenditaotluse varasemat avaldamist vastavalt PatS § 24 lg-le 3.

Ekspertiisi alustamiseks peab olema tehtud tehnika taseme otsing.

D.1.4. Kiirendatud ekspertiis

Patendiamet võib teha patenditaotleja sellekohase sooviavalduse korral esmasele patenditaotlusele ekspertiisi kiirendatud korras. Kiirendatud ekspertiisi tehakse pigem erandjuhul, kui patenditaotleja näeb selleks põhjendatud vajadust.

Kiirendatud ekspertiis ei ole õigusaktidega sätestatud ja kujutab endast Patendiameti tavapärast menetlust lühendatud menetlustähtaegadega. Selleks peavad olema täidetud järgmised tingimused:

- 1) Patendiametil on vastava tehnikavaldkonna ekspertide töökoormust arvestades võimalus kiirendatud ekspertiisi teha;
- 2) Patendiametile on esitatud kõik PatS §-s 19 ettenähtud dokumendid ja riigilõivu tasumise andmed;
- 3) patenditaotlus vastab kehtivatele sisu- ja vorminõuetele;
- 4) patenditaotleja on järelepärimiste korral nõus vastama vajadusel 2-kuulise tähtaja jooksul;
- 5) patenditaotleja on nõus pärast Patendiametilt tehnika taseme otsinguaruande saamist ja sellega tutvumist esitama nõude patenditaotluse varasemaks avaldamiseks.

Kiirendatud ekspertiisi tegemiseks ei ole kehtestatud täiendavaid riigilõive võrreldes tavapärase menetlusega.

Välisriigi prioriteediga patenditaotluste korral on patenditaotlejal kiirendatud ekspertiisi võimalik taotleda patenditaotluste menetlemise kiirteed (GPPH) kasutades.

D.2. Ekspertiisiks valmistumine

D.2.1. Patenditaotluse ülevaatamine

Patenditaotluse ekspertiisi alustamise eel vaadatakse üle menetluse toimik, pöörates tähelepanu järgmisele:

- 1) kas patenditaotlus on jõus;
- 2) kas järelepärimiste vastused on saabunud ja kas nende saabumine on olnud õigeaegne;
- 3) kas on saabunud muudatusettepanekuid;
- 4) kas on saabunud kolmanda isiku avaldusi;
- 5) kas on saabunud muid avaldusi ja teateid;

- 6) kas punktilõiv kõikide patendinõudluse punktide eest on tasutud.

Ekspertiisiks valmistumisel on ekspert kohustatud pöörama tähelepanu lisaks eelnimetatule ka kõigile puudustele ja vigadele, mis on jäänud tähelepanuta menetluse eelnevates etappides ja, sõltuvalt puudusest või veast, taotlema nende parandamist või parandama need ise, kui see on lubatud.

D.2.1.1. Patenditaotluse jõusoleku kontrollimine

Patenditaotluse toimikuga tutvumisel pööratakse esmalt tähelepanu, kas patenditaotleja ei ole teatanud patenditaotluse tagasivõtmisest. Patenditaotlus loetakse tagasivõetuks sellekohase nõude Patendiametisse saabumise kuupäeval, välja arvatud juhul, kui nõue saabus patenditaotluse avaldamise tehnilise ettevalmistamise perioodi ajal (PatS § 24 lg 8). Viimasel juhul loetakse tagasivõtmise kuupäevaks patenditaotluse avaldamise kuupäev. Taotlejalt võiks teate vormis siiski küsida, kas ta ei soovi tagasivõtmise nõuet tühistada ja menetlust jätkata. Seejuures on patenditaotlejat kohane teavitada, et avaldamisel muutub leiutus ja patenditaotluse kogu muu sisu avalikuks.

Samuti tehakse kindlaks, kas järelepärimistele on jäetud vastamata või mõni muu kohustus täitmata, mille tulemusel on patenditaotlus loetud tagasivõetuks.

Tehakse kindlaks, kas patenditaotluse jõushoidmise lõiv (aastalõiv) ja muud ettenähtud riigilõivud on õigeaegselt tasutud.

Üldjuhul kontrollib patenditaotluse jõusolekut lõplikult ekspert, kelle ülesandeks on teha ekspertiis. Eelmenetluse ja dokumentatsiooni spetsialist teavitab õigeaegselt eksperti teadete ja nõuete saabumisest, mis võivad mõjutada patenditaotluse jõusolekut.

D.2.1.2. Järelepärimiste vastuste kontrollimine

Tehakse kindlaks, kas patenditaotleja pidi vastama järelepärimisele või mõnele muule Patendiameti teatele ja kas vastus on õigeaegselt saabunud.

Kui vastamine oli vajalik ja vastus on õigeaegselt saabunud, kontrollitakse, kas vastus on ammendav. Kui vastus ei ole ammendav, siis ekspert otsustab, kas on võimalik vastust täiendada või tuleb patenditaotlus tagasi lükata.

Kui vastust ei ole ettenähtud tähtpäevaks saabunud, arvestades ettenähtud juhtudel ka PatS §-s 27 sätestatud menetluse peatamist, loetakse patenditaotlus tagasivõetuks.

D.2.1.3. Muudatusettepanekute kontrollimine

Peamised muudatusettepanekud, mis võivad olla saabunud pärast eelmenetluse lõppu, on järgmised:

- 1) vigade parandused;
- 2) patenditaotleja omal algatusel esitatud muudatused, täiendused ja parandused;
- 3) järelepärimistest ja tehnika taseme otsingust tulenevad muudatused, täiendused ja parandused;
- 4) jooniste muudatused;
- 5) patenditaotluste eraldamisega seotud muudatused.

D.2.1.3.1. Vigade parandused

Vigade all mõistetakse käesoleval juhul trüki- ja arvutusvigu.

Trükivea puhul peab ekspert hindama, kas tegemist võib olla tõepoolest tahtmatu trükiveaga või katsega muuta mõnd tunnust.

Parandused ja täiendused, mis muudavad leiutise olemust, ei ole lubatud (PatS § 25 lg 1). Samuti ei ole lubatud pärast patenditaotluse avaldamist teha patendikaitse ulatust laiendavaid parandusi ja täiendusi (PatS § 25 lg 4).

Vigu võib lubada parandada üldjuhul siis, kui tegemist on ilmselge veaga või vea tõendamiseks saab kasutada esmast taotlust.

Keelatud paranduste korral lükkab ekspert need tagasi (PatS § 25 lg 3).

D.2.1.3.2. Patenditaotleja omal algatusel esitatud muudatused, täiendused ja parandused

Patendiseaduse kohaselt võib patenditaotleja menetluse käigus teha patenditaotluses parandusi ja täiendusi, mis ei muuda patenditaotluse esitamise kuupäeval patenditaotluses avatud leiutise olemust (PatS § 25 lg 1).

Leiutise olemust muutvad keelatud parandused võivad sisalduda mitte üksnes patenditaotleja esitatud patendinõudluses, vaid ka leiutiskirjelduses ning joonistel. Seetõttu tuleb tähele panna ka nimetatud dokumentides tehtud parandusi.

Ekspert teeb leiutise olemust muutvate paranduste ja täienduste puhul otsuse nende tagasilükkamise kohta, teatades sellest patenditaotlejale kirjalikult (PatS § 25 lg 3). Patenditaotlejale määratakse tähtaeg vastamiseks, kas ta loobub parandustest, ja küsitakse selle kohta sõnaselget kinnitust. Parandustest loobumise korral menetleb ekspert enne parandusi kehtinud patenditaotluse versiooni.

Kui patenditaotleja ei loobu parandustest ja selgitab tema meelest paranduste lubatavust, vaatab ekspert selgitused läbi ja otsustab lõplikult paranduste lubatavuse üle. Ekspert jätkab parandusi arvestades menetlust, kui ta nõustub selgitustega. Kui ta selgitustega ei nõustu või selgitusi ei ole esitatud, kaalub ekspert patenditaotluse tagasilükkamise eelotsuse tegemist. Ekspertil ei ole kohustust teatada oma vaheotsusest selgitustega nõustumise või mittenõustumise suhtes. Parima praktika seisukohalt on see siiski soovitatav, eriti juhul, kui menetlus jätkub pikema ajavahemiku möödudes.

Patenditaotleja võib loobuda parandustest, esitades uued tema meelest lubatavad parandused. Ekspert menetleb uusi parandusi võimalusel kohe nende saabumise järel. Juhul, kui ka uued parandused ei ole vastuvõetavad, kutsutakse patenditaotleja Patendiameti initsiatiivil selgituste saamiseks suulisele menetlusele (PatS § 29² lg 1) või koostatakse patenditaotluse tagasilükkamise eelotsus.

Ekspert peab paranduste korral tähele panema ka seda, et pärast patenditaotluse avaldamist ei saa patenditaotleja teha patendikaitse ulatust laiendavaid parandusi ja täiendusi (PatS § 25 lg 4).

D.2.1.3.3. Järelepärimistest ja tehnika taseme otsingust tulenevad muudatused, täiendused ja parandused

Patenditaotleja võib olla teinud esialges patenditaotluses muudatusi, täiendusi ja parandusi, mis tulenevad Patendiameti esitatud patenditaotluse sisu ja vormi parandamise nõuetest. Samuti võib patenditaotleja olla teinud muudatusi tehnika taseme otsingu põhjal.

Olulisemad patenditaotluse sisu ja vormi parandused teeb patenditaotleja järelepärimiste alusel eelmenetluse käigus ja kontrollitakse üle eelmenetluses (A.3.4). Sellegi poolest peab ekspert eelmenetluses tehtud muudatused, parandused ja täiendused nende piisavuse ja lubatavuse seisukohalt enne ekspertiisi alustamist üle vaatama.

Tehnika taseme otsingu põhjal tehtud muudatuste korral kontrollib ekspert nende lubatavust. Kui muudatused on lubatavad, siis otsustab ekspert, kas täiendava tehnika taseme otsingu tegemine on vajalik või piisab varem tehtud otsingust.

Kui muudatused ei ole lubatavad, lükkab ekspert need tagasi ning toimib nagu punktis D.2.1.3.2 kirjeldatud patenditaotleja omal algatusel esitatud muudatuste korral.

D.2.1.3.4. Jooniste muudatused

Jooniste muudatuste ja jooniste lisamise lubatavuse kontrollimisse tuleb suhtuda eriti hoolikalt. Iga muudatus, parandus ja täiendus joonisel võib kaasa tuua algselt esitatud tehnilise lahenduse muutuse ja koos sellega leiutise olemuse muutmise võimaluse. Muudetud või lisatud joonis võib sisaldada elemente, mis algselt esitatud joonistel puudusid või olid teistsugused. Kuigi neid elemente ei käsitleta patenditaotleja poolt kui uusi tunnuseid või ei mainita üldse, võidakse need esile tõsta hilisema menetluse käigus. See on aga lubamatu. Peale selle võidakse selliseid „peidetud“ tunnuseid kasutada õiguskaitselastes kohtuvaidlustes.

Eelöeldut arvestades lükatakse tagasi sellised joonised, mis sisaldavad võrreldes esialgsete joonistega uusi leiutise olemuse muutmist võimaldavaid elemente (PatS § 25 lg 2).

Puuduva joonise suhtes ei saa ekspertiisi staadiumis reeglina enam kasutada puuduva osa esitamise korral esitamise kuupäeva muutmise sätet (PatS § 21 lg 7), kuna puuduva osa esitamiseks oli aega ainult kaks kuud patenditaotluse esitamise kuupäevast arvates.

Joonised ja muud illustreerivad materjalid (graafikud, skeemid jms), mis ei mõjuta leiutise olemust ega kaitseulatust, võivad olla lubatavad, kuid mitte alati. Näiteks graafikud ja muud illustratsioonid, aga ka tabelid, mis esitlevad võimalikke leiutise teostamise näiteid ja mis on ilmselgelt saadud pärast patenditaotluse esitamist, ei ole lubatavad. Selliste näidete lisamise lubamine kahjustab välja antud patendi usaldusväärsust.

D.2.1.3.5. Patenditaotluste eraldamisega seotud muudatused

Patenditaotlusest saab patenditaotleja teist leiutist eraldada kolmel peamisel juhul:

- 1) esialgselt patenditaotlusest, mis sisaldab ühtse leiundusliku mõttega seotud leiutiste kombinatsiooni, eraldatakse

- kombinatsiooni kuuluv üks või mitu sõltumatu nõudluspunktiga määratletud leiutist (PatS § 9 lg 2);
- 2) patenditaotlusest eraldatakse Patendiameti nõudel ühtsust rikkuv leiutis (PatS § 9 lg 3);
 - 3) patenditaotlusest eraldatakse sõltuvas punktis või leiutiskirjelduses sisalduv tehniline lahendus eesmärgiga esitada selle kohta iseseisev patenditaotlus (PatS § 9 lg 2).

Patenditaotluse eraldamise korral punktides 1 ja 2 nimetatud juhul peab patenditaotleja menetluses oleva patenditaotluse leiutiskirjeldusest ja patendinõudlusest eraldama ka tegelikult eraldatavat leiutist puudutavad osad ulatuses, mis ei ole vajalikud alles jääva leiutise iseloomustamiseks (PSV § 66 lg 2).

Näiteks kui patenditaotleja otsustab ühtse leiundusliku mõttega seotud leiutiste kombinatsiooni korral, mis koosneb meetodist ja seadme selle teostamiseks, eraldada seadme, siis peab ta eraldama seadet puudutava iseseisva nõudluspunkti ja sellega seotud leiutiskirjelduse osad.

Seega ei ole lubatud ühtse leiundusliku mõttega seotud leiutiste kombinatsiooni korral kombinatsiooni kuuluvate leiutiste topelt kaitse samaaegselt kompleksi kuulumisega ja lisaks veel iseseisva patendiga.

Punktis 3 nimetatud juhul otsustab ekspert, kas iseseisva patenditaotluse esitamiseks kasutatavad osad on tarvis menetluses olevast patenditaotlusest eraldada või mitte. Enamikul juhtudel ei ole see vajalik.

Kui patenditaotleja ei ole menetluses oleva patenditaotluse leiutiskirjeldust ja patendinõudlust korrigeerinud, siis tuleb eksperdil seda nõuda, määrates parandatud tekstide esitamise tähtpäeva.

D.2.1.4. Punktilõivu kontrollimine

Üle 10-punktilise patendinõudluse esitamise korral tasutakse alates 11. punktist iga järgmise punkti eest täiendav riigilõiv (PatS § 20 lg 3).

Punktilõivu kontrollitakse ja selle tasumist nõutakse enne tehnika taseme otsingu alustamist (A.3.4.1.4). Uuesti kontrollitakse punktilõivu tasumist enne ekspertiisi alustamist.

Juhul, kui patendinõudluse punktide arv on suurenenud võrreldes tehnika taseme otsingu eel kehtinud punktidega, kontrollitakse, kas patenditaotlejal on vaja tasuda täiendavat punktilõivu (täiendavat riigilõivu). Vajadusel nõutakse selle tasumist.

Kui patendinõudluse punktide arv on varasema punktide arvuga võrreldes, mille eest on punktilõivu tasutud, vähenenud, siis rohkem tasutud riigilõivu ei tagastata. Põhjuseks on see, et varem kehtinud punktide kohta tehti samuti tehnika taseme otsing.

D.2.2. Ekspertiisi alustamine

D.2.2.1. Ekspertiisi objektiks oleva leiutise kindlaksmääramine

Kui ekspert on patenditaotluse ülevaatamise (D.2.1) tulemusena kindlaks teinud, et patendinõudlus ja leiutiskirjeldus ning joonised ja nende muudatused vastavad vormiliselt nõuetele ning on esitatud tähtaegselt, selgitab ekspert lõplikult välja leiutise, mille kohta tuleb vastu võtta patentsuse otsus.

Kui patendinõudlus ja leiutiskirjeldus vastasid tehnika taseme otsingu tegemisel kõikidele sisu ja vormi nõuetele ning patenditaotleja ei ole muudatusi ega parandusi esitanud, siis võib ekspert asuda leiutise patentsuse kohta otsust tegema. Ekspert kasutab selleks otsinguaruandes toodud viiteid varasemale tehnika tasemele. Lisaks kontrollib ta üle tehnika taseme otsingu tegemise ajal salajasse tehnika tasemesse kuulunud leiutiste (B.3.2.3) õigusliku seisundi. Ekspert võib teha täiendava tehnika taseme otsingu, kui ta seda peab vajalikuks.

Pärast tehnika taseme otsingut tehtud muudatuste puhul peab ekspert enne ekspertiisi alustamist tegema lõplikult kindlaks leiutise objektid ja kontrollima leiutise ühtsust *a posteriori* nii ühe leiutise (üks sõltumatu punkt) korral kui ka ühtse leiundusliku mõttega seotud mitme leiutise (mitme sõltumatu punkti) korral.

D.2.2.2. Ekspertiisi objektiks olevate leiutiste arv

Patendiseaduse kohaselt saab ühe ja sama patenditaotlusega taotleda patendikaitset ainult ühele leiutisele või ühtse leiundusliku mõttega seotud leiutiste kombinatsioonile (PatS § 9 lg 1).

Leiutise, mida soovitakse kaitsta, määrab kindlaks patendinõudluse sõltumatu punkt, kuna sõltumatu punkt koosneb leiutise oluliste tehniliste tunnuste kogumist (PSV § 37 lg 1). Seega tehakse ekspertiisi üksnes patendinõudluse sõltumatu punktiga määratletud leiutisele.

Kui tegemist ei ole ühtse leiundusliku mõttega seotud leiutiste kombinatsiooniga, siis võib patendinõudlus sisaldada ainult üht sõltumatut nõudluspunkti, välja arvatud PatS § 10 lg-s 3 sätestatud erandid.

Juhul kui patendinõudlus sisaldab selle struktuuri arvestades rohkem kui üht sama kategooria sõltumatut nõudluspunkti, peab ekspert kindlaks tegema, kas tegemist on eelmainitud erandiga või on tegemist leiutise variantidega või on nõudluspunkt valesti koostatud. Viimasel kahel juhul tuleb patenditaotlejalt järelepärimise vormis nõuda patenditaotluse parandamist.

Kui tegemist on ühtse leiundusliku mõttega seotud leiutiste kombinatsiooniga, siis tohib samuti iga nõudluspunkti kategooria kohta olla ainult üks sõltumatu nõudluspunkt. Erandiks võib lisaks eelnimetatud PatS § 10 lg 3 eranditele olla leiutise mitmed erinevad kasutamised.

Patendinõudlus ei tohi sisaldada nõudluspunkte, mille sisuks on mittekaitstavad objektid, sealhulgas arvutiprogramm (vt B.2.1.1.1). Kui patendinõudluses sisaldub selliste objektide kohta iseseisvaid nõudluspunkte, tuleb patenditaotlejalt järelepärimise vormis nõuda nende eemaldamist.

D.2.2.3. Leiutise ühtsus

Leiutise ühtsuse kontrollimine uuesti on vajalik, kui patenditaotleja on teinud patenditaotluses pärast otsinguaruande saamist muudatusi.

Leiutise ühtsuse kontrollimisel enne ekspertiisi alustamist kehtivad alajaotustes A.3.4.4.2 ja B.2.1.1.3 selgitatud põhimõtted.

Leiutise ühtsus võib olla rikutud kõige sagedamini siis, kui patenditaotleja on uudsuse või leiutustaseme puudumise tõttu muutnud sõltumatut nõudluspunkti nii, et selle tulemusena puuduvad kõiki nõudluspunkte ühendavad samad või spetsiaalsed tehnilised tunnused. Sellisel juhul peab ekspert patenditaotlejalt järelepärimise vormis nõudma patenditaotluse parandamist ja ühtsust rikkuvate osade eraldamist.

Leiutise ühtsuse rikkumine tekib sageli siis, kui patenditaotluse sõltumatut punkti on muudetud mitme üksteisele mittealluva sõltuva punkti tunnuste toomisega sõltumatusse nõudluspunkti.

Näide

Sõltumatu nõudluspunkt sisaldab tunnuseid A ja B. Sõltumatul punktil puudub leiutustase. Tunnust A on edasi arendatud nõudluspunktides 2 ja 3 tunnustega X ja X1 ning tunnust B nõudluspunktis 3 tunnusega Y. Patenditaotleja täpsustab (kitsendab) sõltumatut nõudluspunkti, tuues sinna tunnuste A ja B asemel tunnused X, X1 ja Y. Nimetatud tunnustel puudub tehnika taset arvestades neid ühendav omavaheline tehniline seos. Selle tõttu puudub täpsustatud sõltumatul nõudluspunktil ühtsus.

D.2.2.4. Kolmanda isiku märkuste ja arvamuste menetlemine

Pärast patenditaotluse avaldamist, kui patenditaotlus muutub kõigile avalikuks, võivad kolmandad isikud omal algatusel saata Patendiametile eri sisuga kirju, mis sisaldavad märkusi ja arvamusi patenditaotluse kohta.

Märkused ja arvamused on valdavalt leiutise kaitsevõimelisuse kohta või autorsuse ja taotlemisõiguse kohta. Olenemata sisust edastatakse kõik märkused ja arvamused seisukohavõtuks patenditaotlejale. Kolmandat isikut ei kaasata menetlusse (PatS § 23 lg 6). See tähendab esmajärjekorras seda, et eksperdil ega teistel Patendiameti töötajatel ei ole kohustust vastata kirjas tõstatatud konkreetse leiutise kaitsevõimelisust puudutavatele ega muudele sisulistele küsimustele. Seda ka juhul, kui märkus või arvamus on esitatud teabenõude vormis.

Märkust või arvamust sisaldava kirja saamisel saadab ekspert või muu Patendiameti töötaja kirja saatjale teate selle kohta, et tema kirja sisu on edastatud patenditaotlejale, ning samuti teabe, et teda ei kaasata menetlusse.

Kolmandat isikut ei teavitata üldjuhul patenditaotleja vastusest. Heast tavast lähtudes võidakse kirja saatjat teavitada patendi väljaandmisest või patenditaotluse tagasilükkamisest, kui kiri puudutas leiutise kaitsevõimelisust.

Kui kiri puudutab vaidlust autorsuse või taotlemisõiguse üle, teavitatakse kirja saatjat lisaks eespool öeldule ka, et nende küsimuste lahendamiseks tuleb esitada ettenähtud korras avaldus apellatsioonikomisjonile (PatS § 48; PatS § 49).

Teabenõude vormis esitatud märkuste, arvamuste ja küsimuste korral teavitatakse kirja saatjat PatS § 23 lg 6 alusel, et konkreetse patenditaotluse menetluse kohta teabenõuet ei saa esitada ja seda et patenditaotluse toimikuga saab tutvuda Patendiametis. Kui teabenõue sisaldab lisaks

patenditaotluste menetlust puudutavaid üldisi küsimusi, siis nendele vastatakse teabenõudele vastamise korra kohaselt.

Ekspert ja muu Patendiameti töötaja arvestab kolmanda isiku märkuste ja arvamustega niivõrd, kuivõrd need on menetluse seisukohalt asjakohased ja relevantset. Sama kehtib ka patenditaotleja vastuse suhtes.

Patenditaotleja poolt kolmanda isiku märkuste ja arvamuste alusel tehtud muudatuste korral patenditaotluses arvestatakse nendega kui patenditaotleja enda tehtud muudatustega. See puudutab ka autorite ja taotlejate koosseisu muudatusi.

Kasuliku mudeli korral kolmas isik menetlusse sekkuda ja märkusi ning arvamusi esitada põhimõtteliselt ei peaks saama, kuna registreerimistaotlus ei ole kuni registreeringu tegemiseni avalik. Kui siiski kolmas isik esitab märkusi ja arvamusi, menetletakse neid nagu patenditaotluse korral. Erinevus seisab üksnes selles, et isikule ei saa soovitada toimikuga tutvumist ega tööstusomandi apellatsiooni poole pöördumist enne, kui kasulik mudel on registreeritud.

D.2.3. Ekspertiisi läbiviimine

Ekspertiisi läbiviimine tähendab taotlusedokumentide lõpliku redaktsiooni alusel patendi väljaandmise otsuse või patenditaotluse tagasilükkamise otsuse tegemist.

D.2.3.1. Patendi väljaandmise otsuse tegemine

Kui ekspert on veendunud menetluse eelnevate etappide tulemusi arvestades, et leiutise objekt on patendiga kaitstav (PatS § 6 lg 1) ja leiutis vastab patentsuse kriteeriumidele (PatS § 8 lg 1) ning patenditaotluse dokumentide sisu ja vorm on kooskõlas PatS § 19 lg 4 alusel kehtestatud sisu- ja vorminõuetega, teeb ta patendi väljaandmise otsuse (PatS § 23 lg 4).

Ekspert peab otsuse tegemise eel läbi mõtlema, kas ta jääb tehnika taseme otsinguaruandes patentsuse kohta väljendatud oma seisukohtade või, kui aruande on koostanud teine ekspert, tema seisukohtade juurde. Juhul, kui on tehtud täiendavaid otsinguid, arvestab ekspert nende tulemustega.

Kui ekspert muudab oma varasemat positiivset seisukohta, teatab ta patenditaotlejale sellest vastavalt olukorrale teate või järelepärimise vormis või alustab patenditaotluse tagasilükkamise otsuse koostamist.

Patendi väljaandmise otsust ei põhjendata. Kuna patendi väljaandmise otsus tehakse patenditaotleja esitatud viimase patendinõudluse ja leiutiskirjelduse redaktsiooni kui patenditaotleja lõpliku sooviavalduse alusel, siis sellega nõustumine ei vaja mingit muud põhjendust peale konstateeringu, et leiutis vastab patentsuse kriteeriumidele.

Kui ekspert otsustab patendi välja anda, koostab ta vormikohase kirjaliku otsuse. Otsuses näidatakse ära, milliste patendinõudluse, leiutiskirjelduse ja jooniste redaktsiooni alusel on otsus tehtud.

Üldjuhul koostab ekspert koos otsuse tegemisega patendikirjelduse jaoks vajamineva leiutiskirjelduse, patendinõudluse ja jooniste komplekti.

Ekspert ning eelmenetluse ja dokumentatsioon spetsialist peavad arvestama, et patenditaotlejal on **kahe kuu** jooksul patendi väljaandmise otsusest **ühel korral** õigus riigilõivu tasumisega teha patenditaotluses parandusi ja täiendusi (PatS § 25 lg 5).

Nimetatud säte välistab, et patenditaotleja esitab nimetatud ajaperioodi jooksul järjest mitu parandus- või täiendustepanekut. See tähendab ka seda, et patenditaotleja ei saa esitada uut ettepanekut näiteks juhul, kui ekspert keeldub esimest ettepanekut vastu võtmast. Sel juhul patenditaotleja kas loobub oma ettepanekust või menetletakse esimest ettepanekut lõpuni, mis viib üldjuhul patenditaotluse tagasilükkamiseni.

D.2.3.1.1. Muudatuste nõue pärast patendi väljaandmise otsust

Muudatusettepaneku õigeaegne saabumine riigilõivu õiges määras tasumisega tühistab patendi väljaandmise otsuse. Arvestades esitatud parandus- või muudatusettepanekut peab ekspert jätkama patenditaotluse menetlemist.

Ekspert vaatab üle, kas nõutav parandus või muudatus on põhimõtteliselt PatS §-s 25 sätestatud arvestades lubatav. Kui parandus või muudatus ei ole lubatav, teavitab ekspert sellest enne patendi väljaandmise otsuse tühistamist patenditaotlejat või patendivolinikku ja küsib üle, kas patenditaotleja ei soovi oma nõuet tagasi võtta. Patenditaotlejat ei tohi survestada. Kui patenditaotleja võtab kirjalikult oma nõude tagasi ja tasub õigeaegselt riigilõivu leiutise registreerimise eest patendiregistris (PatS § 35 lg 4), jäetakse patendi väljaandmise otsus jõusse. Tasutud riigilõiv paranduste tegemise eest makstakse tagasi. Kui patenditaotleja ei ole nõus

oma nõuet tühistama või teda pole olnud võimalik teavitada või temalt vastust saada, tühistatakse patendi väljaandmise otsus ja alustatakse parandus- või muudatusettepaneku menetlemist, teavitades sellest patenditaotlejat kirjalikult.

Tüüpilisemad parandus- ja muudatusettepanekud pärast patendi väljaandmise otsust võivad olla järgmised:

- 1) soovitakse parandada ilmset kirja- või arvutusviga;
- 2) soovitakse piirata leiutise kaitseulatust patendinõudluse kitsendamise teel;
- 3) esitatakse oluliselt muudetud uus patendinõudlus ja leiutiskirjeldus;
- 4) soovitakse eraldada leiutist;
- 5) patenditaotluse üleminek.

Kirja- ja arvutusvea parandamine

Ilmse kirja- või arvutusvea parandamisel peab patenditaotleja esitama vastavalt patendinõudluse või leiutiskirjelduse parandustega asenduslehed. Patendi väljaandmise otsuses korrigeeritakse lehtede versioonid. Uut otsust, see tähendab uue kuupäevaga otsust, ei tehta.

Ka juhul, kui viga puudutab muid otsuses esitatud andmeid, siis viga parandatakse ilma uut otsust tegemata.

Riigilõivu ei tasuta, kui parandus puudutab ilmseid kirja- ja arvutusvigu (PatS § 25 lg 5).

Leiutise kaitseulatuse piiramine patendinõudluse kitsendamise teel

Patendinõudluse kitsendamine võib toimuda patendinõudluse sõltumatus punktis tunnuste parameetrite muutmise teel või sõltuva punkti tunnuste toomisega sõltumatusse punkti.

Muudatusettepanekute esitamise eest tuleb tasuda riigilõivu (PatS § 25 lg 5).

Ekspert peab kontrollima, kas kitsendamine on tehtud õigesti. Eraldi tuleb jälgida, kas patendinõudluse muutmisel ei ole rikutud leiutise ühtsust.

Kui muudatused on lubatavad ja patentsus säilib, teeb ekspert uue patendi väljaandmise otsuse.

Kui muudatused ei ole lubatavad, võib ekspert teha nende tagasivõtmise ettepaneku või menetleda patenditaotlust vastavalt muudatuste olemusele

tehes asjakohase otsuse, mis võib olla ka patenditaotluse tagasilükkamise otsus.

Uus patendinõudlus ja leiutiskirjeldus

Kui taotleja esitab uue patendinõudluse ja sellele vastava leiutiskirjelduse, teeb ekspert kõigepealt kindlaks, kas on täidetud nõue, et tehtud muudatused ei tohi muuta patenditaotluse esitamise kuupäeval patenditaotluses avatud leiutise olemust, ja seejärel muud muudatuste kohta kehtivad nõuded (PatS § 25).

Muudatusettepanekute esitamise eest tuleb tasuda riigilõivu (PatS § 25 lg 5).

Kui muudatused on lubatavad, teeb ekspert vajadusel täiendava tehnika taseme otsingu ja leiab relevantsed dokumendid muudetud patendinõudluse suhtes.

Kui muudatused ei ole lubatavad, võib ekspert teha nende tagasivõtmise ettepaneku või menetleda patenditaotlust vastavalt muudatuste olemusele, tehes asjakohase otsuse, mis võib olla ka patenditaotluse tagasilükkamise otsus.

Leiutise eraldamine

Patenditaotleja võib kogu patenditaotluse menetluse kestel patenditaotlusest eraldada iseseisvad leiutised ja esitada nende kohta iseseisvad patenditaotlused (PatS § 9 lg 2). Patenditaotluse menetlus kestab kuni patendi väljaandmiseni või patenditaotluse tagasilükkamiseni (PatS § 31).

Leiutise eraldamise korral kehtib punktis A.3.7.3 selgitatu.

Muudatusettepanekute esitamise eest seoses leiutise eraldamisega tuleb tasuda riigilõiv (PatS § 25 lg 5).

Patenditaotluse üleminek

Patenditaotluse ülemineku korral pärast patendi väljaandmise otsuse tegemist ja enne registreeringut uut otsust ei tehta. Otsusesse viiakse sisse parandused muutes patenditaotleja andmed (PatS § 44). Eelnevalt kontrollitakse, kas riigilõiv patenditaotluse ülemineku eest on tasutud (PatS § 45 lg 3).

D.2.3.1.2. Patenditaotluse menetluse lõppemine patendiosakonnas pärast patendi väljaandmise otsust

Pärast patendi väljaandmise otsuse väljastamist patenditaotlejale seiskub patenditaotluse menetlus, kuni patenditaotleja on tasunud riigilõivu leiutise registreerimise eest patendiregistris. Riigilõivu tasumiseks on patenditaotlejal aega **kolm kuud** patendi väljaandmise otsusest arvates. Kui riigilõivu eelnimetatud tähtaja jooksul ettenähtud määras ei ole tasutud, loetakse patenditaotlus tagasivõetuks.

Riigilõivu tasumise järel valmistab eelmenetluse ja dokumentatsiooni spetsialist ette ekspertide poolt koostatud dokumendikomplektid üleandmiseks registriosakonda patendiregistris registreeringu tegemiseks ja patendikirjelduse (B1-dokument) ning patendikirja valmistamiseks.

D.2.3.2. Patenditaotluse tagasilükkamise otsuse tegemine

Ekspert teeb patenditaotluse tagasilükkamise otsuse ekspertiisi käigus, kui leiutis ei vasta patentsuse kriteeriumidele (PatS § 8 lg 1).

Ekspert teeb patenditaotluse tagasilükkamise otsuse ka kõikidel muudel PatS § 23 lg-s 5 sätestatud juhtudel, kui mõni eelnimetatud sättes loetletud tagasilükkamise alustest on jätkuvalt olemas. See tähendab, et patenditaotluse puudused on jäänud varasemas menetluses kõrvaldamata või ettenähtud toimingud tegemata.

D.2.3.2.1. Patenditaotluse tagasilükkamise eelotsus

Enne patenditaotluse tagasilükkamise otsuse tegemist tuleb patenditaotlejale saata patenditaotluse tagasilükkamise eelotsus. Selle eelotsuse kohta kehtivad samad üldised nõuded, mis eelotsusele patenditaotluse tagasilükkamisel eelmenetluses (A.3.5.2.1).

D.2.3.2.2. Patenditaotleja vastus tagasilükkamise eelotsusele

Patenditaotlejal on patenditaotluse tagasilükkamise eelotsusele vastamisel kaks valikut. Ta kas esitab Patendiameti poolt eelotsusele vastamiseks määratud tähtpäevaks patenditaotlusele parandused ja täiendused järgides PatS §-s 25 sätestatud või esitab eelotsusele kirjaliku vastuväite või taotleb suulise vastuväite esitamist (PatS § 29¹). Suulise vastuväite esitamiseks on patenditaotlejal õigus nõuda suulist menetlust (PatS § 29² lg 2).

Kui patenditaotleja esitab patenditaotlusele parandused ja täiendused, otsustab ekspert, kas need võimaldavad jätkata patenditaotluse menetlust

patendi väljaandmiseks. Kui see on eksperdi arvates võimalik, jätkatakse parandusi ja täiendusi arvestades patenditaotluse menetlust. Kui ekspert otsustab, et menetluse jätkamine patendi väljaandmiseks ei ole parandusi ja täiendusi arvestades võimalik, teeb ta patenditaotluse tagasilükkamise otsuse.

Suulise menetluse korral järgitakse protokollkohast tegevuskava või otsust.

D.2.3.2.3. Patenditaotluse tagasilükkamise otsus

Kui ekspert otsustab patenditaotluse tagasi lükata, koostab ta vormikohase kirjaliku otsuse.

Patenditaotluse tagasilükkamise otsuses näidatakse ära, milliste patendinõudluse, leiutiskirjelduse ja jooniste redaktsiooni alusel on otsus tehtud.

Otsus sisaldab üksikasjalist ja täpset põhjendust, milliste puuduste tõttu ja milliste õigusnormide alusel otsus on tehtud.

Kui patenditaotlus lükatakse tagasi leiutise mittevastavuse tõttu patentsuse kriteeriumidele, näidatakse, millisele kolmest patentsuse kriteeriumist (uudsus, leiutustase või tööstuslik kasutatavus – PatS § 8 lg 1) leiutis ei vasta ja põhjendatakse oma seisukohta. Kui patenditaotlus lükatakse tagasi muul põhjusel, siis põhjendatakse seda vastavalt.

Ekspert teeb patenditaotluse tagasilükkamise otsuse, kui patenditaotleja ei ole määratud tähtpäevaks esitanud kirjalikku vastuväidet ega nõudnud suulist menetlust. Eelotsusele tähtpäevaks vastuväite esitamata jätmise korral menetlust ei peatata (PatS § 27 lg 1).

Kirjaliku või suulise vastuväite korral on nende põhjal tehtud patenditaotluse tagasilükkamise otsus Patendiameti lõplik otsus.

Kui vastuväidet ei ole esitatud või vastus ei muuda eelotsuse põhjendusi, siis tehakse otsus reeglina eelotsuse põhjal. Üldjuhul eelotsuses toodud ei täiendata ega muudeta.

Kui patenditaotleja on esitanud parandusi või täiendusi, teeb ekspert otsuse kas neid arvestades või tagasi lükates. Viimasel juhul tuleb paranduste ja täienduste tagasilükkamist põhjendada ja otsus teha varasema eelotsuse põhjal.

D.2.3.2.4. Muudatuste nõue pärast patenditaotluse tagasilükkamise otsust

Patenditaotlejal on **kahe kuu** jooksul pärast käesoleva PatS § 23 lg 4 või 5 kohast patenditaotluse tagasilükkamise otsust **ühel korral** õigus teha patenditaotluses parandusi ja täiendusi, tasudes selle eest riigilõivu (PatS § 25 lg 5). Paranduste ja täienduste või muude muudatuste esitamise korral pärast patenditaotluse tagasilükkamise otsust kehtivad samad menetlemise põhimõtted mis patendi väljaandmise korral (D.2.3.1.1).

D.2.3.2.5. Patenditaotluse menetluse lõppemine patendiosakonnas pärast patenditaotluse tagasilükkamise otsust

Patenditaotluse menetlus loetakse lõppenuks, kui kahe kuu jooksul pärast patenditaotluse tagasilükkamise kuupäeva ei ole patenditaotleja esitanud otsuse peale kaebust apellatsioonikomisjonile (PatS § 30).

D.3. Suuline menetlus

D.3.1. Suulise menetluse mõiste ja eesmärk patenditaotluse ja kasuliku mudeli taotluse menetlemisel

D.3.1.1. Suulise menetluse mõiste

Suuline menetlus patenditaotluse ja kasuliku mudeli taotluse menetlemisel on tavapärane menetlustoiming, mida võib kasutada kirjalike selgituse andmise või kirjalikus vormis vastuväite esitamise asemel.

Suulisel menetlusel antud selgitused, vastuväited ja saavutatud kokkulepped vormistatakse alati kirjalikult protokollina.

Protokollis kirja pandud selgitused, vastuväited ning kokkulepped ei vaja muud standardset kirjavormi kasutades üle kordamist ja eraldi edastamist.

Patendiamet ja taotleja või teda esindav patendivolinik võivad igal ajal pidada omavahel suulisi konsultatsioone taotlust puudutavates küsimustes. Selliseid konsultatsioone ei loeta suuliseks menetluseks. Nende tulemused ja tehtud kokkulepped ei ole siduvad. Kokkuleppe järgimiseks peab huvitatud pool saatma asjakohase kirjaliku järelepärimise, teate või nõude.

D.3.1.2. Suulise menetluse eesmärk

Suulise menetluse peamine eesmärk on kiirendada menetlust.

Suulist menetlust kasutatakse taotlejalt suuliste selgituste saamiseks või taotlejale suuliselt selgituste andmiseks (PatS § 29² lg 1; KasMS § 26² lg 1), kui kirjalik järelepärimiste vorm ei ole andnud ammendavaid vastuseid või taotleja ei ole ilmselgelt saanud aru järelepärimiste sisust.

Taotleja võib Patendiameti eelotsusele kirjaliku vastuväite asemel nõuda suulist menetlust (PatS § 29² lg 2; KasMS § 26¹ lg 1). Suulise menetluse võimaldamine taotlejale vastuväite esitamiseks on kohustuslik, kui taotleja järgib nõude esitamise korda (PatS § 29² lg-d 3 ja 4; KasMS § 26¹).

KasMS § 26² lg 2 kohaselt võib taotleja teha Patendiametile ettepaneku suulise menetluse korraldamiseks mitte üksnes vastuväite esitamiseks, vaid ka selgituste andmiseks menetluse varasemates etappides. Sellekohases kirjalikus taotluses peab sisalduma, milliseid asjaolusid taotleja kavatseb selgitada. Taotleja ettepanekut ei pea rahuldama, kui ekspert või eelmenetluse spetsialist leiab, et suuline menetlus ei ole vajalik. Taotlust menetleva eksperdi või eelmenetluse spetsialisti põhjendatud otsus suulise menetluse ebaotstarbekuse kohta on lõplik.

Juhud, millal suulise menetluse ettepanekut tavaliselt ei rahuldata, on:

- 1) küsimused, mida soovitakse arutada, ei puuduta taotluse menetlemist;
- 2) taotleja soovib omal algatusel enne taotluse sisulise menetluse algust tulla selgitama leiutise olemust või selle eeliseid;
- 3) taotleja soovib tulla demonstreerima leiutise mudelit või toote näidist;
- 4) taotleja soovib esitada lisaandmeid või selgitusi, mille järele vajadus puudub;
- 5) taotleja ei ole esmalt kirjalikult esitanud või püüdnudki esitada järelepärimises nõutud selgitusi, parandusi või täiendusi;
- 6) leiutise olemuse või õiguskaitse ulatuse üle soovitakse arutleda eksperdigiga ilma arvestatava põhjenduseta menetluse liiga varajases etapis, näiteks enne taotlejale tehnika taseme otsingu tulemuste edastamist.

Eelöeldud põhimõtteid suulise menetluse korraldamise otstarbekuse kohta kohaldatakse ka patenditaotluste korral.

D.3.2. Suulise menetluse algatamine

D.3.2.1. Suulise menetluse ettepanek taotlejalt

D.3.2.1.1. Taotleja ettepanek selgituste andmiseks

Kui taotleja esitab ettepaneku suulise menetluse korraldamiseks taotluse selgituste andmiseks vastuseks Patendiameti järelepärimisele, mitte aga vastuväite esitamiseks (PatS § 29² lg-d 3 ja 4; KasMS § 26¹), otsustab ekspert või eelmenetluse spetsialist, kas suulise menetluse korraldamine on otstarbekas.

Kui taotleja on eelnevalt esitanud kirjaliku vastuse järelepärimisele, tehakse kindlaks, kas asjaolude selgitamine, mida taotleja kavatseb teha, on vajalik.

Kui taotleja ei ole eelnevalt esitanud kirjalikku vastust järelepärimisele, siis kaalutakse, kas ta peab seda siiski enne suulise menetluse ettepanekut tegema. Kui see on vajalik, siis saadetakse talle sellekohane teade. Vajadusel pikendatakse vastamise tähtaega, kui see on maksimaalselt lubatavat tähtaega arvestades võimalik (PatS § 25¹; KasMS § 21 lg 2).

Kui suulise menetluse korraldamine ei ole otstarbekas, saadetakse taotlejale sellekohane teade põhjendades lühidalt tehtud otsust.

Kui suulise menetluse korraldamine on otstarbekas, tehakse ettepanek suulise menetluse toimumise aja suhtes, kui taotleja ei ole selleks ise ettepanekut teinud. Seejuures tuleb arvestada, et ei Patendiametil ega taotlejal ei ole õigust nõuda suulise menetluse toimumist varem kui kaks kuud ega hiljem kui kuus kuud sellekohase Patendiameti kutse väljastamise või taotleja nõude Patendiametisse saabumise kuupäevast arvates (PatS § 29² lg 4; KasMS § 26² lg 4). Siiski võivad pooled omavahel kokku leppida suulise menetluse toimumise varasemas või hilisemas ajas.

D.3.2.1.2. Taotleja nõue suulise menetluse korraldamiseks vastuväite esitamiseks

Taotlejal on õigus nõuda suulise menetluse korraldamist taotluse tagasilükkamise eelotsusele (vt A.3.5.2.1; D.2.3.2.3) vastuväite esitamiseks (PatS § 29² lg 2; KasMS § 26¹ lg 1).

Patenditaotleja peab suulise menetluse nõude esitama eelmenetluse spetsialisti või eksperdi määratud tähtpäevaks. Tähtpäeva saabudes kontrollitakse, kas suulise menetluse nõue või kirjalik vastuväide on esitatud. Kui patenditaotleja ei ole esitanud suulise menetluse nõuet ega

kirjalikku vastuväidet määratud tähtpäevaks või see on hilinenud, siis vastavalt PatS § 27 lg-le 1 patenditaotluse menetlust ei peatata. See tähendab, et vastavalt PatS § 22 lg-le 9 või PatS § 23 lg 5 p-le 6 tehakse patenditaotluse tagasilükkamise otsus, mitte ei loeta patenditaotlus tagasivõetuks.

Kasuliku mudeli korral on tähtaeg suulise menetluse nõude esitamiseks kaks kuud Patendiameti teate kuupäevast arvates (KasMS § 26¹ lg 2). Kuna nõude esitamise tähtaeg on sätestatud seaduses, siis ka kasuliku mudeli korral, kui taotleja ei ole esitanud suulise menetluse nõuet ega kirjalikku vastuväidet ettenähtud kahe kuu jooksul või see on hilinenud, tehakse registreerimistaotluse tagasilükkamise otsus (KasMS § 21 lg 5 p 6).

D.3.2.2. Suulisele menetlusele kutsumine

Patendiamet võib kutsuda taotleja taotluse kohta selgituste andmiseks või ka saamiseks või taotluse menetlemisega seotud küsimuste lahendamiseks Patendiametisse suulisele menetlusele (PatS § 29² lg 1; KasMS § 26² lg 1). Suulise menetluse kutses selgitatakse lühidalt, millisel eesmärgil suuline menetlus korraldatakse ja tehakse esmane ettepanek suulise menetluse toimumise aja suhtes. Suulise menetluse täpne aeg määratakse kokkuleppel (vt D.3.2.3).

Kui patenditaotleja jätab kokkulepitud ajal suulisele menetlusele ilmumata, peatab Patendiamet patenditaotluse menetluse (PatS § 27 lg 1). Patenditaotluse menetlust jätkatakse, kui patenditaotleja esitab patenditaotluse menetluse jätkamise nõude vastavalt PatS § 27 lg-le 3. Sel juhul lepitakse kokku uus suulise menetluse toimumise aeg. Kui patenditaotleja ei ole esitanud menetluse jätkamise nõuet, loetakse patenditaotlus tagasivõetuks (PatS § 26 lg 3).

Kui taotleja jätab kasuliku mudeli korral kokkulepitud ajal mõjuva põhjuseta suulisele menetlusele ilmumata, peatab Patendiamet samuti registreerimistaotluse menetluse (KasMS § 22 lg 1). Menetlust jätkatakse, kui taotleja esitab menetluse jätkamise nõude vastavalt KasMS § 22 lg-le 3. Kui taotleja ei ole esitanud menetluse jätkamise nõuet, loetakse registreerimistaotlus tagasivõetuks (KasMS § 24 lg 3).

D.3.2.3. Suulise menetluse tähtpäev

Kui suulise menetluse korraldamine on otstarbekas või vajalik või kui taotleja on esitanud sellekohase nõude seoses eelotsusega, teeb

eelmenetluse spetsialist või ekspert ettepaneku suulise menetluse toimumise aja suhtes, kui taotleja ei ole ise ettepanekut teinud. Seejuures tuleb arvestada, et ei Patendiametil ega taotlejal ei ole õigust nõuda suulise menetluse toimumist varem kui kaks kuud ega hiljem kui kuus kuud sellekohase Patendiameti kutse väljastamise või taotleja nõude Patendiametisse saabumise kuupäevast arvates (PatS § 29² lg 4; KasMS § 26² lg 4). Siiski võivad pooled omavahel kokku leppida suulise menetluse toimumise varasemas või hilisemas ajas.

D.3.3. Suulise menetluse kord

D.3.3.1. Suulisest menetlusest osavõtjad

Suuline menetlus kuulub patenditaotluste ja kasuliku mudeli registreerimise taotluste tavapärase menetlustoimingute hulka. Sellepärast on sellest osavõtjad (menetlusosalised) taotleja ja Patendiamet.

Suuline menetlus ei ole avalik sõltumata sellest, millises menetluse etapis see toimub.

D.3.3.1.1. Taotleja poole osavõtjad

Taotleja poolt on suulisest menetlusest osavõtjad füüsilise isiku korral taotleja ise või teda esindav patendivolinik või mõlemad.

Juriidilisest isikust taotleja korral võib taotleja poolt suulisest menetlusest osa võtta üks või enam arutluse all olevas küsimuses pädevat taotleja töötajat või patendivolinik või mõlemad. Kui taotleja ükski töötaja ei ole allkirjaõiguslik isik, siis juhul, kui tema osalusel on tehtud siduvaid kokkuleppeid, peab protokollil allkirjastamisel selle oma allkirjaga kinnitama taotleja allkirjaõiguslik isik või taotlejat esindav patendivolinik.

Mitme taotleja korral võib suulisel menetlusel esindada taotlejaid ühine esindaja. Kui ühine esindaja on varem volitatud, siis tal volikirja olema ei pea. Kui teda ei ole varem volitatud, siis peab ta esitama volikirja.

Taotleja võib kaasata vajadusel tõlgi ja soovi korral nõuandja. Nõuandjal ei ole iseseisvalt sõnaõigust. See tähendab, et tal ei ole õigust anda selgitusi, esitada küsimusi ning osa võtta suulisest väitlusest.

Taotleja ei saa kaasata esindajat, kes ei ole patendivolinik. Välisriigi taotlejat peab esindama patendivolinik (PatS § 13¹ lg 1; KasMS § 18¹ lg 1).

D.3.3.1.2. Patendiameti poole osavõtjad

Patendiameti poolt on suulisest menetlusest osavõtjad taotlust menetlev eelmenetluse spetsialist või ekspert, patendiosakonna või muu allüksuse üks või mitu spetsialisti (sh protokollija) vastavalt arutluse all olevale küsimusele ning patendiosakonna juhataja või teda asendav juhtiv spetsialist.

Suulist menetlust juhib eesistujana patendiosakonna juhataja või teda asendav juhtiv spetsialist.

D.3.3.2. Suulise menetluse käik

D.3.3.2.1. Suulise menetluse avamine

Suulise menetluse avab eesistuja.

Taotleja poole osavõtjate staatuse kindlakstegemine

Esmalt tutvutakse taotleja poole suulisest menetlusest osavõtjatega ja nende staatusega.

Kui taotlejat esindab üksnes patendivolinik, siis tema volitust tunnustatakse ilma volikirja esitamata. Kui patendivolinik esitab volikirja, siis tehakse kindlaks tema volikirjajärgsed õigused.

Füüsilisest isikust taotleja puhul tuvastatakse tema isikusamasus ja kaasatud isiku staatus (patendivolinik, tõlk, nõuandja). Vajadusel tehakse kindlaks isiku teovõime.

Juriidilisest isikust taotleja korral tehakse kindlaks suulisele menetlusele saanud isikute staatus. Kui taotleja poolt on suulisele menetlusele saanud taotleja esindaja ilma patendivolinikuta, siis tehakse kindlaks, kas tal on esindusõigus või mitte.

Kui tegemist on taotleja töötajaga, kellel puudub esindusõigus, kuid kes on teadmiste poolest tõenäoliselt võimeline arutama suulisel menetlusel arutatavaid küsimusi, otsustab eesistuja, kas suulist menetlust saab läbi viia. Taotleja esindusõigusega isikute puhul tehakse kindlaks nende isikusamasus.

Patendiameti poole osavõtjate tutvustamine

Eesistuja tutvustab Patendiameti poole osavõtjaid.

Patendiamet võib kaasata sõnaõigusega kuulajatena ka teisi taotluste menetlemisest osa võtvaid spetsialiste ja eksperte. Taotleja vastuväite korral teeb otsuse eesistuja.

Suulise menetluse salvestamine

Suuline menetlus salvestatakse protokollki koostamise eesmärgil. Taotleja vastuväite korral teeb otsuse eesistuja.

D.3.3.2.2. Sissejuhatus suulisele menetlusele

Eesistuja või taotlust menetlev eelmenetluse spetsialist või ekspert teeb lühikese kokkuvõtte taotluse menetluse käigust ja suulise menetluse korraldamise eesmärgist.

D.3.3.2.3. Käsitletava teema tutvustus ja seisukohtade esitamine

Menetlusosaline, kelle algatusel suuline menetlus korraldatakse, tutvustab käsitletavat teemat ja esitab oma seisukohad.

Kui taotleja on kutsunud suulisele menetlusele taotluse sisu kohta selgituste andmiseks või seoses taotlust puudutava muu küsimusega (PatS § 29² lg 1; KasMS § 26² lg 1), selgitatakse, milles küsimus seisneb ja mida soovitakse teada.

Eelmenetluse spetsialist või ekspert võis olla taotleja kutsunud suulisele menetlusele esitatud järelepärimiste ja teadete sisu selgitamiseks, kui taotleja ei ole ilmselgelt nendes dokumentides öeldust aru saanud. Sel juhul veendutakse, kas taotleja on selgitustest aru saanud.

Kui suulise menetluse on taotleja algatanud vastuväite esitamiseks, nimetab taotleja, milliste eelmenetluse spetsialisti või eksperdi seisukohtadega ta ei nõustu, esitab oma seisukohad ja selgitab neid.

D.3.3.2.4. Väitlus

Teema tutvustuse ja seisukohtade esitamise järel toimub väitlus. Teine menetlusosaline esitab oma seisukohad, küsimused või vastuväiteid. Väitlus kestab niikaua, kuni jõutakse kokkuleppele või jäädakse eriarvamuste juurde.

D.3.3.2.5. Kokkulepped

Väitluse tulemusena võidakse sõlmida kokkulepe taotluse menetluse edasise käigu suhtes.

Kokkulepped võivad olla näiteks järgmised:

- 1) taotleja teeb taotluses kokkulepitud parandused ja täiendused ning esitab need kokkulepitud tähtpäevaks. Paranduste ja täienduste sisu märgitakse ära protokollis;
- 2) Patendiamet võtab arvesse taotluse edasise menetluse käigus taotleja antud selgitused ja esitatud täiendavad põhjendused;
- 3) taotleja esitab järelepärimisele vastuse või jätkab taotlemist arvestades suulisel menetlusel Patendiametilt saadud selgitusi. Vajadusel märgitakse protokollis olulisemad küsimused, mille kohta anti selgitusi;
- 4) menetlust jätkatakse suulise menetluse käigus koostatud nõudluse alusel. Nõudluse tekst lisatakse protokollile;
- 5) taotleja eraldab leiutise ja esitab korrigeeritud leiutiskirjelduse kokkulepitud tähtpäevaks;
- 6) Patendiamet nõustub taotleja vastuväidetega. Vastuväidete sisu esitatakse protokollis või lisatakse protokollile;
- 7) taotleja võtab suulise menetluse tulemusena taotluse tagasi. Sel juhul peab taotlejal või tema esindajal olema sellekohane volitus või õigus.

Peamised erimeelsused seisnevad selles, et menetlusosalised ei nõustu ühe või teise poole selgituste või vastuväidetega. Erimeelsuste olemus märgitakse ära protokollis.

Kui erimeelsuste tõttu ühtegi kokkulepet ei saavutata, jätkab Patendiamet taotluse menetlemist suulisele menetlusele eelnevat olukorda järgides.

D.3.3.3. Suulise menetluse protokoll

Protokollil on siduv tähendus. Kui kokkulepet ei saavutata või pooltel on eriarvamused, jätkab Patendiamet menetlust. Taotleja keeldumine protokollil allkirjastamast ei tähenda, et suulist menetlust ei ole toimunud. Patendiamet võib arvestada suulisel menetlusel selgunud asjaolusid, kui need kajastuvad protokollis.

Suulise menetluse kohta koostatakse protokoll, milles sisaldub vähemalt (PatS § 29² lg 5; KasMS § 26² lg 5):

- 1) taotluse number;
- 2) suulise menetluse toimumise kuupäev;
- 3) suulisest menetlusest osavõtnute nimed ja ametinimetused;
- 4) suulise menetluse toimumise eesmärk;

- 5) suulise menetluse käigu lühikokkuvõtte;
- 6) saavutatud kokkulepe või poolte eriarvamused;
- 7) menetlusest osavõtnute allkirjad.

Suulise menetluse käigu lühikokkuvõtte ei pea sisaldama üksikasjalikku väitluse käiku, nagu on stenogrammi puhul, vaid olulisi seisukohti, mis viisid kokkuleppele või eriarvamuseni.

Protokoll vormistatakse üldjuhul elektroonses vormis ja allkirjastatakse digitaalselt. Protokoll viib vormistada suulise menetluse lõpus paberil ja allkirjastatuna, kui see on võimalik.

Suulisel menetlusel saavutatud kokkulepe jõustub pärast protokoll allkirjastamist tagasiulatuvalt suulise menetluse toimumise kuupäevast, välja arvatud juhul, kui taotleja esindajal puudus esindusõigus ja taotleja esindusõigusega isik kokkulepet ei kinnita. Sel juhul loetakse, et suulist menetlust ei toimunud.

D.4. GPPH pilootprogramm

D.4.1. GPPH olemus

GPPH (Global Patent Prosecution Highway) pilootprogrammiga on loodud globaalne patenditaotluste menetlemise süsteem, mis võimaldab patenditaotlejal taotleda oma patenditaotlusele kiirendatud ekspertiisi pilootprogrammiga ühinenud patendiametis teise pilootprogrammiga ühinenud patendiametis samale patenditaotlusele tehtud ekspertiisi tulemuste põhjal.

GPPH pilootprogrammis osalevad patendiametid on sellega ühinedes nõustunud järgima programmis osalemise nõudeid ja tingimusi. Programmiga ühinemisel on ühineva riigi osalemise kõlbulikkust tunnustanud kõik osalevad patendiametid.

Patenditaotlejal on GPPH pilootprogrammi raames võimalik taotleda patenditaotlusele kiirendatud ekspertiisi oma äranägemisel ükskõik millise programmis osaleva patendiameti tehtud ekspertiisi põhjal. Patendiamet menetleb patenditaotlust eelisjärjekorras, kui ei ole takistavaid asjaolusid.

Patendiametit, kus taotletakse patenditaotluse kiirendatud ekspertiisi, nimetatakse ekspertiisi hiljem tegevaks patendiametiks, lühendatult OLE (Office of Later Examination), ja patendiametit, kelle ekspertiisi tulemusi

soovitakse kasutada, nimetatakse ekspertiisi varem teinud patendiametiks, lühendatult OEE (Office of Earlier Examination).

GPPH pilootprogramm käivitus 6. jaanuaril 2014. Eesti Patendiamet liitus programmiga 6. juulil 2015. Programmis osalevate riikide arv suureneb pidevalt.

D.4.2. GPPH taotlemise tingimused patenditaotlejale

D.4.2.1. Üldnõuded

GPPH taotlemiseks peab patenditaotleja arvestama tingimustega, mis on osalevate patendiametite vahel kokku lepitud ja kirja pandud kahes raamdokumendis – Global PPH Pilot Criteria (Annex B) ja Global PPH Principles (Annex C).

GPPH taotlemiseks:

- 1) peab varasemal patenditaotlusel olema sama esitamise või prioriteedikuupäev, mis Patendiametis menetluses oleval patenditaotlustel;
- 2) peab vähemalt üks patendinõudluse punkt olema OEE otsustuse kohaselt kaitsekõlblik. PCT-taotluse korral peab vähemalt üks patendinõudluse punkt rahvusvahelises otsinguaruandes vastama patentsuse kriteeriumidele;
- 3) peavad esitatud patendinõudluse punktid vastama sisu poolest OEE poolt patentseks tunnustatud patendinõudluse punktile või punktidele.

Lisaks eeltoodule võib Patendiamet seada GPPH kohaldamise tingimuseks, et menetluses olev patenditaotlus peab olema avaldatud.

Patendiamet võib keelduda GPPH kohaldamisest, kui patenditaotlus on juba ekspertiisis või patenditaotluse kohta on tehtud patendi väljaandmise või tagasilükkamise otsus.

Vaatamata GPPH kokkuleppele säilib patenditaotluse kohta otsuse tegemisel Patendiameti sõltumatus (TÕAS § 36 lg 1). See tähendab, et kui patenditaotlust menetlev ekspert leiab, et OEE otsus ei ole patendiseaduse sätteid arvestades õige, ei saa keegi sundida teda tunnustama OEE otsust ja selle järgi patenti välja andma. Sama sõltumatuse printsiip kehtib kõigi GPPH-s osalevate patendiametite puhul.

D.4.2.2. Nõuded GPPH taotlusele

GPPH taotlus esitatakse vormikohasel avalduse plangil.

Avaldusele lisatakse OEE kirjad või dokumendid, mille alusel saab kindlaks määrata OEE läbi viidud ekspertiisi tulemused. Kui vajalikud dokumendid on saadaval Global Dossier Access System, PATENTSCOPE, EPOQUE või muu Patendiameti poolt tunnustatava süsteemi kaudu, siis võidakse nõuda nende dokumentide tõlkeid, kui need ei ole inglise keeles.

Avaldusele peab olema lisatud OEE ja Patendiametis menetluses oleva patendinõudluse punktide võrdlustabel, kui see ei sisaldu avalduse plangil. Patendinõudluse punktid peavad võrdlustabelis olema eesti keeles.

D.4.3. Menetluse erisused GPPH taotlemise korral

D.4.3.1. Taotluse vastuvõtmine ja esmane otsustamine GPPH kasutamise võimalikkuse suhtes

Patendiametile esitatud GPPH taotlust käsitletakse kui patenditaotluse menetluse käigus patenditaotleja omal algatusel esitatud kirja.

Eelmenetluse spetsialist teeb GPPH taotluse saabumisel kindlaks eksperdi, kes menetleb patendiosakonnas menetluses olevat sama patendiperekonna riigisisest patenditaotlust. Kui eksperti ei ole veel määratud, siis teeb ta peaeksperdile ettepaneku ekspert määrata.

Eelmenetluse spetsialist koos eksperdiga kontrollivad esmalt, kas:

- 1) avalduses nimetatud riigisisene patenditaotlus ja OEE-s menetletud patenditaotlus on sama patendiperekonna patenditaotlused;
- 2) patenditaotlustel on sama esitamise kuupäev või prioriteedikuupäev;
- 3) avalduses märgitud OEE kuulub GPPH osalisriikide hulka.

Järgnevalt tehakse kindlaks, millises menetluse etapis on riigisisene patenditaotlus.

GPPH taotluse esitamiseks ei ole patenditaotlejale kehtestatud tähtaega.

Kui tehnika taseme otsingut ei ole veel tehtud või tehnika taseme otsingu tulemuste põhjal ei ole patenditaotlust muudetud, siis üldjuhul jätkatakse patenditaotluse menetlust GPPH kohaselt juhul, kui ka muud vajalikud tingimused on täidetud.

Kui ekspert on alustanud patenditaotluse ekspertiisi, otsustab ekspert, kas ta on nõus GPPH-d kohaldama või keeldub sellest (vt D.4.2.1).

Kui ekspert teeb esmase otsuse GPPH kasutamiseks, jätkab ta sõltuvalt patenditaotluse menetluse etapist kas koos eelmenetluse spetsialistiga või iseseisvalt GPPH tingimuste täitmise kontrollimist.

D.4.3.2. GPPH taotluse kontrollimine

D.4.3.2.1. Objektide kontroll

GPPH kohaldamise kõige olulisemaks sisuliseks tingimuseks on, et kõik patendinõudluse sõltumatutes punktides määratletud objektid oleksid patendiseaduse kohaselt Eestis kaitstavad leiutised.

Kui OEE-s menetletud patenditaotlus sisaldab OEE poolt patentseteks peetud, kuid Eestis mittekaitstavaid leiutisi või objekte ja neile vastavaid patendinõudluse sõltumatuid punkte, siis see ei tähenda, et neid tuleks Eesti riigisisese patenditaotluses tunnustada. Selliste nõudluspunkide olemasolu korral tuleb need riigisisest patendinõudlusest eemaldada, juhul kui seda ei ole juba menetluse varasemates etappides tehtud.

GPPH-d kohaldatakse üksnes Eestis kaitstavate leiutiste suhtes.

D.4.3.2.2. Minimaalselt nõutavate kaitsevõimeliste nõudluspunkti arvu

OEE-s menetletud patenditaotlus peab sisaldama vähemalt ühte patendinõudluse punkti, milles sisalduva leiutise on OEE tunnistanud patentsuse kriteeriumidele vastavaks.

Patendinõudluse sõltumatud punktid, mida OEE ei ole tunnistanud kaitsevõimeliseks, tuleb patenditaotlejal patenditaotlusest eemaldada või GPPH-st loobuda.

D.4.3.2.3. Nõudluspunkti vastavus

Patenditaotluse ja OEE poolt kaitsevõimeliseks tunnistanud patendinõudluse punktid peavad olema sisulises vastavuses.

Patendinõudluse punktid, mis on kitsama õiguskaitse ulatusega (kitsendatud) kui OEE patendinõudluse punktid, on üldjuhul sisulises vastavuses. Uus patendinõudluse punkt, mida ei ole OEE patendinõudluses, ei ole sisulises vastavuses näiteks ka juhul, kui see on sisse viidud kui ühtse leiundusliku mõttega seotud objekti nõudluspunkt. Näiteks kui OEE

patendinõudluses on meetodi nõudluspunkt ja Eesti patenditaotluse patendinõudlusesse on lisatud seadme nõudluspunkt meetodi teostamiseks, siis seadme punkt ei ole vastavuses ja seega ei ole ka GPPH kohaldamiseks lubatav.

Patenditaotleja peab olema täitnud patendinõudluse punktide võrdlustabeli.

Kui patendinõudluse punktide võrdlustabel on täitmata või patendinõudluse punktid ei ole sisulises vastavuses, saadetakse patenditaotlejale järelepärimine nõudega määratud tähtpäevaks puudused kõrvaldada. Patenditaotleja peab kas puudused kõrvaldama või loobuma GPPH kohaldamisest.

D.4.3.2.4. Avaldamise nõude täitmine

Patenditaotluse ekspertiisi alustamiseks GPPH kohaldamisega peab patenditaotlus olema avaldatud (vt D.4.2.1).

Kui patenditaotlus ei ole GPPH taotluse saabumise ajaks veel avaldatud seetõttu, et prioriteedikuupäevast ei ole veel möödunud 18 kuud, peab patenditaotleja nõudma patenditaotluse varasemat avaldamist (PatS § 24 lg 3).

Kui patenditaotluse avaldamine on takistatud patenditaotluse dokumentide vormi või sisu puuduste tõttu (PatS § 24 lg 4 p 3), peab patenditaotleja esmalt puudused kõrvaldama.

D.4.3.3. Ekspertiis GPPH kohaldamisega

Eelmenetluse spetsialist koostab patenditaotlejale teate GPPH kohaldamiseks või kohaldamise tagasilükkamiseks või juhul, kui GPPH avaldusel eksisteerivad puudused, siis nende kõrvaldamiseks. GPPH kohaldamise tagasilükkamise korral peab otsust põhjendama.

Ekspert alustab patenditaotluse ekspertiisi, kui patenditaotluse vorminõuded ja nõuded GPPH kohaldamiseks on täidetud.

Ekspert tutvub OEE tehtud ekspertiisi käiguga ja otsustab, kas OEE seisukohta patendi väljaandmise suhtes saab pidada Eesti patendiseaduse alusel võimalikuks.

GPPH kohaldamisega nõustumisel teeb ekspert patendi väljaandmise otsuse tavapärasel viisil (D.2.3.1).

Kui patenditaotluse menetlemisel oli juba tehtud tehnika taseme otsing, siis arvestatakse otsuse tegemisel ka selle tulemusi. Vajadusel võib ekspert teha täiendava otsingu.

Kui OEE otsuse tunnustamiseks on vajalik täpsustada patendinõudlust ning see on arvestades lubatavaid parandusi ja täiendusi võimalik siis tehakse patenditaotlejale sellekohane ettepanek. Paranduste esitamiseks määratakse tähtpäev (PatS § 23 lg 2).

Kui OEE otsus ei ole eksperdile vastuvõetav kas osaliselt või täielikult või eksperdi tehtud tehnika taseme otsingu käigus on leitud olulisi viiteid, mis välistavad OEE seisukoha tunnustamise, teatab ta sellest patenditaotlejale, põhjendades oma seisukohta ning määrab tähtpäeva teatele vastamiseks.

Patenditaotlejal on võimalus GPPH kohaldamisest loobuda, nõuda siiski selle kohaldamist või patenditaotlus tagasi võtta. Ekspert jätkab patenditaotluse menetlust olenevalt patenditaotleja otsusest alljärgneva kohaselt.

D.4.3.3.1. Patenditaotleja loobub GPPH kohaldamisest

Patenditaotleja loobumise korral GPPH kohaldamisest jätkab ekspert ekspertiisi. Kui patenditaotleja on teinud patenditaotluses muudatusi, arvestatakse muudatustega. Kui muudatusi ei ole tehtud, jätkab ekspert ekspertiisi patendinõudluse ja leiutiskirjelduse kehtiva redaktsiooni alusel.

D.4.3.3.2. Patenditaotleja ei loobu GPPH kohaldamisest

Kui patenditaotleja ei loobu GPPH kohaldamisest ja põhjendab seda, siis kaalub ekspert oma seisukoha muutmist. Kui patenditaotleja ei põhjenda, miks ta ei loobu, või ekspert ei muuda oma seisukohta, teeb ta patenditaotluse tagasilükkamise eelotsuse.

D.4.3.3.3. Patenditaotleja võtab patenditaotluse tagasi

Patenditaotleja võib patenditaotluse tagasi võtta (PatS § 26 lg 1). Kui patenditaotleja jätab vastamata Patendiameti otsusele GPPH-d mitte kohaldada, loetakse patenditaotlus tagasivõetuks (PatS § 26 lg 3 p 2).

E-osa. REGISTREERINGU TEGEMINE JA HALDAMINE

E.1. Registreeringu tegemine

E.1.1. Registreeringu tegemine patendiregistris

Leiutisele patendikaitse andmisel tehakse patendiregistris registreeringu kanne (PatS § 35 lg 3).

Registreeringu kanne tehakse patendi väljaandmise otsuse alusel (PatS § 35 lg 4).

E.1.1.1. Patendiregistrisse kantavad andmed

Patendiregistrisse kantavad andmed on sätestatud PatS § 35 lg-s 5.

Registreeringu tegemisel määrab registri töötaja lisaks patendi väljaandmise otsuses toodud andmetele kindlaks allpool nimetatud registreeringu andmed:

- 1) registreeringu number;
- 2) registreerimise kuupäev;
- 3) patendiomaniku andmed;
- 4) patendi kehtivuse alguse kuupäev;
- 5) patendi kehtivuse lõppemise kuupäev.

E.1.1.1.1. Registreeringu numbrü määramine

Registreeringu numbrü määramiseks järjestatakse patendi väljaandmiseks ettevalmistatud patenditaotlused (D.2.3.1.2) rahvusvahelise patendiklassifikatsiooni esimese indeksi järgi. Registriosakond omistab neile alates viimasest jõustunud registreeringust kasvavas järjekorras registreeringu numbrü. Registreeringu number on ühtlasi patendi number.

E.1.1.1.2. Registreerimise kuupäev

Patendiamet avaldab ühel ja samal kuupäeval Eesti Patendilehes patendi väljaandmise teate ja avalikustab patendikirjelduse (dokument B1). Teate avaldamise kuupäev on ühtlasi Eesti Patendilehe ilmumise kuupäev.

Registreering jõustub patendi väljaandmise teate Eesti Patendilehes avaldamise päeval (PatS § 35 lg 9). Seega kantakse patendiregistrisse

registreerimise kuupäevana patendi väljaandmise teate Eesti Patendilehes avaldamise kuupäev.

E.1.1.1.3. Patendiomaniku andmed

Patendiomanikuna kantakse patendiregistrisse patendi väljaandmise otsuses nimetatud patenditaotleja (PatS § 35 lg 6).

Patenditaotluse ülemineku korral pärast patendi väljaandmise otsuse tegemist ja enne registreeringu tegemist võib registreeringusse kanda uue patendiomaniku, kui andmete kande tegemise ajaks on esitatud nõuetele vastav patenditaotleja või patendiomaniku andmete muutmise avaldus ja tasutud riigilõiv (PatS § 44 lg 3). Kui tehniliselt ei ole võimalik patenditaotleja või patendiomaniku üleminekut enam vormistada, tehakse seda pärast patendi väljaandmist.

E.1.1.1.4. Patendi kehtivuse alguse kuupäev

Patendi kehtivuse alguse kuupäev on patenditaotluse Patendiametile esitamise kuupäev (PatS § 37 lg 1).

PCT-taotluse alusel väljaantud patendi korral on patendi kehtivuse alguse kuupäev rahvusvahelise esitamise kuupäev (PatS § 32 lg 7).

E.1.1.1.5. Patendi kehtivuse lõppemise kuupäev

Patent kehtib kuni 20 aastat patenditaotluse esitamise kuupäevast arvates (PatS § 37 lg 1).

Patendi kehtivust arvestatakse täisaastates. Kehtivusaasta alguskuupäevaks loetakse patenditaotluse esitamise kuupäev (PatS § 37 lg 2). Seega kuulub patendi kehtivuse alguse kuupäev kehtivusaja sisse.

E.1.2. Registreeringu tegemine kasulike mudelite registris

Kasulikule mudelile õiguskaitses andmisel tehakse kasulike mudelite registris registreeringu kanne (KasMS § 32 lg 3).

Registreeringu kanne tehakse kasuliku mudeli registreerimise otsuse alusel (KasMS § 32 lg 4).

Kasuliku mudeli korral tuleb arvestada, et taotlejal on õigus nõuda registreeringu jõustumise edasilükkamist kuni 18 kuud prioriteedikuupäevast arvates. Sellekohase nõude pidi taotleja esitama

taotluse esitamisel või menetluse käigus kuni registreerimise otsuse tegemiseni (KasMS § 32 lg 4). Hiljem esitatud nõue lükatakse tagasi.

E.1.2.1. Kasuliku mudeli registrisse kantavad andmed

Kasuliku mudeli registrisse kantavad andmed on sätestatud KasMS § 32 lg-s 5.

Registreeringu tegemisel määrab registri töötaja lisaks kasuliku mudeli registreerimise otsuses toodud andmetele kindlaks allpool nimetatud registreeringu andmed:

- 1) registreeringu number;
- 2) registreerimise kuupäev;
- 3) kasuliku mudeli omaniku andmed;
- 4) registreeringu kehtivuse alguse kuupäev;
- 5) registreeringu kehtivuse lõppemise kuupäev.

E.1.2.1.1. Registreeringu numbrini määramine

Kasuliku mudeli registreeringu numbrini määramiseks järjestatakse kasuliku mudeli tunnistuse väljaandmiseks ettevalmistatud taotluse dokumendid rahvusvahelise patendiklassifikatsiooni esimese indeksi järgi. Registriosakond omistab neile kasvavas järjekorras järgmise registreeringu numbrini alates viimasest jõustunud registreeringust. Registreeringu number on ühtlasi kasuliku mudeli number.

E.1.2.1.2. Registreerimise kuupäev

Patendiamet avaldab ühel ja samal kuupäeval Eesti Kasuliku Mudeli Lehes kasuliku mudeli registreerimise teate ja avalikustab kasuliku mudeli kirjelduse ning tehnika taseme otsinguaruande (KasMS § 32 lg 8). Teate avaldamise kuupäev on ühtlasi Eesti Kasuliku Mudeli Lehe ilmumise kuupäev.

Registreering jõustub kasuliku mudeli registreerimise teate Eesti Kasuliku Mudeli Lehes avaldamise päeval (KasMS § 32 lg 9). Seega kantakse kasuliku mudeli registrisse registreerimise kuupäevana kasuliku mudeli registreerimise teate Eesti Kasuliku Mudeli Lehes avaldamise kuupäev.

E.1.2.1.3. Kasuliku mudeli omaniku andmed

Kasuliku mudeli omanikuna kantakse kasuliku mudeli registrisse kasuliku mudeli registreerimise otsuses nimetatud taotleja (KasMS § 32 lg 6).

Kasuliku mudeli ülemineku korral pärast registreerimise otsuse tegemist ja enne registreeringu tegemist võib registreeringusse kanda uue omaniku, kui andmete kande tegemise ajaks on esitatud nõuetele vastav taotleja või omaniku andmete muutmise avaldus ja tasutud riigilõiv (KasMS § 42 lg 3). Kui tehniliselt ei ole võimalik taotleja või omaniku üleminekut enam vormistada, tehakse seda pärast kasuliku mudeli registreerimist.

E.1.2.1.4. Registreeringu kehtivuse alguse kuupäev

Registreeringu kehtivuse alguse kuupäev on kasuliku mudeli taotluse Patendiametile esitamise kuupäev (KasMS § 34 lg 1).

PCT-taotluse alusel registreeritud kasuliku mudeli korral on registreeringu kehtivuse alguse kuupäev rahvusvahelise esitamise kuupäev (KasMS § 29 lg 7).

E.1.2.1.5. Registreeringu kehtivuse lõppemise kuupäev

Registreering kehtib neli aastat registreerimistaotluse esitamise kuupäevast arvates (KasMS § 34 lg 1).

Registreeringu kehtivust arvestatakse täisaastates. Registreeringu kehtivuse alguse kuupäev kuulub kehtivusaja sisse.

E.1.3. Registreeringu tegemine Eestis kehtivate Euroopa patentide (EP) registris

Euroopa patendikirjelduse tõlke esitamisega saab Euroopa patendi omanik Eestis oma leiutisele EPKS § 7 lg-s 1 sätestatu alusel riigisisese patendikaitsega võrdse kaitse.

Euroopa patendikirjelduse tõlke saabumisel tehakse EP registris registreeringu kanne.

Registreeringu tegemise õiguslik alus on Euroopa Patendibülletäänis avaldatud EPO Euroopa patendi väljaandmise otsus (EPC art 97).

Esitav Euroopa patendikirjelduse tõlge peab olema tehtud EPC artikli 98 kohaselt avaldatud patendikirjelduse alusel (EPKK § 27 lg 1).

E.1.3.1. EP registrisse kantavad andmed

Registreeringu andmed määratakse kindlaks patendiomaniku esitatud andmete järgi (EPKK § 27 lg 2) Euroopa Patendibülletäänis avaldatud

andmete alusel. Registri töötaja määrab kindlaks täiendavalt järgmised andmed:

- 1) registreeringu number;
- 2) registreerimise kuupäev;
- 3) Euroopa patendikirjelduse tõlke number;
- 4) Euroopa patendikirjelduse tõlke esitamise kuupäev;
- 5) Euroopa patendi kehtivuse alguse kuupäev;
- 6) Euroopa patendi kehtivuse lõppemise kuupäev.

E.1.3.1.1. Registreeringu numbrü määramine

Registreeringu numbrü määramiseks järjestatakse tingimustele vastavad Euroopa patendikirjelduse tõlke rahvusvahelise patendiklassifikatsiooni esimese indeksi järgi ja omistatakse neile kasvavas järjekorras järgmine registreeringu number alates viimasest jõustunud registreeringust.

E.1.3.1.2. Registreerimise kuupäev

Patendiamet avaldab ühel ja samal kuupäeval Eesti Patendilehes Euroopa patendikirjelduse tõlke avaldamise teate ja avalikustab Euroopa patendikirjelduse tõlke. Teate avaldamise kuupäev on ühtlasi Eesti Patendilehe ilmumise kuupäev.

E.1.3.1.3. Euroopa patendikirjelduse tõlke number

Euroopa patendikirjelduse tõlke number koosneb Euroopa patendikirjelduse numbrist, mille ette lisatakse Eesti Vabariigi kahetäheline kood „EE” (EPKK § 28 lg 2).

E.1.3.1.4. Euroopa patendikirjelduse tõlke esitamise kuupäev

Euroopa patendikirjelduse tõlke esitamise kuupäev on kuupäev, millal nõuetele vastavad tõlke avaldamise sooviavaldus ning tõlge ettenähtud dokumentide ja andmetega tegelikult saabus Patendiametisse (EPKK § 27).

E.1.3.1.5. Euroopa patendi kehtivuse alguse kuupäev

Euroopa patent on õiguslikult võrdne riigisisese patendiga (EPKS § 7 lg 1). Euroopa patendi kehtivuse ehk registreeringu kehtivuse alguse kuupäev on Euroopa patenditaotluse Euroopa Patendiametile esitamise kuupäev.

E.1.3.1.6. Euroopa patendi kehtivuse lõppemise kuupäev

Euroopa patent kehtib Eestis kuni 20 aastat patenditaotluse esitamise kuupäevast arvates. Patendi kehtivust arvestatakse täisaastates. Patendi kehtivuse alguse kuupäev kuulub kehtivusaja sisse.

E.1.3.2. Euroopa patendikirjelduse tõlke vastuvõtmine ja kontrollimine

E.1.3.2.1. Euroopa patendikirjelduse tõlke esitamise tähtaja kontrollimine

Euroopa patendi omanik peab esitama Patendiametile Euroopa patendikirjelduse tõlke avaldamise sooviavalduse eesti keeles, tõlke ja tasuma tõlke avalikustamise eest ettenähtud riigilõivu kolme kuu jooksul Euroopa Patendibülletäänis avaldatud Euroopa patendi väljaandmise teatamise päevast arvates.

Tõlke esitamise tähtaega võib pikendada kahe kuu võrra, tasudes pikendamise eest täiendava riigilõivu. Tähtaja pikendamine toimub tagasiulatavalt automaatselt, kui tõlge esitatakse ja riigilõiv tasutakse nimetatud kahekuulise lisaaaja jooksul (EPKS § 7 lg 1).

Kui patendiomanik jätab tõlke tähtaegselt esitamata või jätab tõlke esitamisel tõlke avalikustamise eest ettenähtud riigilõivu või tõlke esitamise tähtaja pikendamise korral ettenähtud täiendava riigilõivu tasumata, loetakse Euroopa patent Eesti suhtes õigustühiseks Euroopa patendi kehtivuse algusest arvates (EPKS § 7 lg 2). See tähendab, et tõlke esitamise tähtaega ei saa pikendada rohkem kui eelnimetatud kaks kuud. Hilinemise korral makstakse tasutud riigilõiv tagasi. Juhul kui riigilõivu on tasutud ettenähtust vähem, kuid tähtpäeva saabumiseni on veel aega, teavitatakse patenditaotlejat riigilõivu täiendava tasumise vajadusest ning oodatakse täiendavat tasumist kuni tähtpäevani, kuid mitte kauem.

E.1.3.2.2. Euroopa patendikirjelduse tõlke esitaja

Euroopa patendikirjelduse tõlke võib esitada patenditaotleja ise või tema volitatud patendivolinik või ühine esindaja mitme patendiomaniku korral (EPKK § 26 lg 1).

Samaaegselt Euroopa patendikirjelduse tõlke esitamisega või vahetult pärast seda on välisriigi patendiomanikul vaja määrata patendivolinik kõikide riigisiseste toimingute tegemiseks, välja arvatud riigilõivu tasumine (EPKS § 15).

Patendiamet võib välisriigi patendiomanikku teavitada patendivoliniku volitamise vajalikkusest. Muud kirjavahetust välisriigi patendiomanikuga ilma patendivoliniku vahendusega ei peeta.

Kui Euroopa patent on üle läinud ja patendikirjelduse tõlke esitab uus omanik, tuleb kindlaks teha, kas üleminek on vormistatud tsentraalselt EPO-s või soovitakse seda teha Euroopa patendi jõustamisel Eestis. Viimasel juhul peavad tõlke avaldamise sooviavaldusele olema lisatud usaldusväärsed patendi üleminekut tõendavad dokumendid ja andmed tasutud riigilõivu kohta (PatS § 45 lg 3). Tõlke avaldamise sooviavaldust ei loeta enne esitatuks, kui patendi üleminek on tõendatud. See kehtib ka juhul, kui sooviavaldus esitatakse patendivoliniku kaudu.

E.1.3.2.3. Euroopa patendikirjelduse tõlke kontrollimine

Euroopa patendikirjelduse tõlke avaldamiseks kontrollitakse selle vastavust vorminõuetele (EPKK § 28).

Tõlke vastavust eesti kirjakeele normile üldjuhul ei kontrollita, välja arvatud juhul, kui tõlke kvaliteet ei ole ilmselgelt rahuldav.

Euroopa patendikirjelduse tõlke vorminõuetele mittevastavuse või tõlke mitterahuldava kvaliteedi korral nõutakse uue või parandatud tõlke esitamist, määrates selleks tähtaeg reeglina mitte üle kahe kuu.

E.1.3.2.4. Euroopa patendikirjelduse tõlke parandamine

Patendiomanik võib igal ajal parandada Euroopa patendikirjelduse tõlget (EPKS § 9 lg 1).

Muudatuste ja paranduste kohta Euroopa patendikirjelduse tõlgetes kehtivad patendis muudatuste tegemise sätted (PatS § 39).

Kirjavigade, bibliograafiliste andmete ja üksikute väikeste vigade parandusi võib teha Eesti Patendilehes teate avaldamise vormis.

Oluliste paranduste korral avaldatakse Euroopa patendikirjelduse tõlke uus redaktsioon.

Kui Euroopa patendikirjelduse tõlke avaldamise tähtpäevaks on EPO avaldanud uue patendikirjelduse redaktsiooni (näiteks B9), siis võib patendiomanik esitada uue redaktsiooni tõlke. Uue redaktsiooni esitamise tähtaega arvestatakse endiselt Euroopa Patendibülletäänis avaldatud Euroopa patendi väljaandmise teatamise päevast.

E.1.3.2.5. Euroopa patendi jõushoidmise riigilõivu tasumise kontrollimine

Euroopa patendi jõushoidmise riigilõiv tasutakse Patendiametile alates EPO poolt Euroopa patendi väljaandmisest teatamisele järgnevast kehtivusaastast (EPKS § 10 lg 2).

Kui EPO poolt Euroopa patendi väljaandmisest teatamise päeva ja sellele järgneva kehtivusaasta eest jõushoidmise riigilõivu tasumistähtpäeva vaheline periood on lühem kui kaks kuud, siis on patendiomanikul õigus kahe kuu jooksul Euroopa patendi väljaandmisest teatamise päevast arvates tasuda jõushoidmise riigilõivu järgneva kehtivusaasta eest ilma täiendava riigilõivuta (EPKS § 10 lg 5).

Euroopa patendi tõlke esitamine ja Euroopa patendi jõushoidmise riigilõivu tasumine ei ole omavahel seotud. Enamikul juhtudel saabub jõushoidmise riigilõivu tasumise tähtpäev hiljem kui tõlke esitamise tähtpäev, kuid ülaltoodud piirilähedastel juhtudel on soovitatav, et registri töötaja juhhib sellele patendiomaniku tähelepanu.

Euroopa patendi jõushoidmise riigilõivu tasumine enne Euroopa patenditaotluse tõlke esitamist on lubatav, kuid riigilõivu tasumise andmeid enne tõlke esitamist vastu ei võeta, kui neid ei ole hiljem digitaalselt kasutamiseks võimalik säilitada.

E.1.3.2.6. Euroopa patendikirjelduse tõlke vastuvõtmisest keeldumine

Euroopa patendikirjelduse tõlge loetakse lisaks hilinemisele (E.1.3.2.1) mitteesitatuks ka, kui (EPKK § 29 lg 4):

- 1) Euroopa patenti, mille juurde tõlge kuulub, ei ole võimalik identifitseerida. Tõlke identifitseerimiseks peab tõlke avaldamise sooviavalduses olema märgitud vähemalt Euroopa patenditaotluse või Euroopa patendi number;
- 2) tõlke esitajat ei ole võimalik identifitseerida. Tõlke avaldamise sooviavalduses peab olema märgitud arusaadavalt patendiomanik või Eesti patendivolinik;
- 3) tõlke on esitanud isik, kellel selleks õigus puudub. Patendi üleminek ei ole tõendatud (E.1.3.2.2);
- 4) vorminõuete eiramine ei võimalda tõlget avalikustada. Patendiomanik keeldub parandusi tegemast;

- 5) riigilõiv on ettenähtud määras tasumata. Riigilõivu ei ole tähtpäevaks tasutud. Lõivu tasumist ei saa pikendada.

E.1.3.3. Euroopa patendikirjelduse tõlke vormistamine ja avalikustamine

E.1.3.3.1. Euroopa patendikirjelduse tõlke vormistamine

Register valmistab Euroopa patendikirjelduse tõlkele vormikohase tiitellehe.

Euroopa patendikirjelduse tõlke identifitseerimiseks trükitakse tiitellehele ja tõlke kõigi lehtede ülaveerise parempoolsesse ossa Euroopa patendikirjelduse number, mille ette lisatakse sidekriips „-” ja Eesti Vabariigi kahetäheline kood „EE” (EPKK § 28 lg 2).

E.1.3.3.2. Euroopa patendikirjelduse tõlke avalikustamine

Euroopa patendikirjelduse tõlge avaldatakse elektroonselt Eestis jõustamiseks esitatud Euroopa patentide andmebaasis ja tehniliste võimaluste olemasolul registris.

Euroopa patendikirjelduse tõlkega paberil võib igatüki tutvuda alates tõlke esitamise kohta Eesti Patendilehes teate avaldamise päevast alates Patendiametis toimikuga tutvumise korras. Soovi korral väljastatakse igatühele ettenähtud riigilõivu tasumisel tõlke kinnitatud ärakiri.

E.2. Registreeringu haldamine

E.2.1. Registreeringu haldamise toimingud

Peamised registreeringu haldamise kanded on:

- 1) registreeringu jõushoidmise või kehtivuse pikendamise kanded;
- 2) registreeringu kehtivuse lõppemise kanne;
- 3) registreeringu tühistamise kanne;
- 4) paranduste kanded;
- 5) leiutise muudatused;
- 6) omaniku muutumise (ülemineku) kanne;
- 7) aadressi muudatused;
- 8) litsentsi registreerimine;
- 9) pandi registreerimine.

E.2.1.1 Registreeringu jõushoidmise või kehtivuse pikendamise kanded

E.2.1.1.1. Patendi jõushoidmine

Patendi jõushoidmiseks tuleb tasuda kehtivusaasta riigilõiv.

Kehtivusaasta riigilõivu peab tasuma tasumistähtpäeval või kuue kuu jooksul enne tasumistähtpäeva. Tasumistähtpäevaks loetakse selle kalendrikuu viimane päev, millal kehtivusaasta algab (PatS § 42 lg 1).

Kehtivusaasta riigilõivu saab tasuda ainult järgmise kehtivusaasta eest. Mitme kehtivusaasta eest ei saa riigilõivu ühe korraga tasuda.

Kehtivusaasta riigilõivu tasumise andmetes peab olema märgitud, millise patendi jõushoidmist soovitakse.

Patendi jõushoidmise kannet ei tehta, kui jõushoidmise sooviavaldus ja andmed riigilõivu tasumise eest esitatakse varem kui kuus kuud enne tasumistähtpäeva. Ettenähtust varem tasutud riigilõivu võib tagasi saada. Ka juhul, kui riigilõivu tagasi ei võeta, tuleb patendi jõushoidmise sooviavaldus esitada uuesti õiges ajavahemikus. See on seotud riigilõivu kogumise ja arvestamise reeglitega. Samuti võib riigilõiv olla vahepeal muutunud.

Ekslikult mitme kehtivusaasta eest ühekorraga tasutud riigilõiv makstakse tagasi. Riigilõiv tuleb tasuda õiges ajavahemikus õiges määras.

Juhul kui riigilõivu sama kehtivusaasta eest on tasunud mitu isikut, võetakse arvesse esimene õiges määras tasutud riigilõiv. Ülearu tasutud riigilõiv makstakse tagasi.

Kehtivusaasta riigilõivu võib tasuda ka kuni kuus kuud pärast tasumistähtpäeva möödumist, tasudes täiendava riigilõivu (PatS § 42 lg 3). Arvestades, et tasumistähtpäevaks loetakse alati kalendrikuu viimane päev, tuleb alates järgmise kuu esimest kuupäevast kuue kuu jooksul maksmise korral tasuda lisaks kehtivusaja eest ettenähtud summale 10% täiendavat riigilõivu.

Erandid võivad kehtida Euroopa patendi jõustamisel ja päevadel, millal Patendiamet on suletud.

Kehtivusaasta riigilõivu hiljem tasumise kohta võib sooviavalduse esitada juhul, kui riigilõiv jäi tasumata vääramatu jõu või patendiomanikust või tema esindajast sõltumatu muu takistuse tõttu (PatS § 42 lg 11). Otsuse

sooviavalduse rahuldamise kohta teeb Patendiamet. Kui takistus tekkis pärast tasumistähtpäeva, tuleb lõiv tasuda koos täiendava riigilõivuga.

Praktikas võib ette tulla muid erandeid.

E.2.1.1.2. Kasuliku mudeli registreeringu pikendamine

Kasuliku mudeli registreering kehtib neli aastat registreerimistaotluse esitamise kuupäevast arvates (KasMS § 34 lg 1). Registreeringu kehtivust saab pikendada esmalt neljaks aastaks ja hiljem veel kaheks aastaks. Registreeringu kehtivuse pikendamise eest tasutakse riigilõiv (KasMS § 34 lg 2).

Riigilõiv registreeringu kehtivuse pikendamise eest tasutakse kuue kuu jooksul enne registreeringu kehtivuse lõppemise kuupäeva või täiendavat riigilõivu tasudes kuue kuu jooksul registreeringu kehtivuse lõppemise kuupäevast arvates (KasMS § 34 lg 4).

Erinevalt patendi kehtivusaasta riigilõivu tasumisest (E.2.1.1) ei ole tasumistähtpäevaks kuu viimane päev, vaid eelmine päev **enne** registreeringu kehtivuse lõppemist. Näiteks kui registreeringu kehtivus lõpeb 12. aprillil, siis tasumistähtpäev on 11. aprill. Seda arvestades tuleb riigilõivu tasumisel registreeringu kehtivuse lõppemise päeval tasuda täiendavat riigilõivu.

Muud riigilõivu tasumistähtaegadest ja summadest kinnipidamise ning topelt tasumise kohta kehtivad samad põhimõtted, mis patendi jõushoidmisel (E.2.1.1).

E.2.1.1.3. Euroopa patendi jõushoidmine

Euroopa patent kehtib Eestis 20 aastat, nagu riigisisene patentki. Euroopa patendi kehtivusaasta alguskuupäevaks loetakse Euroopa patenditaotluse esitamise kuupäev (EPKS § 10 lg 3).

Euroopa patendi jõushoidmise riigilõiv tasutakse Patendiametile alates Euroopa Patendiameti poolt Euroopa patendi väljaandmisest teatamisele järgnevast kehtivusaastast (EPKS § 10 lg 2).

Kui Euroopa Patendiameti poolt Euroopa patendi väljaandmisest teatamise päeva ja sellele järgneva kehtivusaasta eest jõushoidmise riigilõivu tasumistähtpäeva vaheline periood on lühem kui kaks kuud, on kahe kuu jooksul Euroopa patendi väljaandmisest teatamise päevast arvates õigus

tasuda jõushoidmise riigilõivu järgneva kehtivusaasta eest ilma täiendava riigilõivuta (EPKS § 10 lg 5).

Muud riigilõivu tasumistähtaegadest ja summadest kinnipidamise ning topelt tasumise kohta kehtivad samad põhimõtted, mis riigisisese patendi jõushoidmisel (E.2.1.1).

E.2.1.2. Registreeringu kehtivuse lõppemise kanne

Registreeringu kehtivuse lõppemisel lõpeb ka patendi või kasuliku mudeli õiguskaits.

Registreeringu kehtivus lõpeb kehtivusaja täitumisel või ennetähtaegselt.

Registreering kaotab kehtivuse ennetähtaegselt järgmistel põhilistel juhtudel:

- 1) omanik esitab registreeringu kehtivuse lõpetamise nõude;
- 2) kehtivusaasta riigilõiv või kehtivuse pikendamise riigilõiv jäetakse tasumata;
- 3) omanikuks oleva juriidilise isiku tegevus lõpeb või füüsilisest isikust omanik sureb ilma, et registreering oleks kellelegi üle läinud;
- 4) rakendub Euroopa patendist tulenev topeltkaits keeld.

E.2.1.2.1. Omanik esitab registreeringu kehtivuse lõpetamise nõude

Registreeringu kehtivuse lõpetamise nõude võib esitada omanik või ühine esindaja mitme omaniku korral või patendivolinik. Ühisel esindajal ja patendivolinikul peab olema sellekohane volitus. Patendiamet ei kontrolli üldjuhul volituse olemasolu ega nõua volikirja, välja arvatud juhul, kui on olemas varasem volikiri, mis keelab registreeringu kehtivuse lõpetamise nõude esitamise. Selles, et mainitud keeldu ei ole, peab registri töötaja enne registrikande tegemist siiski veenduma. Kui keeld on olemas, tuleb enne registrikande tegemist nõuda volikirja.

Kui registreeringu kehtivuse lõpetamise nõudes on märgitud kehtivuse lõpetamise kuupäev, siis järgitakse seda kuupäeva. Kehtivuse lõpetamise kuupäev ei tohi langeda tagasiulatuvalt eelmisesse kehtivusaastasse ega pikendatud perioodi.

Kui registreeringu kehtivuse lõpetamise nõudes ei ole märgitud kehtivuse lõpetamise kuupäeva, siis loetakse registreeringu kehtivuse lõppemise kuupäevaks nõude Patendiametisse saabumise kuupäev.

Registreeringu kehtivuse lõppemise kanne jõustub sellekohase teate avaldamisel Patendiameti ametlikus väljaandes.

E.2.1.2.2. Kehtivusaasta riigilõiv või kehtivuse pikendamise riigilõiv jäetakse tasumata

Registreeringu kehtivuse lõpetamise kanne tehakse viivitamatult pärast seda, kui kehtivusaasta riigilõiv või kehtivuse pikendamise riigilõiv ja täiendav riigilõiv on täiendava riigilõivuga tasumise tähtaja möödumisel jäetud tasumata. Registreeringu kehtivuse lõppemise teade avaldatakse esimesel võimalusel Patendiameti ametlikus väljaandes.

Registreeringu kehtivus lõpeb patendi puhul kehtivusaasta lõppemisel tagasiulatavalt, kui kehtivusaasta riigilõivu ei ole tasutud täiendava riigilõivuga kuue kuu jooksul pärast tasumistähtpäeva möödumist.

Kasuliku mudeli puhul lõpeb registreeringu kehtivus kehtivusaaja täitumisel tagasiulatavalt, kui pikendamise riigilõivu ei ole tasutud täiendava riigilõivuga kuue kuu jooksul registreeringu kehtivuse lõppemise kuupäevast.

Patendi puhul registreeringu kehtivuse lõppemise kohta teadet Eesti Patendilehes ei avaldata.

Kasuliku mudeli puhul avaldatakse Eesti Kasuliku Mudeli Lehes registreeringu kehtivuse lõppemise teade seoses registreeringu kehtivuse pikendamise riigilõivu tasumata jätmisega (KasML § 11 lg 2 p 4).

Kui registreeringu kehtivuse lõppemise kanne tehakse seetõttu, et riigilõiv jäi tasumata vääramatu jõu või omanikust või tema esindajast sõltumatu muu takistuse tõttu, siis sellekohase otsuse korral registreering taastatakse.

E.2.1.2.3. Omanik lõpeb või sureb

Kui omanikuks oleva juriidilise isiku tegevus lõpeb või füüsilisest isikust omanik sureb ilma, et registreering oleks kellelegi üle läinud, tehakse registreeringu kehtivuse lõpetamise kanne viivitamatult pärast seda, kui Patendiametile on eelnimetatud sündmuse kohta usaldatav teave teatavaks saanud. Tavaliselt saabub selline teave kolmandalt isikult.

Registreeringu kehtivus lõpeb järgmisest päevast pärast omaniku lõppemist või surma.

Registreering jääb jõusse, kuni Patendiamet ei ole saanud usaldatavat teavet omaniku lõppemise või surma kohta. Patendiamet ei otsi omal algatusel

sellist teavet. Patendiamet võib sellekohase viite korral Eesti omanike puhul kontrollida teavet Eesti ametlikest registritest.

E.2.1.2.4. Topeltkaitse keeld

EPKS § 12 lg 1 kohaselt lakkab riigisisese patendi õiguslik toime ulatuses, mis on kaetud Euroopa patendiga, päevast, mil lõpeb Euroopa patendi vaidlustamise tähtaeg, ilma et Euroopa patenti oleks vaidlustatud, või jõustub vaidlustusavalduse menetlemise tulemusena tehtud lõppotsus, mis jätab Euroopa patendi kehtima.

Kui riigisisene patent on kaetud tervenisti Euroopa patendiga, siis lõpeb registreeringu kehtivus ennetähtaegselt ning tehakse registreeringu kehtivuse lõpetamise kanne.

Kui riigisisene patent on kaetud ainult osaliselt Euroopa patendiga, siis jääb registreering kehtima juhul, kui patendiomanik jätkab kehtivusaasta lõivude tasumist. Selline olukord võib tekkida näiteks juhul, kui ühtse leiundusliku mõttega seotud leiutiste kombinatsiooni korral mõni riigisisese patendi leiutise objekti õiguskaitse ei kattu Euroopa patendis oleva leiutise objekti õiguskaitsega või kui Euroopa patendis mõni leiutise objekt üldse puudub. Patendiomanikul on sellisel juhul võimalik teha muudatus riigisiseses patendis, jättes sellest välja leiutise objektid, mis on kaetud Euroopa patendiga. Muudatuse tegemine ei ole kohustuslik. Kui muudatust ei tehta, arvestatakse topeltkaitse keeluga patendivaidluste korral.

E.2.1.3. Registreeringu tühistamise kanne

Registreering tühistatakse apellatsioonikomisjoni või kohtu otsuse alusel. Tühistamise põhjuseks võib olla, et:

- 1) patent või kasulik mudel ei vasta kaitstavuse kriteeriumidele või õiguskaitse andmise tingimustele (KasMS § 47 lg 1; PatS § 50 lg 2);
- 2) õigus leiutise õiguskaitsele ei kuulu registreeringus näidatud isikule (KasMS § 46 lg 1; PatS § 49 lg 1).

E.2.1.3.1. Registreeringu täielik tühistamine

Registreeringu tühistamise kanne tehakse apellatsioonikomisjoni otsuse alusel pärast nimetatud otsuse vaidlustustähtaja möödumist ja kohtuotsuse korral pärast edasikaebamise tähtaja möödumist, kui otsuseid ei ole vaidlustatud.

Registreeringu tühistamise tagajärg on, et registreering ega taotlus ei ole kehtinud algusest saati. See tähendab, et leiutisel ei ole olnud taotluse esitamisest saati ei ajutist kaitset ega registreeringukohast õiguskaitsset.

Registreeringu tühistamine ei muuda kehtetuks taotluse esitamisel tekkinud prioriteediõigust. See tähendab, et Patendiameti väljastatud prioriteetidokumentid on kehtivad.

E.2.1.3.2. Registreeringu osaline tühistamine

Kas patendiomaniku initsiatiivil või menetluse tulemusena apellatsioonikomisjonis võidakse apellatsioonikomisjoni otsusega tühistada patent ainult osaliselt (PatS § 50 lg 3 p 3). Vaidluste korral võib otsuse teha kohus.

Patendi osalise tühistamise korral peab patendiomanik kolme kuu jooksul otsuse jõustumise kuupäevast esitama patendis muudatuste tegemise avalduse ning otsuse kohaselt muudetud leiutiskirjelduse ja patendinõudluse ning tasuma riigilõivu muudatuste tegemise eest patendis (PatS § 50 lg 4).

Selgitus. Kasulikku mudelit ei saa osaliselt tühistada, kuna kasuliku mudeli tunnistus sisaldab ainult üht leiutist.

Kasuliku mudeli omanik võib registreeringu kogu kehtivuse aja jooksul leiutise olemust muutmata piirata õiguskaitses ulatust, muutes selleks kasuliku mudeli nõudlust (KasMS § 36 lg 1). Kasuliku mudeli õiguskaitses ulatust ei saa aga piirata vaidlustuse käigus, kuna kasuliku mudeli suhtes ei ole tehtud kaitsevõimelisuse ekspertiisi. Piiramine ei pruugi tagada kasuliku mudeli vastavust kaitsevõimelisuse kriteeriumidele. Apellatsioonikomisjon ja kohus ei tee kaitsevõimelisuse ekspertiisi. Vaidlustamise korral kasulik mudel kas jäetakse jõusse või tühistatakse.

E.2.1.4. Paranduste kanded

Põhilised parandused registreeringus on bibliograafiliste andmete ja kirjavigade parandused.

Õigusliku tähendusega paranduste kohta avaldatakse teade ametlikus väljaandes. Sellised andmed on eeskätt vead patendikirjelduses ja kasuliku mudeli kirjelduses avaldatud nimedes, nimetustes ja kuupäevades, samuti dokumentide numbrites.

Kui viga on tekkinud taotleja, omaniku või muu isiku süül, siis võetakse teate avaldamise eest riigilõivu. Patendiamet parandab oma süül tekkinud vead oma algatusel või omaniku nõudel tasuta.

Andmete ja kirjavigade paranduste kohta, millel ei ole õiguslikku tähendust, teadet ametlikus väljaandes avaldada ei ole vaja.

Õiguskaitse muutmiseiga seotud parandusi käsitletakse leiutiste muudatustena vastavalt patendis või kasulikus mudelis (E.2.1.5).

Paranduste avalduse esitamiseks on omanikel ja patendivolinikel vabas vormis avalduse kõrval õigus kasutada ka rahvusvahelisi vorme.

E.2.1.5. Leiutise muudatuste kanded

Patendiomanik ja kasuliku mudeli omanik võib registreeringu kogu kehtivuse aja jooksul piirata leiutise õiguskaitse ulatust, muutes selleks nõudlust. Samuti võib ta viia leiutiskirjelduse vastavusse muudetud nõudlusega ning parandada leiutiskirjelduses ilmseid kirja- ja arvutusvigu (PatS § 39 lg 1; KasMS § 36 lg 1).

Nõudluse muutmisel tuleb omanikul üldjuhul esitada uus nõudlus ja leiutiskirjeldus. Nende alusel valmistatakse vastavalt uus patendikirjeldus või kasuliku mudeli kirjeldus ning teatatakse sellest ametlikus väljaandes. Teate avaldamise eest võetakse riigilõivu.

Uue B- või U-dokumendi leiutiskirjelduse, nõudluse, jooniste ja illustreeriva materjali komplekteerib ekspert.

Ekspert

- 1) vaatab üle, kas nõudluse muudatused vastavad sisu- ja vorminõuetele;
- 2) kontrollib dokumentide terviklikkust ja avaldamiskõlblikkust;
- 3) kontrollib patendiklassifikatsiooni indeksite muutmise vajalikkust;
- 4) vaatab üle ja vajadusel teeb leiutise olemuse lühikokkuvõttes muudatusi.

Uue patendikirjelduse või kasuliku mudeli kirjelduse (publikatsiooni) numbrisse kuulub tähis, mis näitab, mitmenda publikatsiooniga on tegemist (näiteks B2 või U2; PatKK § 3 lg 1 p 2; KasKK § 3 lg 1 p 2). (EP-de paranduste juures kasutatavaid tähiseid B8 ja B9 ei kasutata.)

Taotlejale väljastatakse uus patendikirjeldus või kasuliku mudeli kirjeldus.

Registrisse kantakse publikatsiooni number ja teate avaldamise kuupäev.

Üksikuid muudatusi leiutiskirjelduses, mis kujutavad kirja- ja arvutusvigade parandusi, võib teha ametlikus väljaandes teate avaldamise vormis. Teate avaldamise kuupäev registreeritakse.

E.2.1.6. Omaniku muutumise kanne

Omaniku muutumise kanne tehakse patendi või kasuliku mudeli üleminekul ühelt omanikult (vana omanik) teisele (uus omanik).

Ainuüksi omaniku nime või nimetuse muutumist ei loeta üleminekuks. Samuti ei loeta üleminekuks juriidilise isiku omandivormi muutumist.

Omaniku aadressi muudatust ei loeta omaniku muudatuseks (PLT R15).

Patendi ja kasuliku mudeli üleminekul juhindutakse PatS §-st 45 ja KasMS §-st 42. Üleminekuga seotud õigusnormide kohaldamisel tuleb muu hulgas arvestada PLT eeskirja 16.

E.2.1.6.1. Omaniku muutumise põhjused

Omaniku muutumine on seotud patendi või kasuliku mudeli üleminekuga järgmistel peamistel juhtudel:

- 1) omanik loobub registreeringust andes selle üle kas teisele füüsilisele või juriidilisele isikule kas lepingu alusel või ilma selleta;
- 2) omanik sureb või lõpeb ja registreering läheb üle õigusjärglasele;
- 3) juriidiline isik ühineb või jaguneb;
- 4) registreering läheb üle kohtuotsuse alusel.

E.2.1.6.2. Omaniku muutmise avaldus

Omaniku muutumise kande tegemiseks tuleb Patendiametile esitada omaniku muutmise avaldus. Patendiamet võib küsida avalduse esitajalt järgmisi andmeid (PLT R16(1)(a)):

- 1) selge avaldus selle kohta, et palutakse registreerida omaniku muutust;
- 2) asjasse puutuva registreeringu number;
- 3) omaniku nimi ja aadress;
- 4) uue omaniku nimi ja aadress;
- 5) omaniku isiku muutumise kuupäev;

- 6) riigi nimi, mille kodanik on uus omanik, kui ta on mõne riigi kodanik, riigi nimi, kus on uue omaniku elukoht, kui tal see on, ning riigi nimi, kus uuel omanikul on tegelik ja toimiv tööstus- või kaubandusettevõte, kui tal see on;
- 7) muutuse alus (põhjus).

Avaldusele peab olema alla kirjutatud vana omanik või uus omanik. Uue omaniku korral tuleb nõuda selgitust muutuse aluse kohta. Kahtluse korral või juhul, kui selgitus jääb ebaselgeks, tuleb küsida muudatust tõendava dokumendi ärakirja.

Kui on muutunud mõne kaasomaniku isik, kuid mitte kõik kaasomanikud, võib Patendiamet nõuda tõendusmaterjali selle kohta, et muutumatuks jäänud kaasomanikud on nõus mõne kaasomaniku muutusega (PLT R16(2)(d)).

Välisriigi isiku avalduse edastab Patendiametile patendivolinik oma kaaskirjaga.

Omaniku muutmise avalduse esitamiseks on omanikel ja patendivolinikel õigus kasutada ka rahvusvahelisi vorme.

Mitme registreeringu ülemineku korral võib üks omanik ühes ja samas avalduses märkida üleminevad registreeringud, kui esitatakse kõik ettenähtud andmed ja tasutakse iga registreeringu kohta ettenähtud riigilõiv (PLT R16(5)).

E.2.1.6.3. Ülemineku juhud ja muudatuse kehtivuse algus

Omanik võib oma registreeringu (leiutise) teisele isikule tasuta või tehinguga tasu eest üle anda.

Vana omanik võib oma registreeringu teisele isikule üle anda esitades omaniku muutmise avalduse, millele ainult tema on alla kirjutanud. Vajalik on ära märkida muutuse üldsõnaline põhjus (loovutamine, leping jm).

Kui omaniku muutmise avalduse esitab ja allkirjastab uus omanik, peab ta avalduses ära näitama muudatuse täpse aluse või lisama üleminekut tõendava dokumendi. Sama kehtib ka juhul, kui uus omanik on vana omaniku õigusjärglane.

Kokkuleppe korral omanike vahel jõustub omaniku muudatus registreeringus teate Patendiameti ametlikus väljaandes avaldamise kuupäevast ning hakkab kehtima alates kokkuleppes ettenähtud päevast.

Õigusjärgluse korral hakkab muudatus kehtima õigusjärgluse tekkimise päevast.

Ettevõtete liitumisel tuleb omaniku muudatus vormistada, kui registreering oli ühineva ettevõtte nimel.

Ettevõtete jagunemisel tuleb omaniku muudatus vormistada, kui registreering jääb eralduva ettevõtte nimele.

Ettevõtete ühinemise ja jagunemise korral jõustub omaniku muudatus registreeringus teate Patendiameti ametlikus väljaandes avaldamise kuupäevast ning hakkab kehtima alates uue omaniku tekkimise kuupäevast.

Kohtu või apellatsioonikomisjoni otsuse alusel registreeringu ülemineku korral esitab üks omanikest omanike muutmise avalduse ja otsuse ära kirja ning lisaks muudetud patendikirjelduse või kasuliku mudeli kirjelduse, kui see on ette nähtud. Omaniku muudatus registreeringus jõustub teate Patendiameti ametlikus väljaandes avaldamise päevast ning hakkab kehtima alates otsuses ettenähtud kuupäevast.

E.2.1.7. Aadressi muudatused

Patendiomaniku ja kasuliku mudeli omaniku aadressi ja muudetud aadressi kohta kehtivad samad nõuded, mis patenditaotleja kohta (PSV § 12) ja kasuliku mudeli taotleja kohta (KasSV § 12). Autori aadressi kohta kehtivad nõuded on toodud vastavalt PSV §-s 15 ja KasSV §-s 15.

Aadresside muudatuste kohta kehtivad rahvusvahelised normid sisalduvad PLT R-s 15.

Aadressi muudatuste avalduse esitamiseks on omanikel ja patendivolinikel õigus kasutada ka rahvusvahelisi vorme.

Aadresside muudatused ei vaja eraldi tõendamist.

Autori aadressi muudatused esitab omanik või patendivolinik. Autori puhul käsitletakse aadressi kui isiku identiteedi määramise vahendit arvestades, et isikukoodi ega muud identifitseerimise vahendit, mida saaks võrdsest kasutada nii Eestis kui kõigi välisriigi isikute puhul, pole käesoleval ajal olemas. Patendiamet ei kontrolli, kas esitatud autori aadress on tema kodune või muu aadress.

E.2.1.8. Litsentsi registreerimine

Litsentsi registreerimine on vabatahtlik, välja arvatud sundlitsentsi (PatS § 47) registreerimine ja kasuliku mudeli avaliku lihtlitsentsi (KasMS § 43¹) registreerimine.

Litsentsi kohta kande tegemiseks esitab patendiomanik või kasuliku mudeli omanik (litsentsiandja) või litsentsisaaja Patendiametile vastavalt PatS §-le 46 või KasMS §-le 43 kirjaliku avalduse.

Kande tegemisel kontrollib registri töötaja järgmiste tingimuste täitmist:

- 1) patent või kasulik mudel on kehtiv;
- 2) riigilõiv on tasutud;
- 3) litsentsi kehtivusaeg ei ole pikem kui patendikaitse kehtivus ja täiendava kaitse kehtivus;
- 4) varem ei ole antud samale leiutisele sama kehtivusajaga täielikult või osaliselt kattuvat ainulitsentsi;
- 5) sundlitsentsi korral on järgitud avalduse esitamise ühekuulist tähtaega (PatS § 47 lg 6).

Kande tegemisest keeldutakse, kui mõni eelnimetatud tingimustest ei ole täidetud.

Kasuliku mudeli avaliku lihtlitsentsi korral ei tohi olla sama kasuliku mudeli kohta varem registreeritud ei ainu- ega lihtlitsentsi (KasMS § 43¹ lg 2).

Isik, kes soovib avalikku lihtlitsentsi, esitab Patendiametile kirjalikult avaliku lihtlitsentsi saamise avalduse vastavalt KasMS § 43¹ lg-le 6.

Litsentsi registreerimise kohta kehtivad rahvusvahelised normid sisalduvad PLT R-s17.

Litsentsi registreerimise avalduse esitamiseks on õigus kasutada ka rahvusvahelisi vorme.

E.2.1.9. Pandi registreerimine

Vastavalt TÕAS § 31 lg-le 1 kantakse registrisse pandipidaja andmed, pandi rahalise väärtuse suurus, nõude suurus ja täitmise tähtaeg.

Patendi ja kasuliku mudeli pandiga koormamise täpsem regulatsioon puudub. Seetõttu kohaldatakse pandi registreerimisel kaubamärgiseaduses sätestatud (KMS §-d 30–34).

Patenditaotluse ja patentide menetlemise juhised on tööstusomandi esemele õiguskaitsese andmise otsuste tegemist ja otsuste tegemise metoodikat puudutav Patendiameti avalik sisedokument. Juhiste kehtestamise peamine eesmärk on tagada patenditaotluste ühtlustatud menetlemine alates taotluse saabumisest Patendiametisse kuni patendi väljaandmiseni ja patendi kehtivuse lõppemiseni.

